

VJESNIK HVARSKЕ BISKUPIJE

BROJ 2 / GODINA I 2020 / HVAR

IMPRESSUM

VJESNIK HVARSKE BISKUPIJE

IZDAJE:

Biskupski ordinarijat Hvarske biskupije

Vjesnik je dostupan i na mrežnim stranicama:

www.hvarskabiskupija.hr

ODGOVORNI UREDNIK:

mons. Petar Palić, apostolski upravitelj

UREDNIŠTVO:

don Ivan Jurin, kancelar

Joško Bracanović

LEKTURA:

Zorka Bibić

PRIPREMA:

Ivo Vučetić

TISAK:

Grafika Markulin d.o.o.

ISSN: ISSN 2718-4250

OVAJ BROJ JE ZAKLJUČEN 15. PROSINCA 2020.

SADRŽAJ

I. SVETA STOLICA

- Poruka pape Franje za VI. svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu 5
- Poruka pape Franje za Svjetski dan misija 2020. 8
- Poruka pape Franje za IV. svjetski dan siromaha 9
- Dekret Apostolske pokorničarne o potpunom oprostu u studenom 13
- Bilješka Apostolske pokorničarne o sakramentu pomirenja u sadašnjem stanju pandemije 14
- Apostolsko pismo u obliku motu proprija pape Franje kojim se mijenja kanon 579 Zakonika kanonskoga prava - „Authenticum Charismatis“ 15

II. HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

- Pravilnik o radu i ustroju povjerenstva Hrvatske biskupske konferencije za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba 17
- Smjernice za osnivanje Metropolijskih ureda za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba i imenovanje biskupijskih povjerenika za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba 19
- Poruka biskupa Hrvatske biskupske konferencije za parlamentarne izbore 2020. 22
- Karizmatski pokret i obnova u duhu u Katoličkoj Crkvi - Fenomenološka analiza i pastoralne smjernice Crkve 24
- Poruka predsjednika Vijeća HBK-a za katehizaciju i novu evangelizaciju na početku školske i katehetske godine 2020./2021. 35
- Pandemija bolesti Covid-19: ispit solidarnosti i bratstva - Izjava Komisije Hrvatske biskupske konferencije Iustitia et Pax 37
- Poruka biskupa Petanjka za Svjetski dan misija 2020. 39
- Ponovno pronaći nadu i solidarnost - Poruka predsjednikâ biskupskih konferencija Europske unije europskim institucijama i državama članicama 40
- Poruka za Nedjelju Caritasa 43

III. ODREDBE ORDINARIJATA

- Upravljanje Hvarskom biskupijom nakon imenovanja biskupa Palića 45
- Bula imenovanja mons. Petra Palića mostarskim biskupom 46
- Dekret Kongregacije za biskupe o imenovanju mons. Petra Palića apostolskim upraviteljem „sede vacante“ Hvarske biskupije 47
- Odredbe o pastoralnim aktivnostima u vrijeme došašća 47

IV. DOPISI IZ ORDINARIJATA

- Prijava kandidata za sakrament svete potvrde 49
- Prijepis matica 49
- Blagajnički dnevnik i statistika za 2020. 50

V. PISMA I PORUKE

- Govor biskupa Palića na objavi imenovanja mostarsko-duvanjskim biskupom i apostolskim upraviteljem Trebinjsko-mrkanske biskupije 51
- Božićna poruka biskupa Petra Palića 53

VI. IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA 54

VII. IZ ŽIVOTA HVARSKE BISKUPIJE 55

VIII. IN MEMORIAM

- Fra Augustin Tomas 62

IX. PRILOG

- Blaženi Alojzije Stepinac - svjedok čiste savjesti 64

X. STATISTIKA HVARSKE BISKUPIJE 74

XI. KLER HVARSKE BISKUPIJE 76

I. SVETA STOLICA

PORUKA PAPE FRANJE ZA VI. SVJETSKI DAN MOLITVE ZA SKRB O STVORENOM SVIJETU (1. rujna 2020.)

Draga braćo i sestre,

svake godine, a napose od objavljivanja enciklike Laudato si' (LS, 24. svibnja 2015.), kršćanska obitelj prvoga rujna slavi Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu kojim započinje Vrijeme stvorenoga koje završava 4. listopada, na spomendan sv. Franje Asiškog. U tome razdoblju kršćani diljem svijeta obnavljaju vjeru u Boga stvoritelja i ujedinjuju se na poseban način u molitvi i djelovanju radi očuvanja zajedničkog doma. Veseli me što je tema koju je izabrala ekumenska obitelj za proslavu Vremena stvorenoga 2020. „Jubilej za Zemlju”, upravo u godini u kojoj se obilježava pedeseta obljetnica Dana Zemlje. U Svetome pismu jubilej je sveto vrijeme prisjećanja, povratka, počinka, obnove i radosti.

1. Vrijeme prisjećanja

Pozvani smo prije svega spomenuti se da je krajnji cilj stvorenoga svijeta u Božjoj „vječnoj suboti“. Putovanje je to koje ima svoje mjesto u vremenu, obuhvaćajući sedmodnevni tjedni ritam, ciklus od sedam godina i veliku Jubilarnu godinu koja dolazi na kraju sedam subotnjih godina.

Jubilej je ujedno vrijeme milosti za spomenuti se izvornog poziva stvorenog svijeta da postoji i razvija se kao zajednica ljubavi. Postojimo samo kroz odnose: s Bogom Stvoriteljem, s braćom i sestrama kao članovima zajedničke obitelji i sa svim Božjim stvorenjima koje nastanjuju naš zajednički dom. »Sve je povezano, i svi mi ljudi ujedinjeni smo kao braća i sestre na divnom hodočašću, povezani ljubavlju koju Bog ima prema svakom svojem stvorenju i koja nas povezuje također međusobno, nježnom ljubavlju, s bratom Suncem, bratom Mjesecom, sestrom Rijekom i majkom Zemljom« (LS, 92).

Jubilej je, dakle, vrijeme prisjećanja u kojem čuvamo uspomenu našeg među-relacijskog postojanja. Moralno stalno imati na umu »da je sve međusobno povezano i da je istinska briga

za same naše živote i naše odnose s prirodom neodvojiva od bratstva, pravednosti i vjernosti prema drugima« (LS, 70).

2. Vrijeme povratka

Jubilej je vrijeme povratka i kajanja. Prekinuli smo veze koje su nas ujedinjavale sa Stvoriteljem, s drugim ljudima i ostalim stvorenim svijetom. Moramo izlječiti te narušene odnose koji su neophodni za nas same i život u cjelini.

Jubilej je vrijeme povratka Bogu, našem ljubljenom stvoritelju. Nije moguće živjeti u skladu sa stvorenim svijetom ako nismo u miru sa Stvoriteljem, izvorom i ishodištem svih stvari. Kao što je primijetio papa Benedikt, »surova konzumacija stvorenoga počinje tamo gdje nema Boga, tamo gdje je materija postala puki materijal za nas, gdje smo mi sami krajnja mjera, gdje je sve jednostavno naše vlasništvo« (Susret s klerom biskupije Bolzano-Bressanone, 6. kolovoza 2008.).

Jubilej nas poziva da ponovno mislimo na druge, posebno siromašne i najranjivije. Pozvani smo iznova prigrliti Božji izvorni plan ljubavi o stvaranju kao zajedničku baštinu, gozbu koju dijelimo sa svom našom braćom i sestrama u duhu zajedničkoga življenja; ne u nepriličnom nadmetanju, nego u radosnom zajedništvu u kojem jedni druge podupiremo i štitimo. Jubilej je vrijeme za oslobođanje potlačenih i svih okovanih u verige različitih oblika modernog ropstva, uključujući trgovinu ljudima i dječji rad.

Moramo, nadalje, početi ponovno osluškivati samu zemlju, u Svetom pismu definiranu kao adamah, tlo od kojeg je uzet čovjek, Adam. Danas nas uzbuni nalik glas stvorenoga svijeta opominje da se vratimo na svoje ispravno mjesto u prirodno stvorenom redu, da se spomenemo da smo dio te međusobno povezane mreže života, a ne njezini gospodari. Raspad biološke raznolikosti, vrtoglav i porast

klimatskih katastrofa, prevladavajući utjecaj trenutne pandemije na siromašne i ranjive: sve je to poziv na uzbunu pred neobuzdanom pohlepolom i potrošnjom.

Osobito tijekom ovog Vremena stvorenoga, osluškujmo otkucaje stvorenoga svijeta. Naime, taj svijet je stvoren kako bi očitovao i obznanjivao Božju slavu, kako bi nam pomogao u njegovoј ljepoti otkriti Gospodara svega stvorenoga i vratiti mu se (usp. sv. Bonaventura, In II Sent., I, 2, 2, q. 1, zaključak; Brevil., II, 5.11). Zemlja od koje smo sazdani mjesto je, dakle, molitve i meditacije: »probudimo estetski i kontemplativni osjećaj koji nam je Bog dao« (Querida Amazonia, 56). Sposobnost divljenja i kontempliranja nešto je što posebno možemo naučiti od naše domorodačke braće i sestara, koji žive u skladu sa zemljom i njezinim raznolikim oblicima života.

3. Vrijeme počinka

Bog je, u svojoj mudrosti, odredio subotu kako bi se zemlja i njezini stanovnici mogli odmoriti i obnoviti. Današnji način života, međutim, tjeran planet onkraj njegovih granica. Naša stalna potražnja za rastom i beskrajni ciklus proizvodnje i potrošnje iscrpljuju prirodni svijet. Šume nestaju, tlo erodira, polja propadaju, pustinje se šire, mora postaju sve kiselija, a oluje jačaju. Stvorenenje jeca!

Božji je narod tijekom Jubileja bio pozvan otpočinuti od svojih uobičajenih poslova kako bi omogućio zemlji da se oporavi i svijetu da se obnovi upravo zahvaljujući padu uobičajene potrošnje. Danas moramo pronaći pravedne i održive načine života koji mogu pružiti Zemlji počinak koji joj je potreban, načine koji pružaju dovoljno sredstava za život, a ne uništavaju ekosustave koji nas održavaju.

Na neki nas je način trenutna pandemija dovela do toga da smo ponovno otkrili jednostavniji i održiviji način života. Kriza nam je, u stanovitom smislu, dala priliku razviti nove načine života. Moglo se vidjeti kako se zemlja uspijeva oporaviti ako joj dopustimo da se odmori: zrak je postao čišći, vode bistrije, a životinjske su se vrste vratile na mnoga mjesta s kojih su prethodno nestala. Pandemija nas je dovela

do raskrižja. Moramo iskoristiti ovaj presudni čas da okončamo svoje suvišne i destruktivne ciljeve i aktivnosti te njegujemo vrijednosti, veze i aktivnosti koje daju život. Moramo preispitati svoje navike u korištenju energije, potrošnje, prijevoza i prehrane. Moramo ukloniti nebitne i štetne aspekte iz svojih gospodarstava i stvoriti plodonosne načine trgovanja, proizvodnje i prijevoza robe.

4. Vrijeme obnove

Jubilej je vrijeme vraćanja izvornog skладa stvaranja i liječenja ugroženih ljudskih odnosa.

Jubilej nas poziva ponovno uspostaviti pravedne društvene odnose, vraćajući svakom pojedincu njegovu slobodu i dobra te oprštajući dugove. Ne bismo zato smjeli zaboraviti povijest iskorištavanja Juga planeta kojim je stvoren ogroman ekološki dug, u prvom redu zbog otimačine dobara i prekomjernog korištenja zajedničkog prirodnog prostora za zbrinjavanje otpada. Vrijeme je za reparacijsku pravednost. U vezi s tim ponavljam svoj poziv za brisanje duga najranjivijim zemljama u svjetlu ozbiljnih učinaka zdravstvene, socijalne i ekonomске krize s kojima se suočavaju kao posljedica pandemije Covid-19. Potrebno je jednakost tako osigurati da poticaji za oporavak, koji se primjenjuju i provode na globalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, budu zaista učinkoviti, s politikama, zakonodavstvima i ulaganjima usmjerenim na opće dobro i postizanje globalnih socijalnih i ekoloških ciljeva.

Moramo također obnoviti zemlju. Budući da se nalazimo u klimatskoj opasnosti, obnova klimatske ravnoteže je od najveće važnosti. Ponestaje nam vremena, na što nas podsjećaju naša djeca i mladi. Moramo učiniti sve što je u našoj moći da ograničimo porast prosječne globalne temperature ispod praga od $1,5^{\circ}\text{C}$, kako je utvrđeno Pariškim klimatskim sporazumom, jer će se prekoračenje te granice pokazati katastrofalnim, posebno za najsramašnije zajednice u svijetu. U ovom kritičnom času nužno je promicati generacijsku i međugeneracijsku solidarnost. Pripremajući se za važni samit o klimi u Glasgow u Ujedinjenom Kraljevstvu (COP

26), pozivam sve zemlje da usvoje ambicioznije nacionalne ciljeve za smanjenje emisija.

Od ključne je važnosti i obnova bioraznolikosti u kontekstu nestanka vrsta i degradacije ekosustava. Moramo podržati poziv Ujedinjenih naroda da se 30% zemljine površine proglaši zaštićenim staništem do 2030. godine, kako bi se zaustavila alarmantna stopa gubitka biološke raznolikosti. Pozivam međunarodnu zajednicu na zajedničku suradnju kako bi se zajamčilo da Samit o biološkoj raznolikosti (COP 15) u Kunmingu u Kini bude prekretnica prema ponovnoj uspostavi Zemlje kao doma u kojem život vrvi obiljem, prema Stvoriteljevoj želji.

Dužni smo u obnovi držati se načela pravednosti, osiguravajući da oni koji su generacijama naseljavali zemlju, mogu ponovno u povratiti punu kontrolu nad njezinom upotrebotom. Domorodačke zajednice treba zaštititi od poduzeća, posebno multinacionalnih, koje, štetnim vađenjem fosilnih goriva, minerala, drva i agroindustrijskih proizvoda, »u manje razvijenim zemljama čine ono što ne smiju u svojim matičnim zemljama iz kojih potječe njihov kapital« (usp. LS, 51). To zlokobno poslovno ponašanje predstavlja »novi oblik kolonijalizma« (sv. Ivan Pavao II., Obraćanje Papinskoj akademiji društvenih znanosti, 27. travnja 2001., cit. u Querida Amazonia, 14.), koji sramotno iskorištava siromašne zajednice i zemlje koje očajnički teže gospodarskom razvoju. Moramo ojačati nacionalno i međunarodno zakonodavstvo kako bi se regulirale aktivnosti rudarskih poduzeća i oštećenima osigurao pristup pravdi.

5. Vrijeme radosti

U biblijskoj tradiciji jubilej predstavlja radostan događaj, čiji početak je označavao zvuk trublje koji se razlijegao čitavom zemljom. Znamo da je vapaj Zemlje i siromaha posljednjih godina postao još glasniji. Istodobno, svjedoci

smo i kako Duh Sveti nadahnjuje pojedince i zajednice širom svijeta da se okupljaju kako bi obnovili zajednički dom i obranili najranjivije. Svjedočimo postupnoj pojavi velike mobilizacije ljudi koji odozdo i s periferije velikodušno rade na zaštiti zemlje i siromašnih. Raduje vidjeti veliki broj mlađih ljudi i zajednica, posebno domorodačkih, koji prednjače u odgovoru na ekološku krizu. Oni pozivaju na Jubilej Zemlje i na novi početak, svjesni da se »stvari mogu mijenjati« (LS, 13).

Raduje nas i kada vidimo kako posebna godišnjica enciklike Laudato si' nadahnjuje mnoge inicijative na lokalnoj i globalnoj razini za brigu o našem zajedničkom domu i siromašnima. U ovoj bi godini trebalo stvarati dugoročne operativne planove koji će dovesti do odjelotvorenja cjelovite ekologije u našim obiteljima, župama i biskupijama, redovničkim zajednicama, školama i sveučilištima, zdravstvu, poduzećima, poljoprivrednim gospodarstvima kao i u mnogim drugim područjima.

Raduje nas također što vjerničke zajednice udružuju snage kako bi stvorile pravedniji, mirniji i održiviji svijet. Posebno nas veseli što Vrijeme stvorenoga postaje istinska ekumenska inicijativa. Nastavimo i dalje rasti u svijesti da svi živimo u zajedničkom domu kao članovi jedne obitelji!

Radujmo se jer Stvoritelj u svojoj ljubavi podupire naše skromne napore za Zemlju. To je također Božja kuća, gdje je njegova Riječ »tijelom postade i nastani se među nama« (Iv 1, 14), mjesto koje se neprestano obnavlja izlijevanjem Duha Svetoga.

»Pošalji Duha svojega, Gospodine, i obnovi lice zemlje« (usp. Ps 104, 30).

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 1. rujna 2020.

Franjo

PORUKA PAPE FRANJE ZA SVJETSKI DAN MISIJA 2020. (18. listopada 2020.)

»Evo me, mene pošalji!« (Iz 6, 8)

Draga braćo i sestre!

Želim izraziti svoju zahvalnost Bogu na predanosti kojom se u Crkvi diljem svijeta u listopadu prošle godine živio Izvanredni misijski mjesec. Uvjeren sam da je pridonio poticanju misijskog obraćenja u mnogim zajednicama na putu naznačenom temom: »Kršteni i poslani - Kristova Crkva u misiji u svijetu«.

U ovoj godini obilježenom patnjom i izazovima koje je sa sobom donijela pandemija Covid-19 taj misijski hod čitave Crkve nastavlja se u svjetlu riječi koju nalazimo u izvješću o pozivu proroka Izajie: »Evo me, mene pošalji!« (6, 8). To je uvijek novi odgovor na Gospodinovo pitanje: »Koga da pošaljem?« (ibid.). Taj poziv dolazi iz Božjega srca, od njegova milosrđa koje, u sadašnjoj svjetskoj krizi, predstavlja izazov na koji su Crkvu i čitav ljudski rod pozvani odgovoriti. »Poput učenikâ iz Evandelja iznenada nas je zahvatila neočekivana i žestoka oluja. Shvatili smo da se nalazimo na istoj lađi, svi krhki i dezorientirani, ali istodobno važni i potrebnii, svi pozvani veslati zajedno, svi potrebni utjehe drugoga. Na toj lađi... svi se nalazimo. Poput tih učenika, koji jednoglasno i u tjeskobi kažu: „ginemo“ (r. 38), tako smo i mi shvatili da ne možemo ići dalje svatko za sebe, već samo zajedno« (Meditacija na Trgu sv. Petra, 27. ožujka 2020). Doista smo prestrašeni, dezorientirani i uplašeni. Bol i smrt daju nam iskusiti našu ljudsku krhkost, ali istodobno uočavamo da svi imamo snažnu želju za životom i oslobođenjem od zla. U tome smislu poziv na poslanje, poziv da izidemo iz sebe samih iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu pokazuje se kao prilika za solidarnost, služenje, posredovanje. Poslanje koje Bog povjerava svakome od nas pomaže nam osloboditi se straha i zaokupljenosti samima sobom i shvatiti da ponovno pronalazimo same sebe kad se darujemo drugima.

U žrtvi križa, gdje se do kraja ispunjava Isusovo poslanje (usp. Iv 19, 28-30), Bog objavljuje da ljubi sve i svakog pojedinog (usp. Iv 19, 26-27) i od svakoga od nas traži osobnu raspoloživost da budemo poslani, jer On je Ljubav koja nikada

ne miruje nego je uvijek „u poslanju“, uvijek izlazi iz sebe kako bi dala život. Iz ljubavi prema ljudima Bog Otac je poslao Sina Isusa (usp. Iv 3, 16). Isus je Očev misionar: njegova osoba i njegovo djelo su potpuna poslušnost Očevoj volji (usp. Iv 4, 34; 6, 38; 8, 12-30; Heb 10, 5-10). Isus, koji je raspet i uskrsnuo za nas, uključuje nas u svoje poslanje ljubavi i svojim Duhom, koji oživljava Crkvu, čini nas svojim učenicima i šalje nas u misiju u svijet i među narode.

»Misija, „Crkva koja izlazi“, nije neki program, nego naum koji se ostvaruje snagom volje. Krist je taj koji daje Crkvi izići iz sebe same. U poslanju naviještanja evanđelja ti se krećeš jer te Duh Sveti tjeri i nosi« (Bez njega ne možemo ništa. Biti danas misionari u svijetu, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2020., str. 14). Bog uvijek prvi ljubi nas i tom nas ljubavlju susreće i poziva. Naš osobni poziv plod je činjenice da smo sinovi i kćeri Božje u Crkvi, njegova obitelj, braća i sestre u onoj ljubavi koju nam je Isus posvjedočio. Svi, međutim, imaju ljudsko dostojanstvo utemeljeno na Božjem pozivu da budu djeca Božja i da u sakramantu krštenja i slobodi vjere postanu ono što su oduvijek bili u Božjem srcu.

Sama činjenica da smo besplatno primili život podrazumijeva poziv da uđemo u dinamiku sebedarja: to je sjeme koje će kod krštenika poprimiti zreli oblik kao odgovor ljubavi u braku i u djevičanstvu za Kraljevstvo Božje. Ljudski se život rađa iz Božje ljubavi, raste u ljubavi i stremi ljubavi. Nitko nije isključen iz Božje ljubavi, a u svetoj žrtvi Isusa Krista na križu Bog je pobijedio grijeh i smrt (usp. Rim 8, 31-39). Za Boga, zlo - pa čak i grijeh - postaju izazov ljubiti i to ljubiti još većom ljubavlju (usp. Mt 5, 38-48; Lk 22, 33-34). Zato u pashalnom otajstvu Božje milosrđe lijeći praiskonsku ranu zadanu ljudskom rodu i izlijeva se na cio svemir. Crkva, sveopći sakrament Božje ljubavi prema svijetu, nastavlja Isusovo poslanje u povijesti i šalje nas svukuda da bi Bog, po našem svjedočenju vjere i naviještanju evanđelja, mogao ponovno očitovati svoju ljubav i dotaknuti i preobraziti srca, umove, tijela, društva i kulture na svakome mjestu i u svakome vremenu.

Poslanje je slobodan i svjestan odgovor na Božji poziv. No, taj poziv prepoznajemo samo kad živimo osobni odnos s Isusom živim u njegovoј Crkvi. Zapitajmo se: jesmo li spremni prihvati prisutnost Duha Svetoga u svome životu, poslušati poziv na poslanje, bilo u životu u braku, bilo u posvećenom ili svećeničkom životu, u svojoj svakodnevici? Jesmo li spremni biti poslani na bilo koje mjesto kako bismo svjedočili svoju vjeru u Boga milosrdnog Oca, kako bismo naviještali Evanđelje spasenja Isusa Krista, kako bismo dijelili božanski život Duha Svetoga izgrađujući Crkvu? Jesmo li poput Marije, Isusove majke, spremni bespridržajno se staviti u službu Božje volje (usp. Lk 1, 18)? Ta je unutarnja raspoloživost veoma važna ako želimo reći Bogu: »Evo me, Gospodine, mene pošalji!« (usp. Iz 6, 8). I to ne apstraktno, nego u ovom času Crkve i povijesti.

Shvatiti što nam Bog govori u ovim vremenima pandemije predstavlja također izazov za poslanje Crkve. Bolest, patnja, strah i izolacija stavlaju pred nas određena pitanja. Siromaštvo onih koji umiru sami, koji su napušteni, koji su ostali bez posla i primanja, beskućnika i onih koji nemaju što jesti tjeraju nas na razmišljanje. Prisiljeni držati fizički razmak i ostati u kući pozvani smo ponovno otkriti važnost društvenih odnosa kao i zajednički odnos s Bogom. Te okolnosti ne samo da ne bi smjele dovesti do toga da u nama porastu nepovjerenje i ravnodušnost nego bi nas trebale nавesti da posvećujemo još veću pažnju našemu odnosu prema drugima. A po molitvi, kojom Bog dotiče i pokreće naša srca, postajemo otvoreni za potrebe naše braće i sestara za ljubavlju, za dostojanstvom i slobodom

i ona u nama budi odgovornost za sav stvoreni svijet. Nemogućnost da se kao Crkva okupljamo na slavlju euharistije dovela nas je u situaciju da smo dijelili iskustvo brojnih kršćanskih zajednica koje ne mogu svake nedjelje slaviti misu. U takvim okolnostima pitanje koje nam Bog postavlja glasi: »Koga da pošaljem?« i od nas očekuje velikodušan i uvjeren odgovor: »Evo me, mene pošalji!«. Bog nastavlja tražiti koga da pošalje svijetu i narodima da svjedoči njegovu ljubav, njegovo spasenje od grijeha i smrti, njegovo oslobođenje od zla (usp. Mt 9, 35-38; Lk 10, 1-12).

Proslava Svjetskog dana misija ujedno nam pruža priliku još jednom potvrditi kako su molitva, promišljanje i materijalna pomoć prigode za djelatno sudjelovanje u Isusovu poslanju u njegovoј Crkvi. Svrha je ljubavi izražene u prilozima, koji se prikupljaju na liturgijskim slavljima na treću nedjelju u listopadu, poduprijeti misijski rad koji u moje ime obavljaju Papinska misijska djela kako bismo izišli ususret duhovnim i materijalnim potrebama narodâ i crkava u čitavome svijetu, za spas sviju.

Neka nas Presveta Marija, Zvijezda evangelizacije i Utjeha žalosnih, misijska učenica svoga Sina Isusa, nastavi zagovarati i biti nam na pomoć.

Rim, pri Svetom Ivanu Lateranskom,
31. svibnja 2020., svetkovina Duhova.

Franjo

PORUKA PAPE FRANJE ZA IV. SVJETSKI DAN SIROMAHA (33. nedjelja kroz godinu, 15. studenoga 2020.) **»Pruži svoju ruku siromahu« (usp. Sir 7, 32)**

„Pruži svoju ruku siromahu“ (usp. Sir 7, 32). Drevna je mudrost postavila ove riječi kao sveto pravilo kojeg se valja držati u životu. Danas te riječi nisu izgubile ništa na svojoj važnosti i značenju, pomažući nam usmjeriti pogled na ono što je bitno i savladati barijere ravnodušnosti.

Siromaštvo poprima uvijek različita lica koja zahtijevaju da se posveti pažnju svakoj pojedinoj situaciji. U svakoj od njih imamo priliku susresti se Gospodina Isusa koji je objavio da je prisutan u najmanjoj svojoj braći i sestrama (usp. Mt 25, 40).

1. Uzmimo u ruke Knjigu Sirahovu iz Staroga zavjeta. U njoj nalazimo riječi učitelja mudrosti koji je živio dvjestotinjak godina prije Krista. On je tražio mudrost koja muškarce i žene čini boljima i sposobnijima dublje sagledati životne događaje. Učinio je to u vrijeme teške kušnje za Izraelski narod, vrijeme patnje, tuge i bijede zbog dominacije stranih sila. Kao čovjek velike vjere, ukorijenjen u tradiciji svojih pređa, prva mu je misao bila obratiti se Bogu i zamoliti ga za dar mudrosti. Gospodin mu nije uskratio svoju pomoć.

Od prvih stranica knjige Sirah iznosi svoje savjete koji se tiču mnogih konkretnih životnih situacija, od kojih je jedna siromaštvo. On inzistira na tome da i usred nevolja moramo i dalje stavljati svoje pouzdanje u Boga: »Ne nagli kad napast dođe. Prioni uz Boga i ne odmeći se, da bi bio slavljen na svoj posljednji dan. Primi sve što te stigne i budi strpljiv u nestalnosti svoje bijede. Jer kao što se u vatri kuša zlato, tako i odabranici u peći poniženja. Vjeruj u Gospoda, i on će ti pomoći, kroči pravom stazom i uzdaj se u njega. Vi što se bojite Gospoda, očekujte njegovu milost i ne skrećite s pravoga puta, da ne propadnete« (2, 2-7).

2. Stranicu po stranicu otkrivamo dragocjenu zbirku savjeta o tome kako postupati u svjetlu prisnog odnosa s Bogom, tvorcem i ljubiteljem stvorenoga svijeta, pravednim i brižnim prema svojoj djeci. Međutim, to stalno upućivanje na Boga ne odvraća pogled od konkretnog čovjeka. Naprotiv, to dvoje je usko povezano.

Jasno to pokazuje ulomak iz kojeg je preuzet naslov ove Poruke (usp. 7, 29-36). Molitva Bogu i solidarnost sa siromašnjima i onima koji pate neraskidivo su povezani. Da bismo Gospodinu iskazali štovanje koje mu je milo moramo prepoznati kako svaka osoba, pa i najsiromašnija i najprezrenija, nosi u sebi utisnut Božji lik. Iz te svijesti proizlazi dar Božjeg blagoslova koji se stječe velikodušnošću iskazanom siromašnjima. Stoga, vrijeme posvećeno molitvi nikada ne može postati izgovorom za zanemarivanje bližnjega u potrebi. Sasvim suprotno: Gospodinov se blagoslov spušta na nas, a molitva postiže svoj cilj ako su praćeni služenjem siromašnjima.

3. Kako je to drevno učenje aktualno također za nas! Naime, Božja riječ nadilazi prostor i vrijeme, religije i kulture. Velikodušnost kojom podupiremo slabe, tješimo ožalošćene, ublažavamo patnju i vraćamo dostojanstvo onima kojima je ono oduzeto, uvjet je za ljudski život u punini. Odluka da posvetimo brigu siromašnjima, njihovim različitim potrebama, ne može biti uvjetovana raspoloživim vremenom, privatnim interesima i jalovim pastoralnim ili socijalnim projektima. Snagu Božje milosti ne smije se gušiti narcisoidnom težnjom da sebe uvijek stavljamo na prvo mjesto.

Teško je držati svoj pogled usredotočen na siromahe, ali je to više no ikad nužno ako želimo dati pravi smjer našem osobnom i društvenom životu. Ne radi se o tome da na to trošimo mnogo riječi, nego radije o konkretnom predanom zalaganju nadahnutom Božjom ljubavlju. Svake godine, o Svjetskom danu siromaha, vraćam se na tu temeljnu stvarnost za život Crkve, jer siromašni jesu i uvijek će biti s nama (usp. Iv 12, 8) da nam pomognu pronaći Kristovu prisutnost u svom svakodnevnom životu.

4. Susret sa siromašnom osobom predstavlja zanisazovi tjeranasa razmišljanje. Kako možemo pridonijeti uklanjanju ili barem ublažavanju njihove marginaliziranosti i patnje? Kako im možemo pomoći u njihovu duhovnom siromaštву? Kršćanska je zajednica pozvana uključiti se u to iskustvo dijeljenja i svjesna je toga da tu zadaću ne može povjeriti nekom drugom da je namjesto nje vrši. A da bismo pružili potporu siromašnjima od temeljne je važnosti osobno živjeti iskustvo evanđeoskog siromaštva. Ne možemo se osjećati „dobro“ sve dok je bilo koji član ljudske obitelji zapostavljen i postao sjenom. Tihi krik brojnih siromaha treba naći Božji narod spremnim i pripravnim, uvijek i posvuda, dati da se čuje njihov glas, zaštititi ih i biti solidaran s njima kad se suočavaju s tolikom prijetvornošću i tolikim neodržanim obećanjima te ih pozvati da sudjeluju u životu zajednice.

Točno je da Crkva nema sveobuhvatna rješenja za ponuditi, ali Kristovom milošću ona može ponuditi svoje svjedočenje i svoje geste suradnje. Osjeća, usto, svojom dužnošću govoriti u ime onih koji nemaju ni ono osnovno za život.

Podsjećati sve na veliku vrijednost općega dobra za kršćanski narod predstavlja životni zadatak koji se izražava u nastojanju da se ne zaboravi nikoga od onih čije se temeljne ljudske potrebe ne poštue.

5. Pružanje ruke pomaže otkriti, prije svega onome koji to čini, da u nama postoji prirođena sposobnost činiti djela koja životu daju smisao. Koliko pruženih ruku viđamo svaki dan! Nažalost, sve se češće događa da nas bjesomučni ritam života uvuče u vrtlog ravnodušnosti do te mjere da više ne znamo prepoznati ono dobro što se u tišini svakoga dana i s velikom velikodušnošću čini svuda oko nas. Događa se tako da tek kad nešto poremeti tijek našeg života, oči nam postanu sposobne vidjeti dobrotu svetaca „iz susjedstva“, »onih koji žive u našoj blizini i odraz su Božje prisutnosti« (Apost. pob. Gaudete et exsultate, 7), ali o kojima nitko ne govori. Novinski stupci, mrežne stranice i televizijski ekrani vrve lošim vijestima do te mjere da se čini da zlo suvereno vlada. No, tome nije tako. Zloče i nasilja, zlostavljanja i korupcije zasigurno ne nedostaje, ali život je protkan djelima poštivanja i velikodušnosti koji ne samo da kompenziraju zlo, nego nas potiču ići dalje kroz život i biti puni nade.

6. Pružena ruka je znak koji izravno upućuje na bliskost, solidarnost i ljubav. Ovih mjeseci, kada čitav svijet kao da je pokorio virus koji je donosio bol i smrt, očaj i izgubljenost, koliko smo samo ispruženih ruku mogli vidjeti! Pružena ruka liječnika koji se brine o svakom pacijentu i pokušava pronaći pravi lijek. Pružena ruka medicinskih sestara i tehničara koji su i nakon radnog vremena ostajali brinuti se o bolesnima. Pružena ruka zaposlenih u administraciji koji su nabavljali sredstva kako bi što više života bilo spašeno. Pružena ruka ljekarnika pozvanoga odgovoriti na mnoge zahtjeve i izložena opasnosti izravnog kontakta s ljudima. Pružena ruka svećenika koji slomljena srca podjeljuje blagoslov. Pružena ruka volontera koji pomaže onima koji žive na ulici i onima koji, iako imaju krov nad glavom, nemaju što za jesti. Pružena ruka muškaraca i žena koji su radili na pružanju osnovnih usluga i sigurnosti. Mogli

bismo navesti i druge pružene ruke i složiti lijepi rukovet dobrih djela. Sve te ruke su prkosile zarazi i strahu samo kako bi pružile podršku i utjehu.

7. Ova pandemija stigla je iznenada i zatekla nas nespremne, izazvavši snažan osjećaj zbumjenosti i bespomoćnosti. No, siromašnima se nikada nije prestalo pružati ruku. Time smo pružili svjedočanstvo kako smo spremni prepoznati siromaha i pružiti mu pomoć kad mu je potrebna. Sredstva za činjenje milosrđa ne mogu se improvizirati. Potrebno se svakodnevno u tome vježbati polazeći od svijesti kako mi prvi trebamo pruženu ruku drugoga.

Ovaj trenutak kroz koji prolazimo poljuljao je mnoge naše sigurnosti. Osjećamo se siromašnjima i slabijima jer smo iskusili osjećaj vlastite ograničenosti i doživjeli da nam se ograničavaju slobode. Gubitak posla, nemogućnost susretanja dragih nam osoba, kao i izostanak uobičajenih međuljudskih odnosa iznenada su nam otvorili oči za horizonte koje smo odavno prestali primjećivati uzimajući ih zdravo za gotovo. Naša duhovna i materijalna bogatstva dovedena su u pitanje i otkrili smo kako nas je obuzeo strah. Zatvoreni u tišini svojih domova otkrili smo koliko je važna jednostavnost i držati pogled usredotočen na ono bitno. Shvatili smo koliko nam treba novo bratstvo sposobno za međusobno pomaganje i uzajamno poštivanje. Ovo je povoljno vrijeme za »iznova osjetiti da trebamo jedni druge, da imamo zajedničku odgovornost za druge i svijet [...]. Već predugo grčamo u moralnoj degradaciji izrugujući se s etikom, dobrotom, vjerom i poštenjem [...]. To rušenje samih temeljâ društvenog života na kraju može dovesti samo do toga da se borimo jedni protiv drugih kako bismo obranili vlastite interese, do novih oblika nasilja i okrutnosti, i zaprekâ rastu istinske kulture brige za okoliš« (Enc. Laudato si', 229). Riječju, teške ekonomске, financijske i političke krize neće prestati sve dok odgovornost koju svaki od nas mora osjećati prema bližnjemu i prema svakoj osobi bude tek mrtvo slovo na papiru.

8. „Pruži ruku siromahu“ je, dakle, poziv na odgovornost i izravno predano zalaganje za

svakog onoga koji osjeća da ga je zadesila ista sADBina. To je poticaj da preuzmemu na sebe breme najslabijih, kao što podsjeća sveti Pavao: »Doista vi ste, braćo, na slobodu pozvani! Samo neka ta sloboda ne bude izlikom tijelu, nego – ljubavlju služite jedni drugima. Ta sav je Zakon ispunjen u jednoj jedinoj riječi, u ovoj: Ljubi bližnjega svoga kao sebe samoga! [...] Nosite jedni bremena drugih« (Gal 5, 13-14; 6, 2). Apostol uči da sloboda koja nam je darovana smrću i uskrsnućem Isusa Krista predstavlja za svakog od nas odgovornost staviti se u službu drugih, prije svega najslabijih. To nije tek neobavezni poticaj, nego uvjet za autentičnost vjere koju ispovijedamo.

Tu nam je ponovno od pomoći Knjiga Sirahova u kojoj se predlažu konkretni načini podrške najugroženijima pribjegavajući pritom nekim sugestivnim slikama. Najprije promatra slabost onih koji su ožalošćeni: »Ne uklanjaj se od onih koji plaču« (7, 34). Vrijeme pandemije prisililo nas je na strogu izolaciju onemogućivši nam čak tješiti i biti blizu prijatelja i poznanika ožalošćenih zbog gubitka svojih dragih. Sveti pisac, nadalje, kaže: »Ne zaboravi posjetiti bolesnika« (7, 35). Nije nam bilo moguće biti uz one koji trpe i istodobno smo postali svjesni krhkosti naše egzistencije. Ukratko, Božja nam riječ nikada ne da mira, neprestano nas potiče činiti dobro.

9. „Pruži ruku siromahu“ iznosi na vidjelo oprečan stav onih koji drže ruke u džepovima i ne dopuštaju da ih gane siromaštvo, za koje su često i oni sami odgovorni. Ravnodušnost i cinizam njihova su svakodnevna hrana. Kakve li razlike u odnosu na velikodušne ruke koje smo opisali! Ima, naime, ruku koje se pružaju do računala da prebace novčana sredstva s jednoga kraja svijeta na drugi, omogućujući bogaćenje uskim skupinama oligarha i gurajući u bijedu mnoge ljudi ili dovodeći time čak do propasti čitave narode. Ima ruku koje gomilaju novac prodajom oružja koje će druge ruke, pa i djeće, koristiti da siju smrt i siromaštvo. Ima pruženih ruku koje potajice pružaju smrtonosne doze kako bi se obogatili i živjeli u raskoši i prolaznoj razuzdanosti. Ima i pruženih ruku koje u lažnoj dobrohotnosti donose zakone koje oni sami ne poštuju.

U takvim okolnostima »isključeni i dalje čekaju. Da bi se podupro način života koji isključuje druge, ili da bi se održalo oduševljenje i zanos za taj egoistični ideal, razvila se globalizacija ravnodušnosti. Postajemo, a da toga nismo gotovo ni svjesni, neosjetljivi na bolni vapaj siromašnih, ne plaćemo više zbog boli i patnje koja je snašla druge i čak ne osjećamo ni potrebu da im pomognemo, kao da je netko drugi pozvan sve to činiti jer je to nešto što se nas ne dotiče. Kultura blagostanja čini nas neosjetljivima i uzbudimo se tek ako tržište ponudi nešto što nismo još uvijek kupili, dok nas sADBina onih koji žive u neimaštini zbog oskudnih mogućnosti ne može dirnuti u srce« (Apost. pob. Evangelii gaudium, 54). Nećemo moći biti sretni dok ove ruke koje siju smrt ne budu pretvorene u oruđa pravde i mira za čitav svijet.

10. »U svim svojim djelima misli na svoj konac« (Sir 7, 36). Tom rečenicom Sirah zaključuje ovo svoje razmišljanje. Taj se tekst može dvojako tumačiti. Može se tumačiti u smislu da trebamo biti svjesni toga da će našemu životu prije ili kasnije doći kraj. Spominjati se naše zajedničke sADBine može nam pomoći da živimo svoj život u znaku brige za one koji su siromašniji od nas ili nisu imali iste mogućnosti kao mi. Postoji i drugo tumačenje koje prije svega ističe cilj, svrhu kojoj svatko od nas teži. Cilj našeg života traži da imamo projekt koji treba provoditi u životu i put koji ćemo neumorno slijediti. A svrha svakog našeg djelovanja ne može biti drugo doli ljubav. To je cilj koji smo pred sebe stavili i ništa nas ne smije od toga odvratiti. Ta ljubav je sudjelovanje, posvećenost i služenje, ali započinje otkrićem da smo mi prvi ljubljeni i probuđeni za ljubav. Taj se cilj javlja kad dijete upozna majčin osmijeh i osjeća se ljubljenim samo zato što postoji. I osmijeh koji dijelimo sa siromahom izvor je ljubavi i omogućuje živjeti u radosti. Pružena ruka se, dakle, uvijek može obogatiti osmijehom onoga koji ne ističe u prvi plan sebe i vrijednost pružene pomoći, nego jednostavno nalazi radost u tome da može živjeti kao Kristov učenik.

Na tom putu svakodnevног susreta sa siromašnima prati nas Majka Božja koja je, više od svih drugih majki, Majka siromaha. Djelica

Marija dobro poznaje teškoće i trpljenja onih koji su marginalizirani, jer se i sama nalazila u sličnoj situaciji kad je rodila Sina Božjega u staji. Zbog Herodovih prijetnji, ona je sa zaručnikom Josipom i malim Isusom pobjegla u drugu zemlju i Sveta je obitelj nekoliko godina dijelila sudbinu izbjeglica. Neka molitva Majci siromaha ujedini tu njezinu ljubljenu djecu sa svima oni koji im služe u Kristovo ime. Neka molitva promijeni

pruženu ruku u zagrljaj dioništva i ponovno pronađenoga bratstva.

Rim, pri svetom Ivanu Lateranskom,
13. lipnja 2020.,
liturgijski spomen svetog Antuna Padovanskog.

Franjo

DEKRET APOSTOLSKE POKORNIČARNE O POTPUNOM OPROSTU U STUDENOM

Ove godine, u sadašnjim prilikama zbog pandemije covida-19, produljiti će se razdoblje za dobivanje potpunog oprosta za sve vjerne mrtve tijekom studenog, s prilagodbom uvjeta i pobožnosti, da vjernici budu zaštićeni

Ova Apostolska pokorničarna primila je mnoge molbe svetih pastira koji mole da se ove godine, zbog pandemije covida-19, prilagode djelâ pobožnosti kojima se dobiva potpun oprost za duše u Čistilištu, a po normama Priručnika o oprostima (conc. 29, § 1). Zbog toga Apostolska pokorničarna, a po posebnom mandatu Njegove Svetosti pape Franje, dobrohotno utvrđuje i odlučuje da ove godine, kako bi se izbjegla okupljanja gdje je to zabranjeno/ograničeno:

a. - potpuni oprost za one koji pobožno posjete groblje i mole se za pokojne, čak i u mislima, običajno utvrđen za dane od 1. do 8. studenoga, za dobrobit vjernika, može biti prenesen na drugih osam dana u mjesecu studenom, koji mogu biti neovisni jedni o drugima, a vjernici ih slobodno biraju;

b. - potpuni oprost od 2. studenoga, utvrđen o Spomenu svih vjernih pokojnika, za sve koji pobožno posjete crkvu ili oratorij i mole. Oče naš i Vjerovanje, može se prenijeti ne samo na nedjelju koja slijedi ili prethodi svetkovini Svih Svetih, već i na drugi dan mjeseca studenoga, po slobodnom izboru vjernika.

Starije osobe, bolesnici i svi oni koji zbog teških razloga ne mogu izaći iz kuće, na

primjer zbog ograničenja donesenih od strane nadležnih tijela za vrijeme pandemije, kako bi se izbjegla veća okupljanja vjernika na svitim mjestima, mogu zadobiti potpuni oprost pod uvjetom da se, ujedinjujući se duhovno sa svim drugim vjernicima, potpuno odreknu grijeha i s nakanom da što prije ispune tri uobičajena uvjeta za postizanje oprosta (sakrament isповједи, pričest i molitva na nakane Svetog Oca), pred slikom Isusa ili Blažene Djevice Marije, mole molitve za pokojne, na primjer: Jutarnju i Večernju Časoslova za pokojne, krunicu Blažene Djevice Marije, krunicu Božjem milosrđu, druge molitve za pokojne koje su vjernicima drage, ili da se posvete meditativnom čitanju jednog od evanđeoskih odlomaka koje pred nas stavlja liturgija za pokojne, ili da izvrše djelo milosrđa prikazujući Bogu boli i poteškoće vlastitoga života.

Stoga, za lakše postizanje božanskog oprosta ključevima Crkve, po pastoralnoj ljubavi, ova Pokorničarna usrdno moli da svećenici kojima je zakonski dana ta mogućnost, spremno i s posebnom velikodušnošću slave sakrament pokore i dijele svetu Pričest bolesnicima.

S obzirom na duhovne uvjete za potpuno postizanje oprosta, i dalje vrijede upute dane u Bilješci ove Apostolske pokorničarne „O slavlju sakramenta pomirenja u sadašnjem stanju pandemije“, izdanoj 19. ožujka 2020.

Konačno, budući da dušama u Čistilištu

pomažu mise zadušnice, a posebno žrtvom žrtvenika ugodnog Bogu (usp. Konc. Tr. Sess. XXV, decr. De Purgatorio), svi su svećenici srdačno pozvani da slave tri svete mise na Spomen svih vjernih pokojnih, u skladu s Apostolskom konstitucijom blage uspomene pape Benedikta XV. Incruentum Altaris od 10. kolovoza 1915.

Ovaj Dekret vrijedi za cijeli mjesec studeni bez obzira na bilo koju suprotnu odredbu.

Dano u Rimu, iz sjedišta Apostolske pokorničarne, 22. listopada 2020.,
na spomen sv. Ivana Pavla II.

Kardinal Mauro Piacenza
Veliki pokorničar
Krzysztof Nykiel
Namjesnik

L. + S.
In PA tab. N. 791/20/I

BILJEŠKA APOSTOLSKЕ POKORNIČARNE O SAKRAMENTU POMIRENJA U SADAŠNJEM STANJU PANDEMIJE

»Ja sam s vama u sve dane« (Mt 28,20)

Teško stanje u sadašnjim okolnostima nameće razmišljanje o hitnosti i središnje važnosti sakramenta pomirenja, zajedno s nekoliko nužnih pojašnjenja, kako za vjernike laike, tako i za službenike koji su pozvani slaviti ovaj sakrament.

I u vrijeme covida-19 sakrament pomirenja podjeljuje se u skladu sa Zakonom kanonskog prava i onako kako je propisano u Redu pokore.

Pojedinačna ispovijed je redoviti način slavljenja ovog sakramenta (usp. kan. 960 ZKP), opće pak odrješenje, bez prethodne pojedinačne ispovijedi, ne može se podijeliti osim ondje gdje prijeti smrtna pogibelj, a nema vremena da se saslušaju ispovijedi pojedinih pokornika (usp. kan. 961, § 1 ZKP), ili ako postoji velika potreba (usp. kan. 961, § 1, 2° ZKP), što će prosuditi dijecezanski biskup, vodeći računa o kriterijima koji su usuglašeni s drugim članovima biskupske konferencije (usp. kan. 455, § 2 ZKP), dok i dalje za valjano odrješenje ostaje na snazi votum sacramenti od strane pojedinog pokornika, to jest njegova odluka da će u dužnom vremenu pojedinačno ispovjediti teške grijehе koje u tom trenutku nije mogao ispovjediti (usp. kan. 962, § 1 ZKP).

Ova Apostolska pokorničarna smatra da, osobito u mjestima koja su teže pogodžena

pandemijskom zarazom i sve dok ona ne isčezne, postoje slučajevi velike potrebe o kojoj je riječ u spomenutom kan. 961, § 2 ZKP.

Svako daljnje ulaženje u pojedinosti zakon prepušta dijecezanskim biskupima, uzimajući uvijek u obzir vrhovno dobro; spasenje duša (usp. kan. 1752 ZKP).

Kad se neočekivano pojavi potreba podijeliti sakramentalno odrješenje za više vjernika istodobno, svećenik je, u granicama mogućeg, obvezan prethodno o tome obavijestiti dijecezanskog biskupa, a ako to nije moguće, što prije ga o tome naknadno obavijestiti (usp. Red pokore, br. 32).

U sadašnjoj pandemijskoj opasnosti dijecezanskom biskupu pripada naznačiti svećenicima i pokornicima smjernice na koje trebaju razborito obratiti pozornost u pojedinačnom slavljenju sakramentalnog pomirenja, kao što su: ispovijedanje u prozračenom prostoru izvan ispovjedaonice, preporučena udaljenost, korištenje zaštitnih maski, dok i dalje apsolutnu pozornost treba posvetiti očuvanju ispovjedne tajne i potrebi diskrecije.

K tomu, dijecezanskom biskupu, na području njegove biskupije i s obzirom na razinu pandemijske zaraze, pripada odrediti koji su to slučajevi velike potrebe u kojima je dopušteno

podijeliti opće odrješenje: primjerice, na ulazu u bolničke odjele, gdje se na liječenju nalaze zaraženi vjernici u smrtnoj opasnosti, koristeći se, u granicama mogućeg i potrebnim mjerama opreza, sredstvima za pojačavanje glasa, kako bi se odrješenje moglo čuti.

Neka se procijeni potreba i prikladnost da se tamo gdje je potrebno, u dogovoru sa zdravstvenim vlastima, uspostave skupine „izvanrednih bolničkih dušobrižnika“, također i na dobrovoljnoj bazi i u obdržavanju propisa zaštite od zaraze, kako bi se osigurala potrebna duhovna pomoć bolesnicima i umirućima.

Tamo gdje bi se pojedini vjernici zatekli u bolnoj nemogućnosti primiti sakramentalno odrješenje valja se prisjetiti da se savršenim pokajanjem – kad proizlazi iz ljubavi prema Bogu, ljubljenom iznad svega, i kojim se iskreno traži oproštenje (na način kako to pokornik u tom trenutku može izraziti) koje uključuje votum confessionis, to jest čvrstu odluku pristupiti sakramentalnoj ispovijedi čim to bude moguće – postiže oproštenje i smrtnih grijeha (usp. Katekizam Katoličke Crkve, br. 1452).

Kao nikad prije Crkva u ovo vrijeme doživljava snagu općinstva svetih, uzdiže svom raspetom i uskrslom Gospodinu zavjete i

molitve, osobito žrtvu svete mise, koju svećenici i bez naroda svakodnevno slave.

Poput dobre majke Crkva zaziva Gospodina da čovječanstvo bude oslobođeno ove pošasti, zazivajući zagovor Blažene Djevice Marije, koja je Majka milosrđa i Zdravlje bolesnih, i njezina zaručnika svetog Josipa, pod čijom zaštitom Crkva vazda hodi ovim svijetom.

Neka nam Presveta Djevica Marija i sveti Josip izmole obilje milosti pomirenja i spasenja, u pozornom osluškivanju riječi koju Gospodin danas ponavlja čovječanstvu: „Prestanite i znajte da sam ja Bog“ (Ps 46, 11), „Ja sam s vama u sve dane“ (Mt 28, 20).

Dano u Rimu, u sjedištu Apostolske pokorničarne, 19. ožujka 2020.,
svetkovina svetog Josipa, zaručnika Blažene Djevice Marije, zaštitnika Sveopće Crkve

Kardinal Mauro Piacenza
Veliki pokorničar

Krzysztof Nykiel
Namjesnik

APOSTOLSKO PISMO U OBLIKU MOTU PROPRIJA PAPE FRANJE KOJIM SE MIJENJA KANON 579 ZAKONIKA KANONSKOGA PRAVA

„Authenticum Charismatis“

„Jasni znak autentičnosti neke karizme njezina je crkvenost, njezina sposobnost da se skladno uklopi u život svetoga Božjeg naroda za dobro sviju“ (Ap. pobudnica Evangelii gaudium, 130). Vjernici imaju pravo biti upozoreni od pastira glede autentičnosti karizmi i pouzdanosti onih koji se predstavljaju kao utemeljitelji.

Razlučivanje crkvenosti i autentičnosti karizmi crkvena je odgovornost pastira partikularnih Crkava. Izražava se u pažljivoj brizi za sve oblike posvećenoga života, a posebno u ozbiljnoj zadaći procjenjivanja potrebe osnivanja novih ustanova posvećenoga života i novih družbi apostolskoga života.

Dolikuje odgovoriti na darove koje Duh pobuđuje u partikularnoj Crkvi, prihvaćajući ih velikodušno sa zahvaljivanjem, izbjegavajući pritom „da ne bi nesmotreno nastajale beskorisne ili za život nesposobne ustanove“ (Drugi vatikanski sabor, Dekret Perfectae caritatis, 19).

Zadaća je Apostolske Stolice pratiti pastire u procesu razlučivanja koje vodi do crkvenog priznavanja nove ustanove ili družbe dijecezanskog prava. Apostolska pobudnica Vita consecrata potvrđuje da životnost novih ustanova i družbi „treba procijeniti vlast Crkve, koja je nadležna za odgovorno ispitivanje kako bi se provjerila vjerodostojnost nadahnjuće svrhe

i izbjeglo pretjerano umnožavanje međusobno sličnih institucija, iz čega proizlazi rizik štetnog razbijanja u premale skupine“ (br. 12). Stoga nove ustanove posvećenoga života i nove družbe apostolskoga života moraju službeno biti priznate od Apostolske Stolice, kojoj jedino pripada konačni sud.

Odluka o kanonskom osnivanju od strane biskupa nadilazi područje biskupije i čini ga relevantnim u širem horizontu sveopće Crkve. Zapravo, po svojoj naravi, svaka ustanova posvećenoga života ili družba apostolskoga života, čak i ako je nastala u kontekstu partikularne Crkve, „kao dar Crkvi, nije izdvojena ili marginalna stvarnost, već joj intimno pripada, u samom je srcu Crkve kao odlučujući čimbenik njezina poslanja“ (Pismo posvećenim osobama, III, 5).

U tom smislu, određujem da se promijeni kan. 579 koji je zamijenjen sljedećim tekstrom:

Dijecezanski biskupi mogu, svaki na svojem području, službenom odlukom valjano osnovati ustanove posvećenoga života, uz prethodno pismeno odobrenje Svetе Stolice.

Propisujem da, ono što je određeno ovim Apostolskim pismom u obliku motu proprija, ima čvrstu zakonsku snagu, unatoč bilo kojoj suprotnoj stvari koja bi bila dostoјna posebnog spominjanja, i neka se proglaši objavlјivanjem u L’Osservatore Romano, stupajući na snagu 10. studenoga 2020., a potom neka se objavi u službenom glasilu Acta Apostolicae Sedis.

Dano u Lateranu, dana 1. studenoga 2020., na svetkovinu Svih svetih, osmu godinu mog pontifikata.

Franjo

II. HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

PRAVILNIK O RADU I USTROJU POVJERENSTVA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE ZA ZAŠTITU MALOLJETNIKA I RANJIVIH OSOBA

Osnivanje

Članak 1.

Povjerenstvo za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba osnovao je Sabor Hrvatske biskupske konferencije na zasjedanju održanome 8. lipnja 2020. godine, sukladno članku 19. Statuta Hrvatske biskupske konferencije.

Svrha

Članak 2.

Povjerenstvo za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba (dalje: Povjerenstvo) jest specijalizirano tijelo koje omogućuje i provodi djelatnost zaštite maloljetnika i ranjivih osoba u ime Hrvatske biskupske konferencije (dalje: HBK) te djeluje kao kvalificirana podrška ustanovama posvećenog života i družbama apostolskog života koje djeluju na području mjerodavnosti HBK, kao i udugama i drugim crkvenim pravnim osobama, te crkvenim pokretima i stvarnostima na njezinu području.

Zadaci

Članak 3.

Zadatak je Povjerenstva, u suradnji s drugim tijelima HBK:

a) savjetovati i podržavati promicanje zaštite maloljetnika i ranjivih osoba kako od strane HBK, tako i od strane pojedinačnog biskupa, mjerodavnih poglavara ustanova posvećenog života i družbi apostolskog života, kao i onih koji zastupaju crkvene pravne osobe djelujući u njihovo ime, te onih koji su po pravu ili po naravi stvari zastupnici ili voditelji određenog crkvenog pokreta ili stvarnosti;

b) promicati i pratiti djelatnost metropolijskih ureda za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba, te biskupijskih povjerenika za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba;

c) proučavati i predlagati sadržaje koji

podiju razinu svijesti, znanja i odgovornosti o zaštiti maloljetnika i ranjivih osoba, zatim programe obrazovanja o mjerama i učinkovitim oblicima te zaštite maloljetnika i ranjivih osoba, te općenito sadržaje koji promiču jačanje kulture zaštite maloljetnika i ranjivih osoba unutar crkvenih zajednica, doprinose rastu ozračja sigurnosti crkvenih mjesta koja posjećuju maloljetnici i ranjive osobe, te podizanje svijesti svih pastoralnih djelatnika i sprječavanje bilo kakvog oblika zlostavljanja;

d) pružati informacije, praktične upute, mjere za postupanje i sve ostalo što je potrebno za ostvarenje svrhe iz članka 2. ovoga Pravilnika;

e) predlagati prikladne oblike preventivnih mjera u svrhu pomoći roditeljima i skrbnicima maloljetnika i ranjivih osoba, kao i pastoralnim djelatnicima, clericima ili laicima, kako bi mogli raspoznati znakove zlostavljanja i primijeniti odgovarajuće mjere zaštite;

f) pripremiti posebne odgojne programe koji bi se provodili u sjemeništima i kućama odgoja s posebnim naglaskom na one koji se spremaju za primanje svetih redova, uključujući i njihovu trajnu formaciju.

Ustroj

Članak 4.

Povjerenstvo čine:

- a) predsjednik
- b) tajnik
- c) članovi po samom pravu
- d) imenovani članovi.

Predsjednik

Članak 5.

(1) Predsjednika Povjerenstva imenuje Sabor HBK iz reda članova HBK.

(2) Služba predsjednika traje pet godina, uz mogućnost obnove mandata.

(3) Predsjednik Povjerenstva saziva i predsjeda sjednicama Povjerenstva te potvrđuje dnevni red.

(4) Predsjednik Povjerenstva dostavlja Saboru HBK godišnje izvješće o stanju, provedenim aktivnostima Povjerenstva, kao i o svim ostalim pitanjima koja se odnose na područje zaštite maloljetnika i ranjivih osoba.

Tajnik Članak 6.

(1) Sabor HBK imenuje tajnika Povjerenstva.

(2) Služba tajnika traje pet godina, uz mogućnost obnove mandata.

(3) Tajnik može biti svećenik, član ustanove posvećenog života ili laik, a u svakom slučaju osoba koja je spremna na predano i stručno djelovanje u svrhu obavljanja djelatnosti iz članka 2. ovoga Pravilnika.

(4) Tajnik provodi i usklađuje djelatnost Povjerenstva, brine se o odnosu i suradnji s tijelima iz ustroja HBK, te po potrebi predsjeda sjednicama Povjerenstva u svojstvu zamjenika predsjednika Povjerenstva.

Članovi Članak 7.

(1) Voditelji metropolijskih ureda za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba članovi su Povjerenstva po samom pravu.

(2) Sabor HBK kao članove Povjerenstva imenuje predloženog:

- predstavnika Hrvatske redovničke konferencije

- predstavnika Vijeća HBK za život i obitelj

- predstavnika Vijeća HBK za laike

- osobe koje svojim stručnim znanjima mogu pridonijeti podizanju kvalitete zaštite maloljetnika i ranjivih osoba, s posebnim

naglaskom na stručnjake laike iz područja civilnog (osobito obiteljskog i kaznenog) prava, psihološke i medicinske zaštite djece i ranjivih osoba, te komunikacijskih znanosti.

(3) Mandat članova Povjerenstva traje pet godina, uz mogućnost obnove.

Način rada Članak 8.

(1) Povjerenstvo se sastaje na plenarnom zasjedanju najmanje dva puta na godinu, ili kad god predsjednik Povjerenstva to smatra potrebnim u svrhu suočavanja s žurnim pitanjima iz djelatnosti Povjerenstva.

(2) Povjerenstvo djeluje u suradnji s drugim tijelima HBK te u suradnji s Papinskim povjerenstvom za zaštitu maloljetnika.

(3) Povjerenstvo neposredno i trajno razmjenjuje podatke i pruža potrebne upute:

- biskupijskim povjerenicima za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba

- metropolijskim uredima za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba.

(4) Povjerenstvo može koristiti stručne usluge specijaliziranog Centra za zaštitu djece (Centre for Child Protection) Papinskog sveučilišta Gregoriana i drugih nacionalnih te međunarodnih tijela i institucija s priznatom stručnošću u području zaštite djece i ranjivih osoba, kao i usluge pojedinačnih stručnjaka za određena područja te zaštite.

Završne odredbe Članak 9.

Uz Povjerenstvo ustanovljeno ovim Pravilnikom, neka se ustanove, prema vlastitim pravilima sadržanim u Smjernicama objavljenima uz ovaj Pravilnik, i Metropolijski uredi za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba, te služba Biskupijskog povjerenika za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba.

Ovaj Pravilnik i Smjernice stupaju na snagu danom objave na mrežnoj stranici HBK.

SMJERNICE ZA OSNIVANJE METROPOLIJSKIH UREDA ZA ZAŠTITU MALOLJETNIKA I RANJIVIH OSOBA I IMENOVANJE BISKUPIJSKIH POVJERENIKA ZA ZAŠTITU MALOLJETNIKA I RANJIVIH OSOBA

Metropolijski ured za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba

Metropolijski uredi za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba (dalje: Metropolijski uredi) pružaju potporu u pogledu zaštite maloljetnika i ranjivih osoba dijecezanskim biskupima iz metropolije, kao i mjerodavnim poglavarima i poglavarcama ustanova posvećenog života i družbi apostolskog života koji djeluju na području metropolije, zatim onima koji zastupaju crkvene pravne osobe djelujući u njihovo ime na području metropolije, te onima koji su po pravu ili po naravi stvari zastupnici ili voditelji određenoga crkvenog pokreta ili stvarnosti s djelovanjem na području metropolije.

Osnivanje

U svim metropolijama na području HBK osnivaju se metropolijski uredi za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba.

Metropolijski uredi u svojem djelovanju odgovaraju dijecezanskim biskupima metropolije.

Zadarska nadbiskupija priklanja se radu Metropolijskog ureda za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba Splitske metropolije, a Vojni ordinarijat radu Metropolijskog ureda Zagrebačke metropolije s mogućnošću priklanjanja radu drugih metropolijskih ureda u pojedinačnim slučajevima, ako to nalaže blizina zahtjeva zaštite maloljetnika i ranjivih osoba.

Ustroj

Metropolijski ured ima:

- a) predsjednika
- b) tajnika
- c) biskupijske povjerenike za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba
- d) predstavnika muških i predstavnici ženskih ustanova posvećenog života s područja metropolije
- e) osobe koje svojim stručnim znanjima

mogu pridonijeti podizanju kvalitete zaštite maloljetnika i ranjivih osoba, s posebnim naglaskom na laike s područja civilnog (posebno obiteljskog i kaznenog) prava, psihološke i medicinske zaštite djece i ranjivih osoba, te komunikacijskih znanosti.

Predsjednik

Predsjednika Metropolijskog ureda, koji može biti svećenik, član ustanove posvećenog života ili laik, imenuju metropolit uz prethodnu suglasnost biskupa metropolije, vodeći se, koliko je moguće, kriterijem stručnosti predsjednika u području zaštite maloljetnika i ranjivih osoba.

Služba predsjednika traje pet godina, uz mogućnost obnove mandata.

Predsjednik Metropolijskog ureda provodi i usklađuje djelatnost Metropolijskog ureda prema mjerodavnim pravnim propisima i uputama biskupa metropolije, saziva i predsjeda sjednicama Metropolijskog ureda, te prema potrebi može zatražiti stručno mišljenje Povjerenstva za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba.

Predsjednik Metropolijskog ureda dostavlja dijecezanskim biskupima metropolije godišnje izvješće o stanju, djelostima Metropolijskog ureda, te o mogućim novim pitanjima iz područja zaštite maloljetnika i ranjivih osoba.

Tajnik

Metropolit, uz prethodnu suglasnost biskupa metropolije, imenuje tajnika Metropolijskog ureda.

Služba tajnika traje pet godina, uz mogućnost obnove mandata.

Tajnik može biti svećenik, član ustanove posvećenog života ili laik, a u svakom slučaju osoba koja je spremna na predano i

stručno djelovanje radi ostvarivanja ciljeva Metropolijskog ureda.

Ostali članovi Metropolijskog ureda

Metropolit, uz prethodnu suglasnost biskupa metropolije, kao članove Metropolijskog ureda imenuje jednog predstavnika muških te jednu predstavnicu ženskih ustanova posvećenog života s istog područja.

Osim toga, imenuje stručnjake koji svojim stručnim znanjima mogu unaprijediti djelatnost Metropolijskog ureda i kvalitetu zaštite maloljetnika i ranjivih osoba. Neka se pri tome imenovanju uzmu u obzir stručnjaci laici s područja civilnog (posebno obiteljskog i kaznenog) prava, psihološke i medicinske zaštite djece i ranjivih osoba, odgojne i obrazovne djelatnosti, vjeroučitelji laici, te stručnjaci iz područja komunikacijskih i informatičkih znanosti.

Mandat članovima Metropolijskog ureda imenovanim prema smjernicama iz ovog odsjeka traje pet godina.

Djelatnost

Dužnost je metropolijskih ureda, sukladno Pravilniku HBK za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba, te provedbenim uputama biskupa metropolije:

1. Postupati sukladno Smjernicama HBK i provedbenim mjerama Povjerenstva za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba u vezi s dojavama o spolnom zlostavljanju u crkvenom okružju, ako to za sve ili pojedinačne slučajevе zatraži metropolit, odnosno mjerodavni dijecezanski biskup, ili uz suglasnost dijecezanskog biskupa mjerodavan poglavар ustanove posvećenog života ili družbe apostolskog života, odnosno oni koji zastupaju crkvene pravne osobe djelujući u njihovo ime, ili oni koji su po pravu ili po naravi stvari zastupnici ili voditelji određenoga crkvenog pokreta ili stvarnosti.

U ovoj djelatnosti Metropolijski ured mora biti tako mjesno uspostavljen i osobno ustrojen da stvarno pogoduje mogućnosti slobodne dojave od strane moguće žrtve, odnosno njezinih zakonskih skrbnika ili trećih osoba, uključujući i mogućnost poduzimanja sljedećih mjera:

a) uspostava mjesta dojave mogućeg

slučaja spolnog zlostavljanja maloljetnika ili ranjive osobe izvan područja biskupijskog ordinarijata ili drugog crkvenog prostora ili okružja;

b) uspostava mogućnosti dojave o mogućem slučaju spolnog zlostavljanja maloljetnika ili ranjive osobe stvarno dostupnim telefonom, elektroničkom poštom, ili jednostavnim i dostupnim mrežnim servisom za dojave, s obvezom odgovora o zaprimanju dojave i njezinoj brižljivoj obradi u skladu sa Smjernicama HBK, te crkvenim i civilnim zakonodavstvom;

c) ustrojiti Metropolijski ured na takav način koji će omogućiti da se dojave osobno priopće stručnjaku laiku, ako to podnositelj dojave želi;

d) određivanje djelatnosti i ustroj Metropolijskog ureda, njegova sjedišta ili možebitne ispostave izvan crkvenog okružja, te razradu načina dojave mogućeg slučaja spolnog zlostavljanja maloljetnika ili ranjive osobe, pri čemu se na prikidan način mora izvijestiti javnost.

O dojavama u povodu mogućih slučajeva povreda zaštite maloljetnika i ranjivih osoba Metropolijski ured će bez odlaganja obavijestiti mjerodavnoga dijecezanskog biskupa i biskupijskog povjerenika za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba, te poglavara ustanove posvećenog života ako su posrijedi njihovi članovi. Mjerodavni dijecezanski biskup ili poglavar ustanove posvećenog života osobno će, ili putem biskupijskog povjerenika, pokrenuti zakonitu suradnju s nadležnim civilnim vlastima u skladu s civilnim pravnim propisima, kanonskim zakonodavstvom i Smjernicama HBK.

2. Pratiti i dokumentirati inicijative za suzbijanje mogućih čina zlostavljanja maloljetnika i ranjivih osoba, te inicijative za obrazovanje o zaštiti maloljetnika i ranjivih osoba, kao i za mjesnu provedbu mjera propisanih u Smjernicama HBK, odnosno preporuka i provedbenih smjernica Povjerenstva za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba.

3. Pratiti pojedine biskupije, vjerske zajednice, udruge ili druga crkvena tijela u sastavljanju pojedinačnih provedbenih mjera

i smjernica dobre prakse u svrhu zaštite maloljetnika.

4. U suradnji s odgojiteljima pratiti i poticati provedbu odgojnih programa u sjemeništima i kućama odgoja koje je sastavilo Povjerenstvo te o tome izvještavati biskupe

metropolije.

5. Poticati, promicati i usklađivati protok informacija i osposobljavanje pastoralnih djelatnika u pitanjima zaštite maloljetnika i sprječavanja zlostavljanja.

Biskupijski povjerenik za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba

Imenovanje

U svakoj biskupiji dijecezanski biskup imenuje biskupijskog povjerenika za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba (dalje: biskupijski povjerenik), koji može biti svećenik, član ustanove posvećenog života ili laik, a u svakom slučaju osoba koja je stručnjak u ovom području ili barem pouzdane spremnosti i predanosti gledi te crkvene službe.

Biskupijskom povjereniku za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba može se imenovanjem dijecezanskog biskupa, ili barem uz njegovo prethodno znanje, pridružiti jedan ili više stručnjaka, laika ili klerika, u obavljanju njegove dužnosti, osobito ako je biskupijskom povjereniku potrebna pomoć specijaliziranih stručnjaka za obavljanje njegove službe.

Djelatnost

Dužnost je biskupijskog povjerenika:

a) usko surađivati s dijecezanskim biskupom u ispunjavanju njegovih pastoralnih odgovornosti u zaštiti maloljetnika i ranjivih osoba;

b) djelovati, u zajedništvu s dijecezanskim biskupom, u svojstvu mjesnog izvršitelja Smjernica HBK, te u skladu s tim Smjernicama donesenih provedbenih mjera i smjernica Metropolijskog ureda, čiji je član po pravu;

c) predlagati inicijative, također i edukacijske naravi, za podizanje svijesti u pogledu zaštite maloljetnika i ranjivih osoba kod svećenika, članova ustanove posvećenog života, djelatnika ureda i savjetodavnih tijela crkvene vlasti na razini biskupije, kao i nositelja raznih pastoralnih biskupijskih službi i ostalih djelatnika u pastoralu, evangelizaciji, odgoju i obrazovanju na području biskupije.

Uspostava sustava primanja i obrade dojava o mogućim slučajevima povreda zaštite maloljetnika i ranjivih osoba

Biskupijski povjerenik za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba ovlašten je primati dojave o mogućim slučajevima povreda zaštite maloljetnika i ranjivih osoba, saslušati dojavitelje i žrtve, i obraditi zaprimljene dojave o tim povredama i mogućim slučajevima zlostavljanja u skladu s kanonskim zakonodavstvom i mjerodavnim Smjernicama HBK, osobito pritom pazeci na zaštitu žrtve.

O dojavama u povodu mogućih slučajeva povreda maloljetnika i ranjivih osoba, biskupijski povjerenik će bez odlaganja obavijestiti dijecezanskog biskupa. Dijecezanski biskup će osobno, ili putem biskupijskog povjerenika, pokrenuti zakonitu suradnju s nadležnim civilnim vlastima u skladu s civilnim propisima, kanonskim zakonodavstvom i Smjernicama HBK.

Na razini svake biskupije moraju se uspostaviti kanali slobodne dojave od strane moguće žrtve, odnosno njezinih zakonskih skrbnika ili trećih osoba, uključujući i moguće sljedeće mjere:

a) uspostava mjesta dojave mogućeg slučaja spolnog zlostavljanja maloljetnika ili ranjive osobe izvan područja biskupijskog ordinarijata ili drugog crkvenog prostora ili okružja;

b) uspostava mogućnosti dojave o mogućem slučaju spolnog zlostavljanja maloljetnika ili ranjive osobe telefonom, elektroničkom poštom ili jednostavnim i dostupnim mrežnim servisom za dojave, s obvezom odgovora o zaprimanju dojave i njezinoj brižljivoj obradi u skladu sa Smjernicama HBK,

te kanonskim i civilnim zakonodavstvom;

c) ako je biskupijski povjerenik svećenik ili član ustanove posvećenog života, potrebno je osigurati mogućnost da osobne dojave zaprima također i stručnjak laik, ako su podnositelji dojave skloniji zbog bilo kojeg razloga obratiti se stručnjaku laiku;

d) postojanje biskupijskog povjerenika i njegova djelatnost, sjedište njegova ureda i eventualne ispostave izvan biskupijskog ordinarijata ili crkvenog okružja, te načini dojave mogućeg slučaja spolnog zlostavljanja maloljetnika ili ranjive osobe, a osobito o mogućnosti odabira dojave stručnjaku laiku, mora se na prikidan način obavijestiti javnost.

Biskup metropolit na području čije biskupije jest uspostavljen Metropolijski ured, također mora imenovati biskupijskog povjerenika, a glede stručnih suradnika i mogućnosti dojave slučajeva zlostavljanja maloljetnika ili ranjive osobe stručnjaku laiku, može se koristiti već postojeća mjesna i osobna infrastruktura Metropolijskog ureda.

Ovaj Pravilnik i smjernice usvojila je Hrvatska biskupska konferencija na svome LX. plenarnom zasjedanju, održanom u Zagrebu, 8. i 9. lipnja 2020. godine.

PORUKA BISKUPA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE ZA PARLAMENTARNE IZBORE 2020.

U povodu skorih parlamentarnih izbora, raspisanih za 5. srpnja 2020. godine, mi, katolički biskupi, želimo podsjetiti članove Božjega naroda, ali i ljudi dobre volje, kako izbori zastupnika za Hrvatski sabor značajno utječu na osobnu, obiteljsku, društveno-političku i gospodarsku stvarnost. Za nas vjernike, stoga, izaći na izbole i osobno preuzeti odgovornost za pravedniji i općedruštveni boljšak te daljnji razvoj demokracije u hrvatskom društvu nije samo građanska dužnost, nego i izričaj kršćanske odgovornosti i istinske ljubavi prema domovini.

Jasno je da se u ovoj prigodi pitamo komu od predloženih kandidata na izbornim listama iskazati svoje povjerenje?! Proteklih mjeseci, zbog pandemije izazvane koronavirusom, morali smo se odreći mnogih ustaljenih navika. Privremeno smo, iz brižnosti za zdravlje, bližnjih obustavili redovita liturgijska slavlja i odustali od društvenih okupljanja. To iskustvo pokazalo je koliko su važne stručne i mjerodavne osobe u javnim službama i u politici. Naime, samo mudri i stručni, pošteni i nesobični pojedinci mogu osigurati da društvo napreduje i raste. Epidemiološka je kriza uz to pokazala koliko je važna samostalnost i neovisnost države, kako u donošenju vlastitih odluka i propisa tako i

u gospodarskom smislu proizvodnje hrane, lijekova i drugih potrepština.

Dobronamjerno, stoga, u ovom predizbornom razdoblju podsjećamo da je veoma važno upoznati kako pojedini kandidati ili političke stranke vide budućnost naše domovine i što kane učiniti da ona postane mjestom dobrega i zdravoga življena. Važno je provjeriti i prosuditi kako kandidati namjeravaju jačati samostojnost države, promicati otvorenost i suradnju s drugim državama i narodima i provoditi učinkovito gospodarske programe i agrarnu politiku, te kako i što žele učiniti da javna uprava postane učinkovitija i na službu građanima. Posebice valja uočiti koje se mjere kane poduzeti da se zaustavi val iseljavanja mladih ljudi i obitelji, stvore uvjeti za povratak hrvatskih iseljenika, spriječi socijalno raslojavanje i osiromašenje građana te promiču načela socijalne države.

Nadalje, potrebno je uočiti i kako pojedine političke stranke ili nezavisne liste namjeravaju provesti daljnju demokratizaciju društva, ponajprije promjenom izbornoga zakona i razvojem civilnoga društva na načelima pluralnosti i vjerske slobode. Važno je također vidjeti kako kandidati gledaju na zločine svih

ideologija u kojima su stradali članovi našega i drugih naroda tijekom i nakon II. svjetskoga rata. Posebice je važno kako se odnose prema Domovinskom ratu i osuđuju li sve oblike totalitarizma, rasne, vjerske i druge netrpeljivosti. Konačno, bitno je da u svom programu promiču pozitivan i zdrav nacionalan osjećaj te traže cjelovitu i punu istinu o događajima iz prošlosti temeljem koje će se moći uspostaviti kultura dijaloga, nacionalnog pomirenja i zajedništva.

Vjernici će svojom slobodnom odlukom glas povjerenja dati onima koji se zauzimaju za zaštitu braka kao zajednice muškarca i žene, koji promiču kulturu života dugoročnom pronatalitetnom politikom te se zalažu za neradnu nedjelju kao dan obiteljskoga zajedništva i dan Gospodnjeg. Važno je također znati kako namjeravaju provoditi obrazovnu reformu koja bi uključivala odgojne dimenzije utemeljene na općeljudskim vrijednostima i u skladu s kršćanskim vrijednosnim sustavom koji je utkan u identitet našega društva. Neizostavno je propitati na koji se način kandidati kane zalagati za ozdravljenje hrvatskoga društva od ideoloških raslojavanja, korupcije i različitih oblika pogodovanja koja razaraju dobro i guše nadu.

Pozivamo sve stranačke i neovisne kandidate da u predizbojnoj kampanji sačuvaju osobno dostojanstvo i povjerenje građana nastoje pridobiti snagom političkoga programa. Biti saborski zastupnik nije kakav politički aktivizam kojim se zadovoljavaju osobne ambicije, nego odgovorna služba u svrhu promicanja i ostvarenja općega dobra. Potičemo i sredstva društvenih komunikacija da svoje poslanje ispune visokim standardima profesionalnosti te pruže dostatne i jasne informacije o izbornim

programima i kandidatima za budući saziv Hrvatskoga sabora. Zaređene službenike pozivamo da crkvene prostore čuvaju od bilo kakve predizborne aktivnosti i s vjernicima mole za blagoslov i napredak domovine.

Ne smijemo dopustiti da nas zahvati duh ravnodušnosti ili napast malodušja kako se ništa ne može učiniti. Kad netko ostane kod kuće i ne ide na biralište, čini grijeh propusta. Bježeći od vlastite odgovornosti, prepušta drugima da odlučuju i u njegovo ime. Među osobama koje se kandidiraju za obnašanje službe narodnoga zastupnika ili zastupnice u Hrvatskom saboru ima onih koji zaslužuju povjerenje. Izbor tzv. preferencijskim glasom k tomu daje mogućnost izravno birati zastupnika ili zastupnicu za koje smo uvjereni da su sposobni suočiti se sa suvremenim izazovima. Naime, sud savjesti nije kakav emotivan sud, nego proizlazi iz razborite prosudbe i odgovornosti te usvojenoga sustava vrijednosti koji nadahnjuje naš kršćanski život.

Predizbornu kampanju, kao i same izbole, preporučujemo zagovoru Blažene Djevice Marije, koju vjekovima nazivamo Odvjetnicom našom, te zagovoru sv. Josipa, zaštitnika Hrvatske i Hrvatskoga sabora. Posebice molimo zagovor i pomoć blaženoga Alojzija Stepinca, koji je svoje služenje i život darovao Crkvi i svojemu narodu. Uz njihovu pomoć svi odgovorno i savjesno pristupimo skorim parlamentarnim izborima.

Zagreb, 10. lipnja 2020., na dan kad je
Hrvatski sabor 1687. godine
sv. Josipa proglašio zaštitnikom Hrvatske

Biskupi Hrvatske biskupske konferencije

KARIZMATSKI POKRET I OBNOVA U DUHU U KATOLIČKOJ CRKVI

Fenomenološka analiza i pastoralne smjernice Crkve

Uvod

„Crkvi je potrebna trajna Pedesetnica.“
(Papa Pavao VI., 29. studenoga 1972.)

1. Karizmatski pokret u Katoličkoj Crkvi u svijetu, kao i kod nas u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini su realnost. On postoji i djeluje donoseći puno duhovnih plodova u promicanju nove evangelizacije. Budući da je to u Katoličkoj Crkvi svojevrsna novost, nije čudno da su se pojavila i kontroverzna pitanja na koja treba odgovoriti iz perspektive dogmatske i pastoralne teologije kao i zdrave psihologije. Jedni u ovom pokretu vide znak nade za novo nadahnuće i polet Crkve, a drugi smatraju da se u njemu kriju i neke opasnosti koje bi trebalo na vrijeme prepoznati i tako zaštiti one vjernike koji se olako i nekritički oduševljavaju ovom pojmom.

Karizmatski pokret je veoma aktualna tema u Crkvi. Ima najbrži rast u cijeloj povijesti Crkve. Uz karizmatski pokret, obrađujemo i temu karizmatske obnove u Duhu Svetome koja u ovo naše vrijeme ima sve više pristaša.

2. Drugi Vatikanski sabor u Dogmatskoj konstituciji o Crkvi u suvremenom svijetu Lumen gentium, naziva karizme konstitutivnim elementom Crkve. U broju 4 čitamo: „Crkvu, koju [Duh Sveti] uvodi u svu istinu (usp. Iv 16,13) i ujedinjuje u zajedništvu i služenju, različitim je hijerarhijskim i karizmatskim darovima oprema i vodi te je resi svojim plodovima (usp. Ef 4,11-12; i Kor 12,4; Gal 5,22).“

3. Karizmatski pokret nastao je u ambijentu protestantskih vjernika koji su

veliku važnost davali krštenju u Duhu i pojavi glosolalije, odnosno govora u jezicima. Pentekostalno iskustvo ponovno je oživljeno u nekim protestantskim crkvama (Luteranskoj, Episkopalnoj, Prezbiterijanskoj) kao i u Katoličkoj Crkvi (1967.). Korijeni karizmatskom pokretu u Katoličkoj Crkvi sežu puno prije 1967. godine. Papa Lav XIII. uveo je trajnu devetnicu Duhu Svetom i napisao encikliku o Duhu Svetom – Divinum illud munus (9. svibnja 1897.). Kada je papa Lav XIII. uveo trajnu devetnicu dao je i posebnu nakanu: ohrabriti katolike da se posebno mole na svetkovinu Duhova za ujedinjenje kršćana. Moli se više od 100 godina. 1901. godine ušao je papa Lav XIII. u Baziliku sv. Petra i posvetio XX. stoljeće da bude stoljeće Duha Svetoga. Karizmatski pokret u Katoličkoj Crkvi naišao je na dobar prijem, jer su njezini članovi ostali duboko privrženi svojoj Crkvi, tako da je Biskupska konferencija Latinske Amerike već 1973. godine „preporučila svojim svećenicima da aktivno sudjeluju u karizmatskim zajedničkim molitvama“. U pravoslavnim crkvama pentekostalni pokret nije zaživio, osim donekle u Grčkoj pravoslavnoj crkvi.

Donosimo najprije fenomenološku analizu karizmatskog pokreta i karizmatske obnove u Duhu, a zatim predlažemo kriterije za objektivno prosuđivanje ovog fenomena prema smjernicama Katoličke Crkve koja se u više navrata i u više svojih dokumenata kritički i poticajno izražavala na ovu temu.

I. Katolički karizmatski pokret

„Obnovi i u našem vremenu nove Duhove u Crkvi!“
(Papa Ivan XXIII.)

4. Crkva je uvjerenja da nju Duh Sveti neprestano obnavlja, izgrađuje i vodi „različitim hijerarhijskim i karizmatskim darovima“. Duh Sveti neprestano pomlađuje i izgrađuje Crkvu,

te je obogaćuje posebnim milostima na razne načine i u svako vrijeme njezine povijesti. To Duh Sveti čini na svoj način, kako on hoće i kad hoće. Duh Sveti uvijek obnavlja evangelizacijsko

i misionarsko poslanje Crkve. U taj kontekst treba staviti i karizmatski pokret u kojem prevladavaju laici, odnosno „Crkva koja izlazi“, koja je bliska svakom vjerniku na periferiji Crkve. Papa Franjo naglašava da Crkva treba biti uz ljude koji su u nevolji, prepoznati njihove konkretne poteškoće i njima, tamo gdje jesu, posvjedočiti Božju milosrdnu ljubav. U tom smislu treba promatrati i nove karizmatske pokrete kao izvor za obnovu Crkve i njezina misijskoga i evangelizacijskoga poslanja.

5. Karizmatski pokret u Katoličkoj Crkvi, poznat i pod imenom Katolička udruga Obnova u Duhu Svetom, nastao je neposredno nakon Drugoga vatikanskog sabora. Sa sveučilišta Duquesne u SAD-u karizmatski pokret se proširio kasnije po cijelom svijetu. Na Drugom međunarodnom kongresu katoličkog karizmatskog pokreta koji je održan u Rimu 1975. godine sudjelovalo je 10.000 sudionika iz 60 država svijeta. Na tom kongresu papa Pavao VI. je ustvrdio da je pokret Obnove u Duhu Svetom „prilika za Crkvu i za svijet“. Smatra se da danas u svijetu katolički karizmatski pokret Obnove u Duhu Svetom obuhvaća oko 200 milijuna članova u većini zemalja svijeta. Središnji ured spomenutog katoličkog karizmatskog pokreta je u Vatikanu. Pokret se na početku zvao Međunarodna služba Katoličke karizmatske obnove (International Catholic Charismatic Renewal Service – ICCRS). Ova je služba utemeljena 1978. godine i njezin Statut je odobrilo Papinsko vijeće za laike.

II. Karizmatski pokret u Katoličkoj Crkvi u Hrvatskoj

6. Nova Međunarodna služba Katoličke karizmatske obnove Catholic Charismatic Renewal International Service (CHARIS) osnovana je 8. lipnja 2019. godine na poticaj pape Franje spajanjem Međunarodne službe Katoličke karizmatske obnove International Catholic Charismatic Renewal Services (ICCRS) i Katoličkog bratstva (Catholic Fraternity). CHARIS je danas međunarodna služba zajedništva s vatikanskim pontifikalnim pravom koja je službeno počela djelovati na Duhove 2019. godine. CHARIS okuplja i služi karizmatskim zajednicama svijeta i potiče sve nacionalne službe zajedništva karizmatskih duhovnih stvarnosti koje imaju svoga predstavnika u skupštini CHARIS-a u Vatikanu.

7. CHARIS ima udjela i u ekumenskoj dimenziji. Papa Franjo je uvjeren da je katolička karizmatska obnova rođena kao ekumenska. Ona je rođena u Katoličkoj Crkvi, ali je dio velike obitelji koja dотиче sve kršćanske crkve. Papa želi da se u cijelom kršćanstvu dogodi jedinstvo, a njega želi najprije vidjeti unutar Katoličke Crkve, prije svega unutar katoličke karizmatske obnove. Ako karizmatici nisu ujedinjeni unutar sebe, kako onda mogu raditi na jedinstvu s ljudima koji su izvan Katoličke Crkve. Stoga CHARIS, prema Papinoj želji, nastoji od svih zemalja gdje djeluje karizmatska obnova, da se u svakoj zemlji formira Nacionalna služba zajedništva, da okuplja sve različite karizmatske stvarnosti. CHARIS neće imati puno autoriteta nad tim zajednicama i grupama, ali će biti jako važan za to zajedništvo u različitosti.

„Ako živimo po Duhu, po Duhu se i ravnajmo!“
(Gal, 5,25)

8. Iako nema svog službenog utemeljitelja, ipak se može reći da su najzaslužniji za širenje karizmatskog pokreta u Hrvatskoj svećenici profesor Tomislav Ivančić i fra Zvjezdan Linić. Katolička Karizmatska Obnova u Duhu Svetomu započela je sa svojim organiziranim radom 2002. godine kad je formirana Koordinacija u koju su ušli duhovnici i voditelji raznih molitvenih zajednica u Hrvatskoj. Godine 2004. Obnova u

Duhu Svetomu registrirana je u Ured za pokrete i udruge Zagrebačke Nadbiskupije, te je aktivno sudjelovala u Predsinodskim raspravama. Koordinacija karizmatskih zajednica nastala je i u Splitsko makarskoj nadbiskupiji (2010./2011.). Postoji još Koordinacija karizmatskih zajednica u Gospičko-senjskoj biskupiji, a ostale nastaju po metropolijama. Godine 2005. sastavljene su Teološko pastoralne smjernice za karizmatske

molitvene zajednice. Godine 2016. u Mariji Bistrici održan je prvi nacionalni susret voditelja karizmatskih zajednica, kada je osnovana Nacionalna koordinacija koja je dobila potvrdu prepoznavanja od strane Međunarodne katoličke karizmatske službe u Vatikanu (ICCRS-a).

9. Katolička karizmatska obnova Hrvatske okuplja oko 3.500 ljudi u 80 karizmatskih zajednica u Hrvatskoj, u četiri podružnice Hrvata u Njemačkoj i Austriji te dvadesetak karizmatskih zajednica u BiH. Dosadašnji naziv Koordinacija katoličkih karizmatskih molitvenih zajednica, grupa, udruga, ustanova (Koordinacija KKODS) promijenjen je u Nacionalna služba zajedništva KKODS (NSZ KKODS). Razvijeni su razni apostolati, ali i vrlo važna formacija ljudi koja uključuje općeljudsku, teološku i karizmatsku dimenziju kao i dimenziju služenja-poslanja kroz više različitih programa za različite stadije formacije: obraćenik, učenik, radnik, voditelj.

III. Treba li Katolička Crkva karizmatsku obnovu?

„Ja ћu moliti Oca, i dat ћe vam drugog Branitelja koji ћe ostati s vama zauvijek:
Duha Istine, kojega svijet ne može primiti jer ga ne vidi i ne poznaje.
Vi ga poznajete jer kod vas ostaje i u vama јe“.
(Iv 14,16–17)

10. Crkva kroz sve vrijeme svoje povijesti ima potrebu obnove i usavršavanja. Ona je Ecclesia semper reformanda! Duh Sveti je obogaćuje svojim darovima (karizmama). One se, prema Pavlu (1 Kor 12) daju na korist i dobrobit sviju, dok neke mogu biti korisne samo za pojedince (glosolalija). Karizme Duha Svetoga napose su vidljive u karizmatskoj obnovi koja se događa preko novih karizmatskih i crkvenih pokreta u Crkvi. Papa Franjo o karizmatskoj obnovi u Duhu izjasnio se vrlo pozitivno: „Vi, karizmatska obnova, dobili ste veliki dar od Gospodina: rođeni ste iz želje Duha Svetoga kao struja milosti u Crkvi i za Crkvu. Pozvani ste pomagati Božjem narodu u njihovom osobnom susretu s Isusom Kristom, koji nas mijenja u nove muškarce i žene, u malim skupinama, ponizne, ali djelotvorne, jer to je Duh na djelu.“ Izjava pape Franje nedvosmisleno potvrđuje da je karizmatska obnova u Duhu itekako potrebna

imenovani su konkretni ljudi za koordinatora i moderatora.

Nacionalna služba zajedništva ravna se po ovim načelima:

- Poslušnost Crkvi: njeguju jasan i redoviti kontakt sa župnicima i prema potrebi biskupima u svojem djelovanju;
- Otvorenost za suradnju: svoj plan formacije članova, organizacije i pastoralnog djelovanja kao i druge projekte prije konačnog osmišljavanja, a svakako prije početka realizacije, predstave i daju na zajedničko promišljanje sa nacionalnim predstavničkim tijelima NSZ;
- Sudjelovanje u radu tijela NSZ: kroz određeno vrijeme svojim redovitim sudjelovanjem u molitvenim inicijativama i radu tijela NSZ pokazuju da razumiju i prihvataju glavne smjernice djelovanja, a posebno one teološko pastoralne smjernice i druge akte donesene od strane NSZ.

Crkvi, ona je „struja milosti u Crkvi i za Crkvu“ i ta struja dolazi od Duha Svetoga.

11. Pet ciljeva Obnove u Duhu

- 1) Postići zrelo i trajno osobno obraćenje Isusu Kristu.
  - 2) Jačati odlučnu osobnu otvorenost prema osobi, prisutnosti i sili Duha Svetoga.
  - 3) Poticati prihvatanje i korištenje duhovnih darova – karizmi – ne samo u Karizmatskom pokretu, već i u široj Crkvi.
  - 4) Jačati trajan rast u svetosti kroz ispravno uključenje navedenih karizmatskih naglasaka u puninu života Crkve.
  - 5) Jačati djelo evangelizacije osluškujući poticaje Duha Svetoga (Statuti ICCRS-a).
- Svi pet spomenutih ciljeva Obnove u Duhu, ne samo da su prihvatljivi za katolički stav i nauk, nego su i nužno potrebni kao ciljevi i metode uspješne nove evangelizacije. Od pape Pavla VI.

sve do pape Franje, vidimo kako su svi vrhovni poglavari Katoličke Crkve aktivno, deklarativno i stvarno, podržavali i promicали katoličku obnovu u Duhu.

12. Što ljudi doživljavaju na karizmatskim susretima i kako se tamo osjećaju?

Većina onih koji su uključeni u karizmatski pokret, doživljavaju na uvjerljiv i osoban način ljubav Božju i u isto vrijeme osjećaju se odgovornim da tu ljubav svjedoče drugima i oduševljavaju ih za Boga. Njihove doživljaje i osjećaje na karizmatskim druženjima (seminari, duhovne obnove...) mogu se obuhvatiti u

sljedećem sadržaju:

- da ih Bog osobno pozna i ljubi,
- novi, življji odnos prema Bogu,
- radost susreta s Isusom u molitvi, u Bibliji i u euharistiji,
- djelotvornu snagu Duha Svetoga u osobnom životu,
- da ih Duh Božji osposobljava da mogu drugima govoriti o živom Bogu i posredovati im nadu da upoznaju Isusa,
- da ih Bog obdaruje sposobnostima (darovima/karizmama) kako bi u Crkvi i u svijetu živjeli i djelovali iz kršćanske vjere.

IV. Karizme u nauku sv. Pavla

„Kad bih sve jezike ljudske govorio i anđeoske, a ljubavi ne bih imao, bio bih mјed što jeći ili cimbal što zveći.“
(1 Kor 13,1)

13. Da bismo bolje razumjeli i objektivno vrednovali karizmatske pokrete, važno je ukratko podsjetiti na nauk sv. Pavla o karizmama koje on spominje u svojim poslanicama. Pojam „karizma“ dolazi od grčke riječi charis (milost), a charisma znači djelo milosti ili dar milosti. U Svetome pismu se spominje 17 puta (16 puta kod sv. Pavla i jednom kod sv. Petra - 11 Pt 4,10). Karizme su posebni i različiti Božji darovi koji su usmjereni na dobrobit drugih osoba, a podređeni su primatu ljubavi.

Pavao izraz charisma koristi na sljedeće načine:

- 1) Charisma - bitna milost otkupljenja i vječnog života (usp. Rim 5,15 i 6,23)
- 2) Charisma - pojam za pojedinačne darove Božje blagonaklonosti darovane pojedincima (2 Kor 1,10) ili čitavom narodu (Rim 11,29)
- 3) Charisma - darovi koji su podijeljeni članovima zajednice s obzirom na ulogu ili službu koju svatko od njih ima.

14. Prema Pavlu, karizme su bitne za pravu strukturu kršćanske zajednice. Za Pavlu je nezamisliva kršćanska zajednica bez raznolikosti karizama koje djeluju u njezinim članovima. Bez njih Crkva ne bi više bila kao živo tijelo, odnosno ne bi se mogla više zвати „Tijelo Kristovo“. U

Prvoj poslanici Korinćanima Pavao naglašava da ima puno milosnih darova (charismata), mnogo službi (diakoniai) i mnogo Božjih djela (energemata) koji su prava očitovanja Duha koji vodi Crkvu i dijeli svoje darove na opću korist. U spomenutoj poslanici Pavao upozorava Korinćane da osim darova nadahnуća kao što su govor u jezicima i proroštva što su oni napose cijenili, postoje i drugi darovi, službe i djela koja nadahnjuje Duh Sveti. U tom kontekstu Pavao donosi veličanstveni himan ljubavi (1 Kor 13) u kojem naglašava kako je djelotvorna i čista ljubav najveći dar Duha Svetoga i da bez nje nijedan drugi dar ne vrijedi. Upravo takva ljubav je najpouzdaniji znak da je neka osoba duhovna, odnosno da ima u sebi Duha Kristova, da živi po Duhu. Ovo je jako važno naglasiti, jer je već u Pavlovo vrijeme vladalo mišljenje da su, oni koji govore stranim jezicima ili imaju dar proroštva, duhovnije osobe od drugih, i prema tome, vjerojatno svetije i Bogu draže. Da ispravi to krivo uvjerenje, Pavao donosi svoj nauk o ljubavi koja daje smisao svim drugim darovima. Pavlu je bilo jasno da je moguće da neka osoba ima dar jezika, proroštva, znanja i ostalih darova, a da joj ipak nedostaje ljubav kao temeljna krepst. Mogli bismo tako reći da jedna osoba može biti visoko „karizmatska“, a da ne bude pravo

duhovna. Ljubav je temeljni dar i bez te milosti nijedna karizma nema vrijednosti. Pavao izdiže dar ljubavi iznad svih drugih darova, zato što će svi drugi darovi iščeznuti, a ljubav nikad neće prestati. Proroštva i znanje će iščeznuti, a jezici će umuknuti, jer je nesavršeno znaše znanje i nesavršeno naše proricanje. „Kada dođe što je savršeno, iščeznut će što je nesavršeno“ (1 Kor 13,19).

15. Važnost i odnos „hijerarhijskih i karizmatskih darova“ najbolje su obrađeni u dokumentu Kongregacije za nauk vjere Iuvenescit ecclesia - Pismo biskupima Katoličke

Crkve o odnosu između hijerarhijskih i karizmatskih darova za život i poslanje Crkve. U ovom dokumentu naglašeno je da „hijerarhijski i karizmatski darovi“ imaju isti izvor (Presveto Trostvo) i istu svrhu, te su dani da na različite načine doprinose izgrađivanju Crkve (br. 8). Dokument daje do znanja da „onaj tko je primio dar vođenja Crkve ima također zadaću bdjeti nad dobrim korištenjem drugih karizmi“. Ovaj dokument naglašava činjenicu da „isti Duh daje hijerarhiji Crkve sposobnost razlučivanja autentičnih karizmi, prihvati ih s radošću i zahvalnošću, promicati ih velikodušno i pratiti ih budnim očinstvom“ (br. 8).

V. Važniji pojmovi u karizmatskoj obnovi

16. „Izljev Duha Svetoga“

Karizmatici se najviše pozivaju na djelovanje Duha Svetoga u životu kršćanina. Tu stvarnost izražavaju razni termini kao što su: „krštenje u Duhu“, „izljev Duha Svetoga“ i sl. Duh Sveti daje novo poslanje i snagu za karizmatsko djelovanje. Oni koji su iskusili „izljev Duha Svetoga“ uspoređuju ga s iskustvom apostola na Duhove. Nakon izljeva Duha Svetoga na prve učenike na dan Duhova, nastala je očigledna promjena na njima. Od plašljivaca i skeptika postali su hrabri svjedoci Krista raspetoga i uskrsloga. Tako i oni koji u naše vrijeme tvrde da su primili „krštenje u Duhu“, doživljavaju veliku promjenu na sebi: osjećaju da se puno toga promijenilo u njihovu životu, osjećaju spremnost i želju da naviještaju živoga Isusa Krista i spremni su za to trpjeti.

Kršćani su po sakramentima kršćanske inicijacije već primili darove Duha Svetoga: teologalne kreposti (vjерu, nadu i ljubav) te sedam darova Duha Svetoga. Krštenjem u Duhu, kršćani ulaze u „novo stanje milosti“, u tzv. „karizmatsku milost“ koju Bog daje kršćanima na opću korist kako bi bili ospozobljeni za bolje služenje Bogu i ljudima. Najsigurniji znak da je osoba uistinu primila „izljev Duha Svetoga“ jest vidljiva promjena na bolje u životu te osobe, tj. autentično obraćenje.

„A sada: ostaju vjera, ufanje i ljubav - to troje - ali najveća je među njima ljubav.“
(1 Kor 13,13)

17. Proroštvo

Proroštvo je karizma o kojoj govori sv. Pavao, a kasnije i Crkva u svojim dokumentima. Prema nauku Drugoga Vatikanskog sabora (Lumen gentium), „sudjelovanje u Kristovoj proročkoj službi“ obilježava čitav Narod Božji. Osim toga, postoji i proročko zvanje kad je netko pozvan da bude prorokom. „I jedne je Bog postavio u Crkvi: prvo za apostole, drugo za prroke, treće za učitelje“ (1 Kor 12,28). Pavao potiče Korinćane da „vruće čeznu za duhovnim darovima, posebno za darom prorokovanja“ (1 Kor 14,1). Prema Djelima apostolskim Bog će u posljednje vrijeme „izliti od svoga Duha na svoje sluge i sluškinje, te će proricati“ (Dj 2,18). Uloga proroka je da tješi i potiče braću u vjeri. „Onaj koji prorokuje govori ljudima: izgrađuje ih, opominje i tješi“ (1 Kor 14,3). Prema sv. Pavlu, karizma proroštva je dar koji svi kršćani mogu željeti (usp. 1 Kor 14,1), ali taj dar nije nešto što bi svi imali samo zato što su kršćani. Neki vjernici mogu dobiti dar proroštva samo prigodice, kao što čitamo u Starome zavjetu: „počeše prorokovati, ali to više nikad ne učiniše“ (Br 11, 16-30).

Budući da karizma proroštva izgrađuje zajednicu vjernika, za očekivati je da Duh Sveti i u naše vrijeme daje taj dar običnim vjernicima koji čeznu za njim i mole za njega. Sam Pavao nas na to potiče. Dar proroštva ne odnosi se

na proricanje budućnosti, nego na uzdizanje, opominjanje i utjehu Crkve. U karizmatskom pokretu postoje osobe koje su uvjerene da im Bog govori i da one moraju tu poruku navijestiti svijetu. Kako se pravo postaviti prema takvim karizmaticima? Trebamo biti oprezni. Sv. Pavao poručuje da ne smijemo sve naivno prihvati kao poruku Božju, nego da duhove treba provjeravati. Preko proroka Jeremije, sam Bog poručuje kako ima lažnih proraka koji prorokuju laž u Božje ime. „Oni vam prorokuju lažna viđenja, isprazna gatanja i snove srca svoga“ (Jr 14,14). Pavao daje pravi savjet kako postupati s onima koji tvrde da imaju dar proroštva: „Duga ne gasite! Proročanske govore ne prezirite, nego sve provjeravajte: Što je dobro, zadržavajte!“ (1 Sol 5,12). Novozavjetni pisci daju dva kriterija za razlikovanje istinitih od lažnih proraka: moralna ispravnost proroka i pravovjernost (ortodoksija) njegovih proroštava.

18. Govor u jezicima

Na Duhove apostoli su dobili dar jezika kojim su naviještali Evandjelje i hvalili Boga. Svi koji su ih slušali mogli su ih dobro razumjeti. Sv. Pavao je također imao dar jezika (glosolalija) i o tom je daru pisao u poslanici Korinćanima: „Ja, hvala Bogu, govorim tuđim jezicima više od vas sviju. Ali u Crkvi više volim reći pet riječi svojim naravnim umom, da i druge poučim, nego bezbroj riječi u tuđem jeziku“ (1 Kor 14,18–20). Prema Pavlovu gledanju, glosolalija je prvotno bila korisna u privatnoj molitvi. Pavao je uvjeren da onaj koji „govori Bogu“ u jezicima, „izgrađuje sebe“. Ako nema nikoga tko bi razumio taj govor, onda je bolje ne govoriti na glas, jer onaj koji to sluša, a ne razumije, ne može na tu molitvu reći: „Amen“. Prema mišljenju nekih suvremenih egzegeta, korintska glosolalija bila bi „ekstatično govorenje“, odnosno govorenje u ekstazi. Međutim, budući da se u stanju ekstaze gubi kontrola vlastitog uma, teško je prihvatići tvrdnju da je glosolalija plod ekstaze, jer se u njoj ne gubi kontrola svijesti. Sam Pavao kaže za se da može kontrolirati taj svoj dar.

Glosolalija nije govorenje tuđih jezika koje netko nije nikada učio i nije plod religiozne ekstaze, nego je ona koristan način moljenja koji dopušta izražavanje dubokih osjećaja ljubavi prema Bogu. Govor u jezicima omogućuje „izljev

srca Bogu“ i kao takav doprinosi doživljaju snažnog iskustva nazočnog Boga. Prema nekim biblijskim stručnjacima dar jezika je neracionalna molitva, priprosta molitva koja ne troši puno energije na formulaciju, a može izraziti duboke osjećaje duše. Glosolalija je neverbalna molitva hvale. Takva molitva oslobođa i umiruje, jer širi horizonte duha. Ona znači mucati pred Bogom kao malo dijete. To ne mora biti čudesan dar s Neba, nego može biti naravni izražaj jednog duhovnog iskustva koje se može opisati kao: „stojim pred Bogom kao razdragano dijete“. Gdje postoji naravno tumačenje, ne treba posezati za nadnaravnim.

Vrijednost dara govorenja u jezicima, leži u tome što oslobođa dubine ljudskog duha da izrazi naglas i kroz riječi ono za što osoba ne može naći riječi da izrazi pojmovno. Većina ljudi koji na ovaj način mole nalaze u svojem „novom jeziku“ jezik hvale ili veličanja Boga, preko kojeg uspijevaju izraziti što inače ne bi uspjeli reći Bogu.

Ukoliko je neki govor u jezicima upućen čitavoj zajednici, onaj koji ima taj dar, trebao bi biti uvjeren da Bog želi da se njegova poruka prenese zajednici. U tom slučaju našao bi se netko koji ima dar razumijevanja govora u jezicima da poruku Božju prenese zajednici. U protivnom, onaj koji ima dar govorenja u jezicima, trebao bi to koristiti potiho, odnosno samo za sebe. Pojedini vođe karizmatskih zajednica sugeriraju svojim članovima da namjernim brzim izgovaranjem riječi „aleluja“ ili nekih drugih slogova (la-la-la; ta-ta-ta...) aktiviraju u sebi dar jezika. Nameće se pitanje opravdanosti ove metode, jer dar jezika je dar koji Duh Sveti daje slobodno kome hoće i kada hoće i on se - čini se - ne bi mogao zadobiti takvim nekim prisilnim oponašanjem.

19. Karizme ozdravljenja

U Prvoj poslanici Korinćanima Pavao tri puta govori o charismata iamaton, što znači „karizme ozdravljanja“. Tko ima taj dar, on je na neki način uključen u ozdravljanje drugih. To ne bi bilo neko habitualno stanje, odnosno neki trajni dar liječenja, nego dar koji se dobiva prigodice za svaki slučaj. Ipak, iskustvo je pokazalo da neke osobe posjeduju određenu učestalost raspolažanja tim darom. Evanđelist Matej za Isusa kaže da on „obilazio po svoj

Galileji (...) ozdravljajući svaku vrstu bolesti i nemoći u narodu” (Mt 4,23-24). Marko također opisuje ozdravljenja koja je Isus činio: „I svi koji bi ga se doticali ozdravljali su” (Mk 6,56). Luka kaže da je sve mnoštvo tražilo da dotakne Isusa, „jer je iz njega izlazila sila koja je liječila sve” (Lk 6,19). Liječiti bolesnike spada u poslanje koje je Isus dao svojim učenicima. „Na svom putu navješćujte: Blizu je kraljevstvo nebesko! Liječite bolesnike, uskrisujte mrtvace, čistite gubavce, izgonite zle duhove! Badava ste primili, badava i dajte” (Mt 10,7-8).

S pojavom karizmatskih pokreta, oživljuje vjera mnogih katolika i u izvansakramentalnu molitvu za ozdravljenje. Postoji mnogo izvještaja o čudesnim ozdravljenjima u krugu karizmatske obnove. Neki članovi, koji su uključeni u karizmatsku obnovu - nakon opetovanog iskustva prisustvovanja izvanrednim ozdravljenima koja su se zbila dok su se i oni moliti nad bolesnicima - došli su do zaključka kako ih Bog na poseban način zove u službu ozdravljenja. To su oni vjernici koji, po Pavlovim riječima, „imaju karizmu ozdravljenja” (1 Kor 12,30).

Čudesna ozdravljenja koja je činio Isus, integralni su dio same njegove poruke te imaju duboko kristološko značenje. Ona su Radosna vijest na djelu. Prema Lukinu evanđelju može se zaključiti kako postoji velika povezanost između ozdravljenja i spasenja. Isusova rečenica: „Tvoja te je vjera ozdravila”, trebala bi se prevesti kao: „Tvoja te je vjera spasila”. Također i Matejevo evanđelje promatra čudesna ozdravljenja kao ispunjenje starozavjetnih obećanja spasenja. Iz toga su neki pentekostalci zaključili da nas je Isus oslobođio od naših bolesti jednako kao što nas je oslobođio od greha. I kao što dobivamo oproštenje svojih greha svojom vjerom, jednako tako bismo dobili i ozdravljenje činom vjere, jer nam je to ozdravljenje Krist već postigao svojim otkupiteljskim djelom smrti i uskrsnuća. Ovakav stav je neprihvatljiv za teologiju. Kad bi se to odvijalo na taj način, onda bi svi oni koji ne ozdrave bili dodatno opterećeni krivnjom da je to zbog njihove vlastite nevjere. U povijesti Crkve nalazimo puno velikih svetaca koji su bolovali od teških i kroničnih bolesti od čega ih nije oslobođila njihova snažna molitva, pa ni sama svetost

života. Isusova ozdravljenja teško bolesnih osoba ukazuju na njegovu buduću pobjedu nad moći koju smrt ima nad čovječanstvom. Promatrana kao posljedica grijeha, smrt je neprijateljica Božja i ona će biti posljednja uništena. Treba imati na umu da Isusovo gospodstvo nije još apsolutno i nije bez protivnika, jer su njegovi neprijatelji još aktivni i moćni. Oni će biti posve uništeni kad Krist konačno dođe, kada „smrti više neće biti” (Otk 21,4).

Činjenica je da neki bolesnici bivaju izlijеčeni po molitvi, a drugi ne. Treba reći kako je svako karizmatsko ozdravljenje posve nezaslužena anticipacija „otkupljenja tijela“ koje će se dogoditi u budućnosti. Budući da smo podložni smrti, nemamo pravo pred Bogom zahtijevati da budemo oslobođeni od nekih uzroka smrti kao što su nemoć i bolest. Ozdraviti po molitvi jest vrsta pobjede nad smrću, ali također i strpljivo prihvaćanje bolesti je pobjeda milosti Božje i ljudskog duha nad smrću. Prema tome, jasno je da Bog želi da potražimo medicinsku pomoć kad smo bolesni. Bilo bi preuzetno odbiti liječničku pomoć pod izlikom da bi to pokazivalo manjak vjere u Božju moć da nas izlijedi, kao što se može ponekad čuti na nekim karizmatskim seminarima. Odbijanje medicinske pomoći značilo bi pokušati prisiliti Boga da nam pomogne nekim čudom, a to nije stav prave vjere, nego više pokušaj manipuliranja Boga.

20. „Počivanje u Duhu“

Radi se o fenomenu u kojem osoba pada natraške nakon što vođa ili karizmatik položi ruke na tu osobu. Radi se o snažnom duhovnom iskustvu koje bi se moglo ovako izreći: „imam toliko povjerenje u Boga da padam u njegove ruke“. U tom smislu može se reći da se radi o naravnoj psihofizičkoj reakciji. Neki to tumače kao plod autosugestije ili autohipnoze. Često padaju oni koji žele pasti ili očekuju da padnu. „U ovom je području potrebno odgovorno teološko-pastoralno istraživanje zbog čega pozivamo voditelje karizmatske obnove da postupaju oprezno i svojim načinom molitve ne potiču ove pojave“, upozorio je kardinal L. J. Suenens (Malinski dokumenti).

VI. Nejasnoće i poteškoće vezane uz karizmatsku obnovu i pokrete

„Sud o njihovoj [karizme] ispravnosti i urednoj uporabi pripada onima koji predsjedaju Crkvi i kojima posebno pripada to da Duha ne trnu, nego da sve provjere te zadrže ono što je dobro.“
(Lumen gentium, br. 12)

21. Treba reći da karizmatska obnova nije primljena jednodušno u krilu Crkve. S jedne strane, službena je teologija više naglašavala racionalni element vjere, dok je karizmatski pokret naglasak stavljao na emocionalni doživljaj vjere. Također i nerazboritost nekih karizmatika u promidžbi karizmatske obnove utjecala je na slabiji prijem u mjesnim crkvama. Teolog Yves Congar upozorio je na činjenicu da su biskupi i teolozi upozoravali na opasnost teških devijacija u Katoličkom karizmatskom pokretu. Naš teolog Celestin Tomić upozoravao je na opasnost zastranjenja u nekim potezima karizmatika, kao što su: kolektivna hysterija u vanjskim manifestacijama, traženje karizmi pod svaku cijenu, često magičnim pokretima i pod svaku cijenu, zaboravivši da su karizme darovi Duha koje on daje kome hoće, kako hoće i kada hoće.

22. Potrebno je spomenuti još neke opasnosti koje se mogu pojaviti u krugu crkvenih pokreta, koje valja na vrijeme prepoznati, a to su:

1) Stvaranje geto-mentaliteta: Bijeg od svijeta u vlastitu zajednicu koji se događa zbog nesposobnosti pojedinaca da se suočavaju s poteškoćama u svijetu.

2) Elitizam: kad pokret sebe smatra Crkvom u malom, a ne u Crkvi. Radi se o opasnosti da neki karizmatici sebe smatraju nad-kršćanima i da su u neposrednoj vezi s Duhom Svetim. Zbog toga mnogi biskupi i župnici dovode u pitanje djelovanje crkvenih pokreta ili ih ne dopuštaju na svome području.

3) Zanemarivanje redovničke karizme: Neki redovnici koji su uključeni u karizmatski pokret, previše se zanesu duhovnošću nekog pokreta koju onda stave iznad vrijednosti svoga redovničkog poziva, svojih zavjeta i svoje redovničke karizme.

4) Redukcionizam: opasnost da se kršćanska vjera svede na jedan aspekt, npr. na

Sveto pismo, molitvu, glosolaliju... Ovdje treba spomenuti i selektivno čitanje Svetoga pisma. Neki zagovornici liječenja obiteljskog stabla pozivaju se na starozavjetni citat da Bog kažnjava grijeh od sedme generacije, a ne citiraju dalje da svaki snosi odgovornost za vlastiti grijeh. Također ignoriraju Isusove riječi da sljepoča od rođenja nije bila posljedica niti njegova grijeha, niti grijeha njegovih roditelja.

5) Liječenje obiteljskog stabla: Prema nekim autorima (M. Szenmártoni), riječ je o jednom obliku alternativne terapije, koja polazi od pretpostavke da preci mogu imati izravan utjecaj na stanje i ponašanje svojih potomaka, u smislu da potomci trpe zbog toga što njihovi preci nisu umrli pomireni s Bogom, pa je potrebno da ih njihovi potomci predaju Bogu. Teološka poteškoća je u tome što je ovakvo shvaćanje nespojivo s učenjem Crkve o osobnoj odgovornosti. Pravi stav prema našim pokojnicima imamo u Katekizmu Katoličke Crkve, koji govori o molitvama za pokojne. Liječenje obiteljskog stabla nema nikakvih biblijskih temelja, smatra i Raniero Cantalamessa. Generacijsko liječenje je nespojivo je s naučavanjem Crkve o sakramentu krštenja, gdje se već moli molitva otklinjanja. Može se zaključiti da generacijsko liječenje nijeće slobodu volje, jer se smatra da su preci krivi za sadašnje stanje svojih potomaka, a iz toga bi slijedilo da nema mjesta ni za osobnu ispovijed. Službeni stav Nacionalne službe zajedništva u Hrvatskoj je da se ova metoda pomaganja pokojnjima ne prakticira, nego da se za pokojne upućuju Bogu molitve i služe svete mise, prema savjetu Katekizma Katoličke Crkve.

6) Psihologizam: Opasnost da prevladaju psihološki mehanizmi u stvaranju nutarnjih struktura međuljudskih odnosa u obitelji.

7) Navezanosti na jakog vođu: U nekim karizmatskim pokretima stvara se velika navezanost na vođu (sindrom gurua) i skoro

apsolutno pokoravanje svemu što on zahtijeva.

8) Opasnost od lažnih očekivanja čudesnih ozdravljenja: Pojedini karizmatici u svojim molitvama grčevito traže čudesna uslišanja smatrajući da, ako nisu uslišani da je to samo zbog slabe vjere i nedovoljno snažne molitve. Mišljenje da će božansko ozdravljenje stići onima koji dovoljno mole ide tako daleko da su neki govorili kako oni koji idu liječniku, pokazuju da nemaju dovoljno vjere. U grčevitom traženju ozdravljenja može se skrivati nespremnost da se prihvati križ. Kongregacija za nauk vjere izdala je 2000. godine dokument Instrukcija s obzirom na molitvu da se zadobije zdravlje od Boga. Dokument upozorava kako treba dobro paziti na to da se kod molitve za zdravlje izbjegne svaki oblik histerije, teatralnosti i senzacionalizma (usp. br. 3). Na nekim karizmatskim seminarima često se mogu vidjeti upravo takve scene.

9) Odabiranje lakšeg puta: U nekim pokretima je često prisutno utilitarno mišljenje: „Ako imate bilo koju poteškoću - u braku, na poslu, u financijama - kod nas ćete naći brzo rješenje.“ Međutim, Isus nije obećavao laka rješenja životnih poteškoća: „Ako, dakle, tko želi ići za mnom, neka se odreče samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka me slijedi!“ (Mk 8,34).

10) Pogrešne procjene egzorcizma: U nekim krugovima karizmatske obnove ima

pojedinaca koji su skloni svuda i u svemu vidjeti đavla. Karizmatici bi trebali biti jako razboriti kad govore o egzorcizmu jer se u suprotnom može dogoditi da patološka očitovanja ljudske psihe poistovljene s demonskim opsjednućem. Osobe koje ne poznaju elementarne pojmove iz psihologije i psihijatrije mogu pogrešno procijeniti osobu koja ima neke psihološke ili psihijatrijske probleme, i proglašiti je opsjednutom, a da to u stvarnosti nije.

11) Dvostruka pripadnost: Redovnici koji se uključuju u nove karizmatske pokrete mogu doživjeti krizu identiteta do te mjere da napuštaju redovništvo i prilaze pokretu.

12) Nekatolici unutar pokreta: Neki crkveni pokreti prihvaćaju u svoje redove nekatolike. Ako njihov broj prevagne, mogli bi odvesti čitav pokret u drugom smjeru.

13) Svećenici otuđeni svojim dijecezama: Neki pokreti formiraju svoje svećenike na svojim seminarima po svojim karizmama i za svoje potrebe. Tako Neokatekumenski pokret ima svoja sjemeništa i bogoslovije.

14) Apsolutiziranje vlastitog kršćanskog iskustva kao jedino valjanog.

15) Zatvaranje zajednice u sebe: opasnost da zajednice slijede samo vlastite pastoralne programe.

16) Nepridržavanje liturgijskih propisa Crkve.

VII. Kriteriji za razlučivanje karizmatskih pokreta

„Naprotiv, preobličavajte se obnovom svoga uma da mognete uočavati što je volja Božja: što je dobro, ugodno i savršeno!“
(Rim 12, 2)

23. Glavni kriterij razlučivanja duhova nalazimo u Evanđelju u kojem sam Isus Krist kaže da se stablo prepoznaće po svojim plodovima. Loše stablo ne može donijeti dobre plodove. Samo dobro stablo donosi dobre plodove. Dobri i trajni plodovi autentične karizmatske obnove su sljedeći: u osobi raste stvarna želja za potpunim nasljedovanjem Isusa Krista, napose u njegovoj patnji i ljubavi prema potrebitima; želja da se služi drugima u velikodušnosti, strpljenju i razboritosti.

Budući da postoji određena napetost između službene hijerarhijske Crkve i nekih karizmatskih pokreta, potreban je oprez i dobro poznavanje razlikovanja duhova da se na vrijeme prepoznaju autentične od umjetnih karizmi. U tu svrhu donosimo važnije smjernice Crkve, izražene u raznim crkvenim dokumentima.

Važno je na početku ovog poglavlja donijeti načelni stav Crkve koji je formuliran već na Drugom Vatikanskom saboru. Tamo je prevagno stav kardinala Suenensa prema

karizmama u Crkvi. Sabor je usvojio i uvrstio u dogmatsku konstituciju o Crkvi Lumen gentium (br. 12), činjenicu da Duh Sveti posvećuje narod Božji ne samo po svetim sakramentima, nego ga također vodi i krepostima uresuje svojim posebnim darovima „dijeleći ih kako hoće“ (1 Kor 12,11). Ove posebne milosti Duh Sveti daruje svim staležima Crkve kako bi ih učinio sposobnim i spremnim da prime razna djela ili dužnosti korisne za obnovu i veću izgradnju Crkve, prema onomu: „Svakomu se daje očitovanje Duha na korist“ (1 Kor 12,7). Te darove treba primiti sa zahvalom i utjehom. Sabor također naglašava kako te izvanredne darove ne treba lakoumno tražiti niti se preuzetno smiju od njih očekivati plodovi apostolskih djela. Konačno, sud o ispravnosti i urednoj uporabi spada na one koji

upravljaju Crkvom, a pastiri Crkve trebaju paziti da ne gase Duha, nego da sve ispituju i zadrže ono što je dobro, kao što savjetuje sv. Pavao u Poslanici Solunjanima (1 Sol 5,1-2 i 19-21).

24. Zakonik kanonskog prava, govoreći o vjerničkim društvima, posebno se osvrće na nadzor koji nad njima treba imati crkvena vlast: „Sva su vjernička društva podložna nadzoru mjerodavne crkvene vlasti, koja se ima brinuti da se u njima čuva cjelovitost vjere i čudoređa i bdjeti da se u crkvenu stegu ne bi uvukle zloupotrebe; njoj stoga pripada dužnost i pravo da ih nadgleda prema odredbi prava i statuta; podložna su također upravljanju iste vlasti prema propisima kanona koji slijede“ (Kanon 305).

VIII. Načela Crkve za ispravno djelovanje karizmatskih pokreta

25. Od karizmatskih pokreta i molitvenih udruga i zajednica Crkva očekuje da se drže ovih načela:

- 1) Da se hrane Božjom Riječju i da ne dopuste da ih zahvati politička polarizacija snaga (EN, br. 58).
- 2) Da odole napasti sustavnog osporavanja i kritiziranja (EN, br. 58).
- 3) Da budu povezani s mjesnom i sveopćom Crkvom te da ne padnu u napast da povjeruju kako su samo oni jedina prava Kristova Crkva (EN, br. 58, RM). „Nijedna karizma ne oslobađa od navezanosti i podložnosti crkvenim pastirima“ (KKC, br. 801).
- 4) Da sačuvaju iskreno zajedništvo s pastirima i da ostanu poslušni učiteljstvu Crkve, u odanosti papi kao trajnom jedinstvu Crkve i biskupu kao temelju jedinstva partikularne Crkve (EN, br. 58; IE, br. 18; CL, br. 30; LG, br. 23); da to zajedništvo ostvaruju u prihvaćanju nauka Crkve i njezinih pastoralnih smjernica (CL, br. 30).
- 5) Da sebe ne drže jedinim subjektom kojemu je upućeno Evanđelje (EN, br. 58), nego da budu spremni na poštivanje uzajamne komplementarnosti ostalih karizmatskih stvarnosti u Crkvi i otvoreni za uzajamnu suradnju (IE, br. 18).
- 6) Da rastu u spoznaji, revnosti, zalaganju i misionarskom radu (EN, br. 58; IE, br. 18); da

prihvate odgovornost u isповijedanju katoličke vjere, u prihvaćanju i razglasavanju istine o Kristu i Crkvi (CL, br. 30); da budu sposobni u različite zajednice i u različite sredine unijeti duh evanđelja (AA, br. 23; CL, br. 30), da budu izrazito misionarski orientirani (RM).

- 7) Da uvijek zadrže univerzalnu životu perspektivu i da ne poprime obilježje sektaštva (EN, br. 58).
- 8) Da budu u službi svetosti u Crkvi i rasta ljubavi (IE, br. 18); da budu u službi rasta prema punini kršćanskog života i savršenoj ljubavi (LG, br. 40; CL, br. 30; 1 Kor 13; KKC, br. 801).
- 9) Da budu spremni prihvati i podnosići trenutke kušnje, sumnje i ispitivanja, a ne samo tražiti čudesna izbavljenja (IE, br. 18).
- 10) Da se trude vidljivo pokazivati prisutnost duhovnih plodova, kao što su ljubav radost, mir, humanost, molitva, kontemplacija, briga za zvanja za posvećeni život, za ministerijalno svećeništvo i za kršćanski brak (IE, br. 18; LG, br. 39).
- 11) Da budu spremni solidarno se zalagati u društvenim nevoljama, zauzimati se posebno za siromašne, zanemarene i isključene iz društva (IE, br. 18); da omoguće Crkvi da preko njihova djelovanja mogne ući u sve tokove sudjelovanja i solidarnosti na putu stvaranja pravednijeg društva (CL, br. 30; Mt 25).

12) Hijerarhijski autoritet Crkve, sa svoje strane, promicati će legitimno priznavanje mnogostrukosti različitih oblika udruživanja laika u Crkvi. Svi kojima je dan autoritet trebaju se držati savjeta sv. Pavla apostola: „Duha ne gasite! Proročke govore ne prezirite, nego sve

Zaključak

26. Temeljni stav Crkve prema karizmama i karizmatskim pokretima izražen je u Katekizmu Katoličke Crkve: „Karizme mora sa zahvalnošću prihvati onaj tko ih prima, ali i svi članovi Crkve. One su, doista, divno bogatstvo milosti za apostolsku životnost i svetost cijelog Kristova Tijela, uz uvjet, dakako, da se radi o darovima koji zaista dolaze od Duha Svetoga i da se upotrebljavaju u skladu s istinskim poticajima toga istoga Duha, tj. u skladu s ljubavlju koja je pravo mjerilo karizmama“ (KKC, br. 800). U svim crkvenim dokumentima o novim karizmatskim pokretima naglašavaju se dva temeljna stava: Od crkvenog autoriteta traži se da srdačno prihvati nove poticaje Duha i uključi nove crkvene pokrete u pastoralno djelovanje Crkve te da cijeni i promiče njihov doprinos cjelokupnom apostolatu Crkve. Od novih crkvenih pokreta, udruga i karizmatskih zajednica zahtjeva se poštovanje i priznavanje autoriteta pastira u mjesnoj crkvi te prihvatanje stvarnosti kršćanskog života kao takvoga.

Ovakav stav je na tragu Zakonika kanonskog prava Crkve koji se ne bavi izričito crkvenim pokretima, ali načelno preporučuje da se ti pokreti i slična laička udruženja priznaju kao privatno vjerničko društvo (usp. Kan. 321 sl.) i da se uvažava dvostruko načelo: a) da se poštuju karizmatske pojedinosti karizmatskih skupina; b) da se poštuje temeljni ustroj Crkve u koju se trebaju uključiti karizmatski darovi kao važan dio crkvenog života.

Karizmatska obnova, ili Obnova u Duhu, novi karizmatski pokreti kao i druga duhovna gibanja, napose među laicima, jesu stvarnost koja je dobro došla u Katoličkoj Crkvi, na univerzalnoj i mjesnoj razini. Od novog angažmana laika u

provjeravajte, što je dobro, zadržavajte!“ (1 Sol 5,19-21). Katolička Crkva treba donositi dokumente koji su prvenstveno usmjereni na uređivanje i osnaživanje karizmi. Ukoliko to ne čini, tada Crkva gubi svoj identitet (Papa Franjo).

„Duha ne trnite! Proročanske govore ne prezirite, nego sve provjeravajte: što je dobro, zadržavajte!“
(1 Sol 5,19)

Crkvi traži se sljedeće: razboritost, poniznost i ljubav prema Bogu, Crkvi i svim ljudima. Uz to, potrebna je i nužna dobra teološka i psihološka formacija katoličkih karizmatika.

Korišteni i preporučeni crkveni dokumenti

1. Drugi vatikanski koncil, *Dogmatska konstitucija o Crkvi, „Lumen gentium“* (LG), 1965.
2. Katekizam Katoličke crkve (KKC), *Hrvatska biskupska konferencija*, Zagreb, 1994.
3. Papa Pavao VI., *Evangelii nuntiandi* (EN). Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu, Zagreb, 1975.
4. Ivan Pavao II., *Christifideles laici* (CL) - *Vjernici laici*. Apostolska pobudnica o pozivu i poslanju laika u Crkvi i u svijetu, Zagreb, 1990.
5. Ivan Pavao II., *Redemptoris missio* (RM). Enciklika o trajnoj vrijednosti misijske naredbe, Zagreb, 1991.
6. Ivan Pavao II., *Fides et ratio* (FR) - *Vjera i razum*. Enciklika svim biskupima Katoličke Crkve o odnosu vjere i razuma, Zagreb, 1999.
7. Kongregacija za nauk vjere, *Naputak o molitvama kojima se od Boga moli ozdravljenje*, Zagreb, 2001.
8. Papa Franjo, *Evangelii gaudium* (EG) - *Radost evanđelja*. Apostolska pobudnica biskupima, prezbiterima i dakovima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu, Zagreb, 2015.
9. Kongregacija za nauk vjere, *Iuvenescit ecclesia* (IE). Pismo biskupima Katoličke Crkve o odnosu između hijerarhijskih i karizmatskih darova za život i poslanje Crkve, Zagreb, 2017.

U Sisku, 24. lipnja 2020.

✠ Vlado Košić
sisački biskup
predsjednik Vijeća HBK za nauk vjere

TRPLJENJE IZ LJUBAVI – SJEME NOVOGA GOVORA O KRŠĆANSKOJ NADI

Poruka predsjednika Vijeća HBK-a za katehizaciju i novu evangelizaciju na početku školske i katehetske godine 2020./2021.

Draga braćo svećenici, redovnici i redovnice, katehete i vjeroučitelji, draga djeco i mlađi, dragi roditelji!

„Svu svoju brigu povjerite njemu“ (1Pt 5,7). Tim je riječima papa Franjo završio razmatranje na dan molitve i klanjanja pred Presvetim na praznom Trgu sv. Petra, s kojega je 27. ožujka ove godine uputio blagoslov Urbi et orbi. Bila je to večer molitve za svijet i čovjeka koji su se našli pred velikom nepoznanicom bolesti i pandemije koronavirusa. Iz srca patnje, kao molitelj pred Bogom uime čitavoga čovječanstva, polazeći od straha i tjeskobe uplašenih apostola na olujnome moru (usp. Mk 4,35-41), ispovjedio je i našu svijest „da ne možemo ići dalje svatko za sebe, već samo zajedno“. Bio je to trenutak tištine ‘Velike subote’ u kojoj se još nije prołomio uskrsni poklik „Aleluja“.

1. Bog bdije nad svijetom

Ljudska slabost i moć. Iznova smo, ovaj put na drastičan način, postali svjedocima ranjivosti globaliziranoga svijeta. Ne samo da nas ova kriza poučava granicama ljudske moći, nego duboko doživljavamo iskustvo da će se „ljudi u potpuno planiranom svijetu naći neopisivo usamljeni“ (papa Benedikt XVI.). Premda svaka osobna ljudska povijest ima neuništivu vrijednost, ona kao da danas nestaje pred globalnošću pandemije. O tome progovaraju također i filozofija te književnost: „Nije bilo više pojedinačnih sudbina nego samo kolektivna zbivanja, obuhvaćena kugom, i osjećaji koje su dijelili svi“ (Albert Camus, Kuga). No, iako pred silnim, žalosnim brojkama svakodnevno zaraženih polako gubimo osjećaj za dostojanstvo pojedinca koji pati ili umire, te se čini da ostajemo ravnodušni za njegovu sudbinu, moramo ipak primjetiti da je vrijeme kroz koje prolazimo istodobno i znak istinske moći čovječanstva:

znak moći solidarnosti i požrtvovnosti za druge. Rastemo u svijesti da smo svi važni i potrebni, ‘svi pozvani veslati zajedno’, svi potrebni utjehe drugoga (...) svi dijelom stvarnosti kojoj ne možemo izmaći: pripadnost braći (usp. papa Franjo, Homilija 27. ožujka 2020.).

Govor i vjera Crkve u ovom vremenu. Sjena još uvijek do kraja nepoznate bolesti, kao i toliko puta u povijesti čovječanstva, zahtijeva od Crkve da se zadrži u tišini Velike subote. Kao što nije moguće sve sagledavati iz perspektive Kristova otkupljenja od grijeha samo po smrti na križu i vjerovati da je ova pandemija Božja kazna za novi, moderni, Oran (grad u kojem se događa radnja Camusova romana Kuga), tako se ne može ni bezbrižno hrliti samo prema zori uskrsnoga dana. Patnja ima svoje dostojanstvo. Bog koji je tih i čija je ljubav „ponizna i diskretna“ (Tomaš Halik), jest Bog koji se nalazi i na bolničkom zaraznom odjelu. To je Bog koji daje san pneumornim zdravstvenim djelatnicima. Bliz je i onima koji u ovim vremenima pokušavaju donijeti najbolje odluke. To je Bog koji umire zajedno s napuštenima, bez blizine njihovih najbližih. Od Crkve i od njezinih službenika sigurno se ne traži da uvijek i odmah imaju odgovore na sva pitanja te da svojim nedovoljno promišljenim teološkim stavovima i izjavama „profitiraju“ na ovoj krizi. Njezina je prvočna zadaća u ovom trenutku tražiti odgovore na pitanja: kako poučavati i ophoditi se prema konačnom, prema patnji i smrti; kako razumjeti Božji govor u događajima današnjice za koje je potrebno umijeće evanđeoskoga razlučivanja i „kontemplativne distanciranosti“ od osjećaja i predrasuda, od strahova i od želja; kako razumjeti govor znanstvenika i stručnjaka koji su sve svoje snage ujedinili kako bi pomogli čovječanstvu. Crkva sve to propituje, ali ona propituje i traži najprikladniji te cjelovit oblik svjedočenja vlastite vjere u Boga koji je prisutan i koji trajno bdije nad ovim svijetom.

2. Naviještanje Božje Riječi u stvarnosti novog normalnog

„Čovjek zaslužuje priče koje su na njegovoј visini“ (papa Franjo, Poruka za dan sredstava društvenoga priopćavanja 2020.). Navjestiteljsko poslanje ima svoju ozbiljnost i svetost. Posebno u ovim nepredvidivim vremenima! Budući da je pripovijedanje, kao temeljna misao pape Franje, osnovni put svake evangelizacije, cilj navjestiteljskog poslanja samo je srce evanđelja, koje se mora donijeti današnjem djetetu i odraslotom čovjeku. To je put koji ne može više voditi u svijet kakva nema, nego je to put u „novo normalno“. Jasno je da ćemo se na tom putu osim pripovijedanja služiti i ‘učenjem na daljinu’, odnosno svim mogućim suvremenim sredstvima, no Crkva i navjestitelji evanđelja nikada ne smiju zanemariti potrebu osobnoga prenošenja vjere i susreta s onima kojima smo poslani. „Pripovijest o Kristu nije ostavština prošlosti“ (papa Franjo). Riječ koju prenosimo gradi zajedništvo vjernika, utemeljeno na iskustvu živoga i prisutnoga Boga. „Naše pripovijesti nisu ništa više nego molitva da vrijeme, kakvo god da jest, u sebi nosi smisao“ (Timothy Radcliffe). Možda današnji čovjek sve više postaje „digitalan“, no vjera i zajedništvo ne mogu se u cijelosti izreći samo na taj način. „Možda i sama Crkva više neće biti dominantna društvena sila u mjeri u kojoj je bila sve donedavno, ali će uživati u svježem procvatu i biti prepoznata kao čovjekov dom, gdje će naći i život i nadu nakon smrti“ (papa Benedikt XVI.). I kao što je davno sjeme prvih mučenika procvalo u ljepotu kršćanstva, tako Crkva danas, u odnosu prema trpljenju i onima koji trpe, oblikuje novu

mjeru čovječnosti (usp. papa Benedikt XVI., Spe salvi, br. 38.) i pronalazi novi izričaj naviještanja kršćanske nade koju nosimo u sebi.

Dragi svećenici, redovnice i redovnici, vjeroučitelji i katehete! Vrijeme koje je iza nas pokazalo je vašu veliku stvarateljsku i kreativnu moć u naviještanju kraljevstva Božjega. Mnogo je toga nastavilo živjeti i u redovitom pastoralu i evangelizaciji, mnogo će se toga još morati i učiniti. Na pronalaženju novoga govora, na predstavljanju drukčijega, a istoga kršćanstva, od srca vam svima zahvaljujemo. Oni koji se tim putem još nisu usudili krenuti, vjerojatno su pozvani slijediti riječi svećenika Paneloux-a u spomenutom romanu Alberta Camusa: „Možda bismo trebali zavoljeti ono što ne razumijemo?“ Svi smo mi, naime, svjesni da je vjeronaučna nastava i katehetski susret najprije događaj komunikacije koja se događa isključivo preko vas, svećenika, kateheta i vjeroučitelja. Velika je u tom smislu vaša zadaća, ali i odgovornost!

Dragi učenici, dragi roditelji! Vrijeme koje je pred nama izazovno je vrijeme za sve nas. Zahvaljujem vam što ste i ove školske godine izabrali s nama ići dio zajedničkoga životnog puta. Premda u ovom trenutku još ne možemo reći što će nas sve na tom putu čekati, čvrsto vjerujem i znam da je na tom putu s nama Onaj koji će nam reći: „Ne bojte se. Ja sam s vama!“ (usp. Mk 6,50).

Đakovo, 23. kolovoza 2020.

✠ Đuro Hranić,
đakovačko-osječki nadbiskup
predsjednik Vijeća HBK-a za katehizaciju
i novu evangelizaciju

PANDEMIJA BOLESTI COVID-19: ISPIT SOLIDARNOSTI I BRATSTVA

Izjava Komisije Hrvatske biskupske konferencije *Iustitia et Pax*

Danas se suočavamo s nevidljivom opasnošću koja ugrožava sve veći broj naših građana. To nas potiče da kao Komisija HBK *Iustitia et pax*, koja je pozvana promicati pravdu i mir, skrenemo pozornost na neke činjenice i pozovemo sve vjernike, kao i građane dobre volje, na veću odgovornost, ali i na solidarnost, osobito prema onima koji su starije životne dobi ili slabijega zdravstvenog stanja te tako i izloženiji ovoj opakoj zarazi.

1. Papa Franjo je u više svojih govora jasno istaknuo da nas je iskustvo pandemije naučilo da se nitko ne spašava sam. Svatko je mogao iskusiti osobnu krhkost i ranjivost kojoj smo izloženi u ovom svijetu. Shvatili smo da svaki osoban izbor dotiče i živote naših bližnjih, bilo onih koji žive pored nas bilo onih koji žive na drugom kraju svijeta. Sve nas to upućuje da smo svakodnevno sve više svjesni uzajamne povezanosti i da smo svi braća koja žive u zajedničkoj kući. To nas istodobno potiče da postajemo sve više solidarni u dobru i u raspodjeli raspoloživih dobara. U borbi protiv opakoga koronavirusa, SARS-CoV-2, također postajemo ponovno svjesni važnosti znanosti, ali istodobno i njezinih ograničenja.

Na osobnoj razini, nužnost samoizolacije i ograničavanje socijalnih kontakata natjerala nas je na određen, za nas neprirodan način života te na preispitivanje dosadašnje, prevladavajuće društvene ljestvice vrednota koja je visoko vrednovala profit i moć. Kriza nas je poučila da manje radimo za zaradu, a više obratimo pozornost na ono što je bitno i važno u životu. Kriza, nametnuta ne našom krivnjom, otkrila nam je tako i poneke zaboravljene vrednote. Zatvoreni u vlastitim domovima otkrili smo ljepotu zajedničkog života: roditelja i djece, starih i mlađih, kao i napetosti i radosti međusobnih odnosa.

Sve nas to potiče i da razmišljamo o svojoj budućnosti koja nam se trenutačno čini nesigurna i teška, osobito na društveno-socijalnoj i gospodarskoj razini. Pozvani smo dobro razlikovati ono što je uistinu vrijedno i trajno od onoga što je prolazno, uočiti ono što je prijeko potrebno u odnosu na ono što to nije.

Nas vjernike je na osobit način teško pogodila ponajprije nemogućnost, a kasnije ograničenost euharistijskih slavlja s narodom i pozvala na preispitivanje vlastite duhovnosti i žedi za Bogom. U tome kontekstu i Kristov nalog ljubavi „ljubi bližnjega svoga kao sebe samoga“ dao nam je snagu evanđeoske ustrajnosti i strpljivosti.

2. Međutim, pandemija uzrokovana širenjem virusa SARS-CoV-2 otvorila je, među inim, i brojna etička i pravna pitanja, ne samo u Hrvatskoj već i u cijelom svijetu. Većina europskih država, pa tako i Hrvatska, uvele su niz izvanrednih mjera za zaštitu građana od širenja pandemije uzrokovane koronavirusom, čime su ograničena neka ljudska prava. S time u vezi treba naglasiti da ta prava koja su ograničena nisu apsolutna, odnosno država ih ima pravo ograničiti radi zaštite nekih drugih prava. Tako se prema Ustavu Republike Hrvatske slobode i prava mogu ograničiti da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.

Razvidno je, dakle, da zaštita zdravlja (pučanstva) preteže nad neograničenošću slobodâ i nekih drugih prava pojedinaca. Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava također propisuje mogućnost ograničenja prava na poštovanje privatnog i obiteljskog života, slobode mišljenja, savjeti i vjeroispovijedi, slobode izražavanja i slobode okupljanja i udruživanja radi, među ostalim, zaštite zdravlja. Europski sud za ljudska prava u nizu je odluka utvrdio da države imaju pozitivnu obvezu osigurati odgovarajući pravni i institucionalni okvir za zaštitu javnog zdravlja. Dakako, navedena ograničenja moraju biti utemeljena na zakonu i razmjerna naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.

3. U Hrvatskoj su ograničenja prava u kontekstu sprječavanja širenja pandemije podvrgnuta ocjeni Ustavnoga suda koji je na sjednici održanoj 14. rujna 2020. godine većinom glasova odlučio o zahtjevima za ocjenu ustavnosti i to u odnosu na nekolicinu zakonskih izmjena koje je donio Hrvatski sabor te u odnosu na odluke Stožera civilne zaštite. U odnosu na zakonske

izmjene, Ustavni sud nije prihvatio prijedloge predlagatelja uz obrazloženje da je Hrvatski sabor postupao u granicama svojih ovlasti propisanih Ustavom.

Glede odluka Stožera civilne zaštite, Ustavni je sud također, odbacivanjem ili neprihvaćanjem prijedloga predlagatelja, utvrdio da su sve odluke (osim jedne koja se odnosila na zabranu rada nedjeljom i o kojoj je odlučio na vlastitu inicijativu) bile u skladu s Ustavom i da su za njihovo donošenje postojali objektivni i racionalni razlozi. Stajališta Ustavnog suda Republike Hrvatske iznimno su važna u kontekstu dalnjeg smjera djelovanja nadležnih tijela u prevenciji štetnih posljedica pandemije na zdravlje građana. To je, dakako, važno i zbog funkciranja obrazovnog sustava te obavljanja gospodarskih, proizvodnih i uslužnih djelatnosti o kojima ovisi održivost i stabilnost društva u cjelini. Ustavni je sud potvrđio i činjenicu da pravni propisi određuju granice etičke i pravne odgovornosti građana.

Ne samo da ne postoje apsolutne slobode u pravnom smislu, već one mogu biti i u etičkomu smislu ograničene. Sloboda pojedinca uvijek je ograničena slobodom drugih. Zbog toga je važno inzistirati na odgovornosti pojedinaca, ne samo u smislu samozaštite već i zaštite drugih od bolesti, posebice ranjivih skupina, onih koji su potencijalno izloženiji zdravstvenim komplikacijama i istodobnim višestrukim kroničnim bolestima.

4. Javnost, dakako, ima pravo znati i preispitivati odluke i mjere nadležnih državnih tijela. To je u srži demokratskog pluralizma i različitosti koja obogaćuje društvo. Međutim, širenje teorija zavjere, panike, negiranje osobne odgovornosti i zanemarivanje prava i zdravlja drugih, te ignoriranje ne samo znanstvenih spoznaja već i vidljive stvarnosti oko nas nije prihvatljivo, jer pridonosi zbrici i neredu koji su nam svima najmanje potrebni. S druge strane, kršenje pravnih propisa kojima je cilj prevencija širenja zaraznih bolesti povlači prekršajnu pa i kaznenopravnu odgovornost, posebice u slučajevima sprječavanja zdravstvenih radnika u obavljanju zdravstvene djelatnosti.

5. U skladu s ustavnim pravom na zdrav život, svatko je dužan, u sklopu svojih ovlasti i

djelatnosti, osobitu skrb posvećivati zaštiti zdravlja ljudi. Naime, kako ističe Katekizam Katoličke Crkve, „život i tjelesno zdravlje dragocjeni su Božji darovi. Treba ih razumno njegovati, obazirući se na potrebe drugih i na opće dobro. Skrb za zdravlje građana zahtjeva društvenu potporu kako bi se ostvarili uvjeti življenja koji omogućuju rast i postizanje zrelosti“ (br. 2288).

Komisija Iustitia et pax stoga poziva na razboritost i poštovanje zdravstvene struke. Usto apeliramo na javnu podršku radu i dostojanstvu Stožera civilne zaštite, kako nacionalnog tako i lokalnih, kao i svih zdravstvenih djelatnika koji su dosad iznijeli najveći teret u uvjetima krize. Držimo važnim i poticanje daljnje argumentirane znanstvene rasprave, posebice putem, za u tu svrhu osnovanoga, Znanstvenoga savjeta Vlade Republike Hrvatske za suzbijanje koronavirusa, u kojem su okupljeni vrhunski hrvatski znanstvenici.

6. Držeći se jednostavnih mjera higijene, razdaljine, nošenje maski u za to propisanim situacijama i prostorima, koje preporučuju Stožer i Znanstveni savjet, a u skladu s mjerama preporučenim u većini zemalja angažiranih u cilju zaštite zdravlja i života svojih državljana, čuvamo sebe i svoje bližnje. Primum non nocere, tj. ne naškoditi zdravlju i životu drugih ljudi i sebi samome, jedan je od osnovnih postulata medicine.

U ovom zahtjevnom vremenu pandemije, dobili smo velik izazov u novom i opasnom virusu, ali i ujedinjenu znanost i medicinu, koje su nam, osim suvremenih istraživanja u borbi protiv bolesti Covid-19, pružile jednostavne mjere koje svaka osoba dobre vjere i dobrih namjera može primijeniti u osobnoj zaštiti i zaštiti svojih bližnjih. Time ćemo ne samo sačuvati zdravlje, nego i radna mjesta, te budućnost za našu djecu. Za nas vjernike, ali i za sve ljude dobre volje, u središtu mora uvijek biti poštovanje života i dostojanstva svake ljudske osobe, a osobito bratska ljubav i solidarnost prema najranjivijima i najugroženijima u našem društvu.

U Zagrebu, 17. rujna 2020.

✠ Đuro Hranić
nadbiskup đakovačko-osječki
predsjednik Komisije HBK Iustitia et pax

PORUKA BISKUPA PETANJKA ZA SVJETSKI DAN MISIJA 2020.

Draga braćo i sestre!

Na svetkovinu Duhova sveti otac Franjo uputio je svoju ovogodišnju poruku za Svjetski dan misija koji tradicionalno slavimo na treću nedjelju u mjesecu listopadu, zahvalivši svima koji su prošle godine na intenzivan način živjeli Izvanredni misijski mjesec.

Taj Izvanredni misijski mjesec u sebi je sadržavao snažan naboј radosti i oduševljenja zbog svijesti kako je cijela Crkva misijska: pozvana i poslana pronijeti Kristovu Radosnu vijest sve do na kraj svijeta.

No stanje izvanrednosti zahvatilo je ove godine cijeli svijet, ali ono nije više radosno, nego je prožeto najvećom mjerom neizvjesnosti koja je uzrokovana ovom pandemijom virusa i koja će sigurno najviše pogoditi i opet one koji su siromašni i na rubu svijeta i društva. Misijsko poslanje koje je uvijek vođeno najvećom mjerom izlaza iz svoga dosadašnjeg načina života, izlaza iz svoje obitelji, iz svoga doma i zavičaja, sada na poseban način traži nove izlaska.

Kako izaći iz sebe kad nam se neprestano nameće nekakva izolacija i karantena, kad nas se primorava na fizičku distancu, kad nas se svjesno ili nesvjesno gura u neku vrstu depresije? Suočeni smo s velikim izazovom kako pomoći samima sebi, ostati zdravi i uravnoteženi, i k tome biti na službu bližnjima i onima koji su u većim potrebama od naših?

Dok tako promišljamo sadašnji povijesni trenutak postavljamo si pitanje nije li upravo ovo čudno kompleksno stanje pravi trenutak koji nam može pomoći da ostanemo zdravi, ponajprije psihički, tako što se nećemo vrtjeti oko samih sebe, nego i opet izaći iz sebe i probiti nametnute barijere, radeći, moleći, misleći i pomažući onima koji su željni Kristove Radosne vijesti i naše ljudske i kršćanske blizine i solidarnosti.

Ovogodišnje misijsko geslo nadahnuto je životnim opredjeljenjem i iskustvom proroka Izajje: »Evo me, mene pošalji!« (Lz 6,8).

Dobro nam je poznato da Bog podiže proroke u teškim vremenima i da ih nije lako naći. Nije lako biti prorok i ići protiv vjetra i plivati uzvodno.

Zato se i Izajja, kao uostalom i toliki drugi biblijski likovi, a to je i naše iskustvo i naš stav, kad se našao pred Božjim pozivom, jednostavno prestrašio i spoznao svoju krhklu ljudsku narav i pokušao se sakriti i na taj način izgovoriti tako što javno priznaje da je grešan on i narod kojemu bi trebao biti poslan i da kao takav nije pogodan da bude Božji poslanik.

Znademo da je to isto pokušao učiniti i Petar apostol kad je rekao Isusu: »Idi od mene! Grešan sam čovjek, Gospodine.« (Lk 5,8)

I najveći misionar svih vremena, sveti Pavao, kaže: »Nisam dostojan zvati se apostolom jer sam progonio Crkvu Božju.« (1 Kor 15,9).

Grešnost je opće ljudsko stanje i datost s kojom se danomice suočavamo i borimo, ali ta naša grešnost, ako je uistinu spoznajemo i priznajemo, ne predstavlja Gospodinu Bogu zapreku da nam se on približi i iskaže svoju ljubav i milosrđe i samim činom milosrđa i praštanja čini nas sposobnima da na sebe preuzmemmo veliku zadaću odgovornosti njegovih svjedoka u svijetu.

Makar se mnogi od nas sakrivaju i izgovaraju na račun svoje nesposobnosti i prebacivanja na druge, svatko tko se odazove, poput Izajje, Petra i Pavla, kasnije osjeća da se nalazi na pravom mjestu i da je baš tu zato što je to mjesto i poslanje u kojem se on može najviše dati i ostvariti.

Odgovor na takav osjećaj nalazi se u samom Gospodinu Bogu koji je prvi misionar svijeta. Koji kroz cijelu povijest spasenja izlazi iz sebe i okreće se čovjeku, a onda u određenom povijesnom trenutku šalje nam svoga Sina kao svog misionara da nam u njemu i po njemu u potpunosti objavi svega sebe.

Zato svaki krštenik već po samom sakramentu krštenja dobiva posebnu snagu Duha Svetoga kako bi u ovom svijetu činio dobro i bio navjestitelj Božje ljubavi i prisutnosti među ljudima. Na temelju toga govorimo o svakom kršteniku kao misionaru i o Crkvi kao misionarskoj, jer i jedno i drugo proizlazi iz našeg pritjelovljenja Isusu Kristu, kao Očevu misionaru.

Uz to što smo svi mi i cijela Crkva misionarska naše su misli i molitve na osobiti način usmjerene na sve one muževe i žene, svećenike, redovnike i redovnice, misionare i misionarke, koji su na osobiti način doživjeli Isusov poziv: »Koga da pošaljem?« (Iz 6,8), kao poziv koji je upućen baš njima osobno i bez kolebanja spremno odgovorili: »Evo me, mene pošalji!« (Iz 6,8).

Budući da zbog ove nesreće pandemije najveći broj misionara i misionarki nije mogao doputovati u svoju staru domovinu, izostao je uobičajeni međusobni ljetni susret misionara i misionarki, kao i susret s našim biskupijskim povjerenicima za misije, a sukladno tome i njihov odlazak po našim župama i redovničkim zajednicama.

Nastojmo, stoga, ove godine na osobiti način biti blizi našim misionarima i misionarkama, koji sa svojim vjernicima dijele teške posljedice ove pandemije i domišljaju se na različite načine kako im osigurati njihove osnovne potrebe.

Neka i ove godine mjesec listopad bude na osobiti način Izvanredni misijski mjesec i neka duhovne i materijalne plodove uberu oni kojima su oni najpotrebniji!

Krk, 23. rujna 2020., na spomendan svetog patra
Pia iz Pietrelcine.

✠ Ivica Petanjak
krčki biskup
predsjednik vijeća HBK za Misije

PONOVO PRONAĆI NADU I SOLIDARNOST

Poruka predsjednikâ biskupskih konferencija Europske unije europskim institucijama i državama članicama

Katolička crkva u Europskoj uniji, koju predstavljaju predsjednici biskupskih konferencija država članica, želi uputiti poruku nade i apel na solidarnost europskim institucijama i državama članicama u ovoj krizi koja nas je zahvatila. U poruci potvrđujemo svoju predanost izgradnji Europe, koja je na našemu kontinentu donijela mir i blagostanje, kao i temeljnim vrijednostima solidarnosti, slobode, nepovredivosti ljudskog dostojanstva, demokracije, vladavine prava, jednakosti te obrane i promicanja ljudskih prava. Oci utemeljitelji Europske unije bili su uvjereni da će Europu oblikovati njene krize. U našoj kršćanskoj vjeri u Gospodina uskrsloga imamo nadu da sve što se događa Bog može okrenuti na dobro, pa čak i ono što ne razumijemo i što se može činiti lošim, a ta je vjera konačni temelj naše nade i sveopćeg bratstva. Kao Katolička crkva u Europskoj uniji, zajedno s ostalim sestrinskim Crkvama i crkvenim zajednicama, naviještamo i svjedočimo tu vjeru i zajedno s pripadnicima

drugih vjerskih tradicija i ljudima dobre volje trudimo se graditi sveopće bratstvo iz kojeg nitko neće biti izuzet. Vjera nas poziva izići iz sebe samih i vidjeti u drugome, posebno u onima koji pate i nalaze se na margini naših ulica, brata i sestru i da budemo spremni dati također život za njih.

Pandemija koja nas je mučila ovih posljednjih mjeseci poljuljala je mnoge naše sigurnosti i otkrila našu ranjivost i međuvisnost. Najviše su patili stariji i siromašni diljem svijeta. Na ovu krizu koja nas je iznenadila i zatekla nespričljive, europske su zemlje isprva reagirale sa strahom, zatvarajući unutarnje i vanjske granice, a neke su čak odbijale dijeliti s drugim zemljama najpotrebnije medicinske potrepštine. Mnogi su od nas bili zabrinuti da se čak i sama Europska unija, kao ekonomski, politički, socijalni i kulturni projekt, našla u opasnosti. Tada smo shvatili, kao što je rekao papa Franjo, da smo u istom čamcu i da se možemo spasiti samo ako ostanemo zajedno. Obnovljenom odlučnošću

Europska unija počela je ujedinjenim snagama reagirati na ovu dramatičnu situaciju. Pokazala je svoju sposobnost ponovnog otkrivanja duha otaca utemeljitelja. Nadamo se da će instrument za oporavak od COVID-19 i pojačani proračun Europske unije za razdoblje od 2021. do 2027., koji su dogovoreni na sastanku Europskog vijeća u srpnju i o kojima Europski parlament i Vijeće trenutno pregovaraju, biti odrazom toga duha.

Budućnost Europske unije ne ovisi samo o ekonomiji i financijama, nego i o zajedničkom duhu i novom mentalitetu. Ova je kriza duhovna prilika za obraćenje. Ne smijemo jednostavno posvetiti sve svoje napore vraćanju u „staru normalnost“, nego moramo iskoristiti ovu krizu da ostvarimo radikalne promjene na bolje. Ovaj nas trenutak prisiljava da preispitamo i preustrojimo postojeći model globalizacije, da zajamčimo poštivanje okoliša, otvorenost životu, pažnju obitelji, socijalnu jednakost, dostojanstvo radnikâ i prava budućih naraštaja. Papa Franjo je enciklikom *Laudato si'* pružio putokaz za oblikovanje nove civilizacije. U svojoj novoj enciklici *Fratelli tutti*, potpisanoj prije nekoliko tjedana na grobu svetog Franje Asiškog, on poziva čitavo čovječanstvo na sveopće bratstvo i socijalno prijateljstvo, ne zaboravljujući one koji su na marginama, koji su ranjeni i pate. Načela katoličkog socijalnog nauka, uključujući ljudsko dostojanstvo, solidarnost, kao i povlašteno opredjeljenje za siromašne i održivost, mogu biti putokaz za izgradnju drugačijeg modela gospodarstva i društva nakon pandemije.

Solidarnost je temeljno načelo crkvenog socijalnog nauka i u središtu je procesa europske integracije. Solidarnost je mnogo više od internih transfera sredstava za kohezijske politike. Treba je shvaćati kao „zajedničko djelovanje“ i kao „otvorenost za integraciju svih“, posebno onih na marginama. U vezi s tim treba napomenuti da cijepivu COVID-19, nakon što bude dostupno, moraju imati pristupa svi, posebno najsiromašniji. Robert Schuman objasnio je da nacije ne samo da nisu samodostatne, nego bi se trebale međusobno podupirati i da je solidarnost uvjerenje da je istinski interes svakog pojedinog prepoznati i u praksi prihvatići međuovisnost sviju. Po njemu ujedinjena Europa predoznačuje univerzalnu solidarnost cijelog svijeta bez

razlike ili isključivosti. Zato je u Schumanovoj Deklaraciji istaknuta posebna odgovornost Europe za razvoj Afrike. U duhu tih nakana pozivamo na veću humanitarnu pomoć i suradnju u razvoju te preusmjeravanje vojne potrošnje na zdravstvene i socijalne usluge.

Europska bi se solidarnost trebala hitno protegnuti na izbjeglice koje žive u nehumanim uvjetima u prihvativnim logorima i kojima virus ozbiljno prijeti. Solidarnost s izbjeglicama ne znači samo financiranje, nego i proporcionalno otvaranje granica Europske unije od strane svake države članice. Europski pakt o migracijama i azilu koji je predstavila Europska komisija može se smatrati korakom koji treba pažljivo vrednovati kako bi se uspostavilo zajedničku i pravednu europsku politiku o migraciji i azilu. Crkva se već izjasnila o prihvatu, razlikujući različite vrste migracija (bile one redovite ili neredovite), one koji bježe od ratova i progona od onih koji emigriraju iz ekonomskih ili razloga vezanih uz uništenje okoliša, te o potrebi da se itekako vodi računa o pitanjima vezanima uz sigurnost. Držimo, ipak, da postoje neka međunarodna pravna načela, vrijednosti i obveze koje se uvijek mora poštivati, neovisno o uvjetima u kojima se nalaze pojedine osobe. Ta su načela djelovanja i vrijednosti u temelju europskog identiteta i izviru iz kršćanskih zasada. Preporučujemo, k tome, da se olakša sigurne i legalne putove za migrante i humanitarne koridore za izbjeglice koji će omogućiti njihov siguran dolazak u Europu, kao i njihov prihvat, zaštitu, potporu i integraciju. U tom je smislu korisno surađivati s crkvenim institucijama i privatnim udruženjima koji već djeluju na tome području. Europa ne može i ne smije okrenuti leđa onima koji dolaze iz ratnih područja ili s prostora na kojima trpe diskriminaciju ili ne mogu voditi dostojanstven život.

Ključni element za Crkvu u mnogim državama članicama tijekom pandemije jest poštivanje slobode vjeroispovijedi, posebno slobode okupljanja i slobodno obavljanje bogoslužja, uz puno poštivanje epidemioloških mjera. To još snažnije dolazi do izražaja ako se zna da se karitativna djela rađaju i ukorijenjena su također u življenoj vjeri. Izražavamo svoju dobru volju za održavanjem dijaloga između

državnih i crkvenih vlasti kako bismo iznašli najbolji način da se pomiri poštivanje potrebnih mjera i slobodu vjeroispovijedi i bogoštovlja.

Često se govorilo da će svijet biti drugačiji nakon ove krize. No, o nama ovisi hoće li svijet biti bolji ili gori, hoćemo li iz ove krize izaći ojačani u solidarnosti ili ne. Tijekom ovih mjeseci pandemije svjedoci smo mnogih znakova koji nas otvaraju nadi: od rada zdravstvenog osoblja, preko rada onih koji su zaduženi za njegu starijih, do gestâ suošjećanja i kreativnosti koje čine župe i crkvene zajednice. Mnogi su u ovim teškim mjesecima morali činiti značajne žrtve, odričući se susreta sa svojim najdražima i bliskosti s njima u trenucima usamljenosti i patnje, a ponekad čak i smrti. U svojoj poruci *Urbi et Orbi* na Nedjelju Uskrsnuća Gospodnjega, papa Franjo obratio se posebno Evropi podsjetivši da „nakon Drugoga svjetskog rata ovaj se ljubljeni kontinent uspio podići iz pepela zahvaljujući konkretnom duhu solidarnosti koji mu je omogućio nadići suparništva iz prošlosti“. Za Papu je hitnije nego ikad da „ta suparništva ne uhvate maha, već da se svi prepoznaju dijelom jedne obitelji i međusobno se podupiru. Europska unija danas je suočena s epohalnim izazovom o kojem će ovisiti ne samo njena budućnost, nego i budućnost čitavoga svijeta“.

Uvjeravamo sve one koji vode europske institucije i države članice i doprinose njihovom radu: Crkvajena vašoj strani i našem zajedničkom opredjeljenju za izgradnju bolje budućnosti za naš kontinent i za svijet! Sve inicijative kojima se promiču autentične vrijednosti Europe mi ćemo podržati. Nadamo se da ćemo iz ove krize uspjeti izići jači, mudriji, složniji, solidarniji, pažljiviji prema našem zajedničkom domu, kako bismo bili kontinent koji vodi čitav svijet prema većem bratstvu, pravdi, miru i jednakosti. Prikazujemo svoje molitve za sve vas i od srca vam udjelujemo svoj blagoslov. Neka nas Gospodin prati na našem putu u bolji svijet!

Kardinal Gualtiero Bassetti, nadbiskup nadbiskupije Perugia-Città della Pieve, Italija

Mons. Georg Bätzing, biskup Limburga, Njemačka

Kardinal Jozef De Kesel, nadbiskup Malines-Bruxellesa, Belgija

Mons. Éric Marie de Moulins d'Amieu de Beaufort, nadbiskup Reimsa, Francuska

Mons. Stanisław Gądecki, nadbiskup Poznańa, Poljska

Mons. Jan Graubner, nadbiskup Olomouca, Republika Česka

Mons. Gintaras Linas Grušas, nadbiskup Vilniusa, Litva

Kardinal Jean-Claude Hollerich, SJ, nadbiskup Luksemburga, predsjednik COMECE-a

Mons. Philippe Jourdan, apostolski upravitelj, Estonija

Mons. Czesław Kozon, biskup Kopenaghena, Danska, Nordijska biskupska konferencija

Mons. dr. Franz Lackner, OFM, nadbiskup Salzburga, Austrija

*Mons. Eamon Martin, nadbiskup Armagh, Irska
Kardinal Juan José Omella Omella, nadbiskup Barcelone, Španjolska*

Mons. José Ornelas Carvalho, SCI, nadbiskup Setúbal, Portugal

Mons. Aurel Percă, nadbiskup Bukurešta, Rumunjska

Mons. Christo Proykov, biskup eparhije Sveti Ivan XXIII. u Sofiji, Bugarska

Mons. Želimir Puljić, zadarski nadbiskup, Hrvatska

Mons. Sevastianos Rossolatos, nadbiskup Atene, Grčka

Mons. Charles Jude Scicluna, nadbiskup Malte

Mons. Youssef Antoine Soueif, nadbiskup Tripolija u Libanonu (maroniti), Cipar

Mons. Viktors Stulpins, biskup Liepāje, Latvija

Mons. Johannes H. J. van den Hende, biskup Rotterdam, Nizozemska

Mons. András Veres, biskup Győra, Mađarska

Mons. Stanislav Zore, OFM, ljubljanski nadbiskup, Slovenija

Mons. Stanislav Zvolenský, nadbiskup Bratislave, Slovačka

SVJEDOCI SVJETLA

Poruka za Nedjelju Caritasa (Treća nedjelja došašća, 13. prosinca 2020.)

Primičući se kraju godine, primjećujemo kako svjetlo dana brzo kopni, a noć, postajući sve duža, svjetlu uzima vrijeme i snagu. Noć, koja napreduje i izaziva nas da upalimo svjetlo, postala je naša stvarnost. U ovom trenutku čini nam se da je najtamnija, da ćemo još dugo čekati svitanje. Svakodnevno nas pogađaju vijesti o milijunima ugroženih ljudskih života. Broj zaraženih ljudi neprestano raste, mnogi svakodnevno umiru u teškim mukama, bolnice su prepune pacijenata, podižu se šatori jer za sve nema mjesta (usp. Lk 2,7), traži se više stručnog osoblja, jer onih potrebnih pomoći sve je više. Smanjuje se kretanje i susretanje ljudi. Blizina, kontakt i zajedništvo – načini našeg življjenja – postali su nam prijetnja. Postali smo opasnost jedni drugima. Kao da u drugome tražimo potencijalnog neprijatelja.

Čovjek u tami pandemije traži tragove svjetla koji će rasvijetliti svijet i oslobođiti ga sadašnjih briga, strepnji i pogibelji. Unatoč tami noći polako se na obzoru povijesnih zbivanja pale svjetla nade. Ona se probijaju kroz tamu i polako, ponekad vrlo neprimjetno, obasjavaju noć i njezinu težinu pretvaraju u ljepotu. Svjetlo koje se pali najavljuje dan koji donosi spas, koji obećava oslobođenje od tame.

Ljudi u znanosti, ulažući svoje sposobnosti i spoznaje, pronalaze prvo svjetlo koje ulijeva nadu – cjepivo. Zahvaljujući pronalasku cjepiva, lakše stvaramo sigurnost da noć neće zauvijek trajati i da je dan ipak bliži. Prvo svjetlo postaje glasnik svjetla koje će nadvladati noć i obasjati čitavo čovječanstvo.

Potrebno je to svjetlo unijeti u ljudsku obitelj, potrebno je izvana unijeti antitijela, koja iznutra daju imunitet od tame – da nas tama ne obuzme. (usp. Iv 1,5) To svjetlo koje blista i privlači nas je svjetlo Evandželja koje smo pozvani ucijepiti u tamu svijeta. Radosna vijest je svjetlo koje se suprotstavlja opasnosti noći da zagospodari čovjekom. Tama zla i grijeha, koja ranjava i ubija čovjeka, raspršila se kao virus kojem se jedino cjepivo Evandželja može suprotstaviti i nadvladati ga. To je Svjetlo toliko snažno da može prosvijetliti svakog čovjeka. (usp. Iv 1,9)

Osvijetlimo li svoj pogled prvim svjetлом, prepoznat ćemo da se na našem obzoru gore i druga svjetla. Iz dana u dan drugo svjetlo podržavaju vrijedni liječnici, medicinske sestre i tehničari, njegovatelji te ostalo medicinsko, stručno i tehničko osoblje koje ne dopušta da tama pobijedi svjetlo. Oni, koji pale svjetlo dobrote, čine da svjetlo u tami još jače zasja. Oni potiču da se svjetlo širi. Ti ljudi svijetle žrtvujući sebe, svoju sigurnost, snagu i živote, da bi zasjali onima koje je tama otela i želi ih predati noći smrti. Ljubav tih ljudi svjetlo je koje prvo prodire u zjenicu oka nakon teških i mračnih borbi tame i svjetla, noći i dana, životnog daha i smrtnog izdisaja.

Svetlo Evandželja, koje nas je prvo obasjalo, nadahnjuje nas novim životom, uči nas disati na nov način. Zapalimo li tim svjetлом svjetiljku svoga života, naše svjetlo postat će veće, a tama manja. Pozvani smo širiti to svjetlo – učiniti što možemo i na što smo pozvani. Ponajprije, bdjeti i paziti na druge. Naša blizina s drugima, osobito s ugroženim i rizičnim skupinama, sada se ostvaruje u distanci. Obzirnost, pozornost, razumijevanje, velikodušnost, uslužnost, blagost – sve su to putevi kojima podržavamo svjetlo koje će polako nadvladavati tamu. Svjetlo koje nam je Drugi unio u život potiče nas dijeliti ga s drugima. Prepoznajući ga kao dar koji smo nezasluženo primili, otkrivamo kako nam je sve u životu darovano, kako smo obdareni mnogobrojnim darovima. Ljubav je svjetlo svakog dara. Jedino ljubav može širiti svjetlo jer u sebi nosi ljepotu izgaranja, snagu žrtvovanja, zaborav sebe i otvorenost za druge. Da bi svjetlo pobijedilo tamu, da bi se moglo proširiti, mora se davati drugima, nesebično darivati. Sve što dijelimo s drugima, svaki dar koji dajemo drugima, neće svoju stvarnu vrijednost naći u tržišnoj cijeni, u izvanjskim karakteristikama, u marki proizvođača, nego u ljubavi kojom se daruje. Dobro djelo svijetli, pomiče zastore tame, o Bogu govori snažnije od riječi. Tamo gdje se darovi dijele bez ljubavi: koristoljublje, interes i samodostatnost polagano gase svjetlo ljubavi i nade. Kada se u darivanju očituje nesebičnost,

grade se strukture svjetla koje bude nadu da će tama konačno biti slomljena.

U ovome vremenu kada smo pozvani na oprez i osjetljivost prema drugima, kada nastojimo otkrivati svjetlo i dijeliti ga s drugima, vidimo Boga koji ima svoju pedagogiju, koji bdije nad čitavim svijetom, koji će se poslužiti i tamom pandemije da zasja svjetlo ljubavi i nade. Koristi se našim udaljavanjem da bi nas, u svoje vrijeme, još jače zbližio. Koristi malene znakove pažnje da bi pokazao svoju neizmjernu ljubav. U ovo zahtjevno vrijeme Bog stvara puteve ljubavi i dobra, ostaje blizak čovjeku čije teškoće i muke usmjerava za još veću nesebičnost, za čišću ljubav, osobniji i intimniji odnos s Njime, za iskreniji i životniji odnos s drugima. Nije li čudesno kako to svjetlo može mijenjati naše odnose u tami, kako udaljenost preobražava u blizinu, odvojenost u kontakt, otuđenost u susret, samoću u zajedništvo, a hladnoću u toplinu! Ova pandemija nam otkriva kako je istinska tama

čovjeka njegova nutarnja bijeda, ravnodušnost, sljepoća i neosjetljivost za drugoga, a svjetlo koje pobjeđuje tu tamu jest iskrena, nesebična ljubav koja se daruje. To svjetlo potrebno je ucijepiti u srca ljudi da bi prihvatali Božju ljubav i davali je drugima.

Treća nedjelja došašća, Nedjelja Caritasa poziva nas da budemo svjedoci svjetla. Samo oni koji prime Svjetlo, mogu ga drugima dijeliti. Neka Emanuel rasvijetli naše živote! Dopustimo mu da nas nahrani svojim svjetlom s euharistijskog stola, iz riznice svoje rijeći, u tijoh poniznoj molitvi: da budemo njegovo svjetlo onima koji ga traže.

U Varaždinu, 1. prosinca 2020.

✠ Bože Radoš
varaždinski biskup
predsjednik Hrvatskog Caritasa, v. r.

III. ODREDBE ORDINARIJATA

Broj: 381/2020

Hvar, 14. srpnja 2020.

UPRAVLJANJE HVARSKOM BISKUPIJOM NAKON IMENOVANJA BISKUPA PALIĆA

Župnim uredima i samostanima
- svima

Poštovana braćo svećenici, redovnici i redovnice!

Kao što vam je poznato, u subotu 11. srpnja 2020., u 12 sati objavljena je vijest da me je papa Franjo imenovao Mostarsko-duvanjskim biskupom i Apostolskim upraviteljem *ad nutum Sanctae Sedis* Trebinjsko-mrkanske biskupije.

Zakonik kanonskoga prava, kan. 418, uređuje način upravljanja biskupijom u slučaju premještaja biskupa. Sukladno spomenutom kanonu, u Hvarskoj biskupiji do dalnjega vrijedi sljedeće:

1. Do kanonskog preuzimanja nove biskupije, premješteni biskup u prijašnjoj biskupiji ima vlast dijecezanskog upravitelja i vežu ga njegove obvezе (usp. Kan 418 § 2)
2. U kanonu mise se i dalje moli za „biskupa Petra“.
3. Budući da je premještajem biskupa prestala svaka vlast generalnoga vikara i biskupskoga vikara, odlučio sam delegatom s ovlastima generalnoga vikara imenovati mons. Stanka Jerčića, župnika u Jelsi, a delegatom s ovlastima biskupskoga vikara za otok Brač don Ivicu Huljeva, dekanu i župnika u Pučišćima, koji će mi i dalje pomagati u upravljanju biskupijom.
4. Ukoliko do kanonskog preuzimanja nove biskupije Sveta Stolica ne providi drukčije upravljanje Hvarskom biskupijom, postupit će se prema, za takvu situaciju, predviđenim odredbama Zakonika kanonskoga prava.

Želim još jednom izraziti svoju duboku zahvalnost svim svećenicima, redovnicima i redovnicama te vjernicima naše biskupije za otvorenost, suradnju, pomoć i molitvenu podršku koju ste mi iskazivali u mojoj pastirskoj službi.

Potičem sve na molitvu da Gospodin Isus, dobri pastir, providi novoga pastira našoj Hvarskoj biskupiji.

Uz pozdrav i blagoslov u Gospodinu,

don Ivan Jurin
kancelar

✠ Petar Palić
biskup

BULA IMENOVANJA MONS. PETRA PALIĆA MOSTARSKIM BISKUPOM

FRANJO BISKUP SLUGA SLUGU BOŽJIH Časnom bratu PETRU PALIĆU, dosadašnjem Hvarskom biskupu, novoimenovanom Mostarsko-duvanjskom biskupu i Trebinjsko-mrkanskom trajnom upravitelju, pozdrav i Apostolski blagoslov.

Tvorac vječnoga spasenja, očuvavši posve cjelovito plodno djevičanstvo svoje Majke, ljudskomu je rodu dao neizrecivu sreću. A Mi pak, koji izvršavamo namjesničku službu Njegovu na zemlji, ovo osobito smatramo da je vrhunski prikladno i potrebno da Crkva sa svom revnošću naviješta mir i ljubav Evandelja. Zbog toga misli Naše sada svraćamo na grad Staroga mosta, grad koji je ostao bez pastira po odreknuću njegova posljednjeg biskupa, časnoga brata Ratka Perića. Stoga Nam se učinilo prikladnim Tebi, Časni brate, povjeriti narod Mostarsko-duvanjskoga i Trebinjsko-mrkanskoga stada, jer si se sve do sada u svojem nastojanju uloženu u Hvarsku biskupiju pokazao postojan uresom ljudskih i svećeničkih vrlina, koje se čine neophodnima kako bi ove zajednice prikladno pastirski vodio. Stoga, saslušavši savjete Državnoga tajništva i Kongregacije za biskupe, puninom Naše Apostolske vlasti, a prethodno Te razriješivši veze s Hvarskom biskupijom, Tebe imenujemo MOSTARSKO-DUVANJSKIM biskupom i TREBINJSKO-MRKANSKIM trajnim upraviteljem, sa svim pripadajućim pravima i odgovarajućim naloženim obvezama. Zatim ćeš o ovom svojem imenovanju upoznati kler i puk ovih sada Tebi povjerenih biskupijskih zajednica, da znaju tko im je dodijeljen kao predvodnik na putu vječnoga spasenja. A što se Tebe tiče, Časni brate, koji si već poslušao Gospodina koji Ti je zapovjedio da izvežeš na pučinu i da baciš mreže, nastoj ondje sada Tebi povjerene duše pomno paziti, dok Krista, koji „je mir naš“ (Ef 2,14), molimo da, po zagovoru Blažene Djevice Marije, Majke Crkve, izvršavaš službu promicatelja mira i upravitelja iskrene ljubavi, da Te tako Kristovi vjernici prepoznaju kao revna poslužitelja milosti.

Dano u Rimu, kod sv. Ivana Lateranskoga, jedanaestoga dana mjeseca srpnja, na blagdan sv. Benedikta opata, godine Gospodnje dvije tisuće dvadesete, osme Našega Pontifikata.

FRANJO, PAPA
Francesco Piva, Ap. Prot.

**DEKRET KONGREGACIJE ZA BISKUPE O IMENOVANJU MONS.
PETRA PALIĆA APOSTOLSKIM UPRAVITELJEM „SEDE VACANTE“
HVARSKE BISKUPIJE**

Prot. br. 851/2020

KONGREGACIJA ZA BISKUPE

Dekret o imenovanju apostolskoga upravitelja Hvarske biskupije

Da bi se bolje providjelo upravu Hvarske Crkve, koja je ostala prazna nakon imenovanja preuzvišenoga oca, gospodina Petra Palića, Mostarsko-duvanjskim biskupom i trajnim Apostolskim upraviteljem Trebinjsko-mrkanskim, Vrhovni svećenik FRANJO, Božanskom providnošću Papa, ovim Dekretom Kongregacije za biskupe imenuje i uspostavlja Apostolskoga upravitelja „sede vacante“ spomenute Crkve, od današnjega dana i dok izabrani biskup ne uđe u kanonski posjed biskupije, istoga preuzvišenoga oca, gospodina Petra Palića, Mostarsko-duvanjskog biskupa i trajnog Apostolskog upravitelja Trebinjsko-mrkanskog, i udjeljuje mu prava, ovlasti i obveze koje, prema pravnim odredbama, pripadaju dijecezanskim biskupima.

Bilo što i najmanje protivno ovome nema valjanost.

Dano u Rimu, u sjedištu Kongregacije za biskupe, dana 14. mjeseca rujna 2020.

✠ Marc kard. Ouellet, prefekt
✠ Ilson de Jesus Montantari, tajnik

Broj: 547/2020

Hvar, 28. studenoga 2020.

ODREDBE O PASTORALNIM AKTIVNOSTIMA U VRIJEME DOŠAŠĆA

**Svećenicima u biskupiji
- svima**

Draga braćo svećenici!

Stožer Civilne zaštite Republike Hrvatske donio je jučer *Odluku o nužnim epidemiološkim mjerama kojima se ograničavaju okupljanja i uvode druge nužne epidemiološke mjere i preporuke radi sprječavanja prijenosa bolesti COVID-19 putem okupljanja*, koja stupa na snagu današnjim danom.

Odlukom je, između ostalog, naložena mjera zabrane održavanja svih javnih događanja i okupljanja na kojima je prisutno više od 25 osoba na jednom mjestu, te obustava održavanja proba i crkvenih zborova. (Sa sadržajem odluke možete se upoznati na: https://civilna-zastita.gov.hr/UserDocsImages/CIVILNA%20ZA%20C5%20A0TITA/PDF_ZA%20WEB/Odluka%20-%20ograni%C4%8Davanja%20okupljanja%20i%20druge%20mjere.pdf)

Uzimajući u obzir ovu Odluku, kao i druge preporuke koje su ranije predložene i donesene, pozivam sve da se odgovorno pridržavamo ovih mjera i da na to pozovemo i svoje vjernike.

1. Što se tiče mogućnosti slavljenja nedjeljne svete mise subotom navečer, o tome već postoji odluka za našu biskupiju (br. 400/2019 od 21. kolovoza 2019. godine). Moguć je boravak vjernicima ispred crkve, ali uz poštivanje epidemioloških mjera.

2. Što se tiče pohoda bolesnicima, ukoliko je situacija redovita, potrebno je pridržavati se propisanih mjera (udaljenost, maska, bez fizičkog kontakta). Ukoliko se sumnja da osoba ima COVID-19 ili je u izolaciji, potrebno je konzultirati se s liječnikom i ako se procjeni da bi trebalo osobu pohoditi neka se to učini samo pod uvjetima i ako je osigurana zaštita zdrave osobe (odnosno sve ono što je potrebno u medicinskim ustanovama u ovakvim situacijama, ukoliko za to postoje uvjeti).

U ovoj situaciji podsjećam na dekret Apostolske pokorničarne o podjeljivanju potpunog oprosta vjernicima u sadašnjem stanju pandemije, koji je na snazi, jer se uvjeti nisu promijenili. (Sa sadržajem dekreta možete se upoznati na: <https://ika.hkm.hr/dokumenti/dekret-apostolske-pokornicarne-o-davanju-posebnih-oprosta-vjernicima-u-sadasnjim-okolnostima-pandemije/>)

3. Što se tiče blagoslova kuća, ukoliko se uvjeti ne promjene, postojeća situacija i odgovornost zahtijevaju da se blagoslov kuća odgodi.

4. Što se tiče božićnih ispovijedi, neka se ne organiziraju ispovijedi gdje bi se stvarala gužva, nego neka se vjernike potakne da iskoriste prigodu za ispovijed tijekom cijelog vremena Došašća, a svećenici neka oglase vjernicima u koje će vrijeme biti na raspolaganju za ispovijed. Za slavlje samoga sakramenta neka se pridržavaju već donesene mjere (udaljenost, maska, bez fizičkog kontakta).

Uz pridržavanje ovih odluka i mjera, u svoje molitve uključujemo sve bolesnike, sve obitelji koje su pogodene smrću kojega svoga člana, kao i liječnike i medicinsko osoblje koji su na raspolaganju bolesnicima i patnicima.

Zagovor Blažene Djvice Marije, Gospe od Zdravlja, kao i svih svetih naših zaštitnika neka nas prati u ovim izazovnim vremenima.

Želeći svima blagoslovljen hod kroz vrijeme Došašća, sve vas pozdravljam i zazivam obilje Božjeg blagoslova.

don Ivan Jurin
kancelar

✠ Petar Palić, biskup
apostolski upravitelj

IV. DOPISI IZ ORDINARIJATA

Broj: 516/2020

Hvar, 28. listopada 2020.

Predmet: Prijava kandidata za sakrament svete potvrde

Župama u biskupiji
- svima

Velečasni gospodine,

molimo Vas da do 30. studenoga 2020. prijavite Biskupskom ordinarijatu kandidate za svetu potvrdu, ukoliko ste predvidjeli slavlje sakramenta potvrde u svojoj župi.

Prijava mora sadržavati:

1. Ime i prezime kandidata
2. Datum rođenja
3. Ime roditelja

Molimo Vas da uz prijavu predložite dva željena termina za slavlje sakramenta potvrde. Biskup će nastojati uzeti u obzir predložene datume, a prednost će imati prijave koje prije stignu.

Napominjemo kako je potrebno prijaviti i kandidate koji su bili predviđeni za ovogodišnju podjelu sakramenta svete potvrde.

Želimo Vam Božji blagoslov u radu i srdačno Vas u Gospodinu pozdravljamo!

don Ivan Jurin
kancelar

Broj: 516/2020

Hvar, 15. prosinca 2020.

Predmet: Prijepis matica

Sukladno odredbama Pravilnika o crkvenim maticama i drugim uredskim knjigama, koje je Hrvatska biskupska konferencija odobrila 2001. godine, ovime podsjećam braću svećenike na obvezu dostavljanja prijepisa matica (parica). S tim u vezi, molim da sve župe dostave prijepis matica Biskupskom ordinarijatu do 15. veljače 2021. godine.

✠ Petar Palić
apostolski upravitelj

Broj: 562/2020

Hvar, 15. prosinca 2020.

Predmet: **Blagajnički dnevnik i statistika za 2020.**

Prijepis ili preslik blagajničkog dnevnika župe potrebno je dostaviti Biskupskom ordinarijatu do 15. veljače 2021. godine.

S obzirom na način financijskog izvješća podsjećam na odredbu br. 359/2018 od 19. prosinca 2018.

Budući da smo dužni potrebne statističke podatke proslijediti Svetoj Stolici, molim pastoralne djelatnike da i ove godine dostave te podatke. Molio bih da statistike savjesno ispune i da ti podaci budu što vjerniji stvarnom stanju.

Primjerak statistike će svima koji imaju elektronsku poštu biti poslan elektronskom poštom, drugima redovitom poštom. Jedan primjerak treba sačuvati u župi.

Statističke podatke i ispunjene primjerke potrebno je dostaviti Biskupskom ordinarijatu najkasnije 31. siječnja 2021. godine.

Unaprijed zahvaljujemo na razumijevanju i suradnji i na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova.

✠ Petar Palić
apostolski upravitelj

V. PISMA I PORUKE

GOVOR BISKUPA PALIĆA NA OBJAVI IMENOVANJA MOSTARSKO-DUVANJSKIM BISKUPOM I APOSTOLSKIM UPRAVITELJEM TREBINJSKO-MRKANSKE BISKUPIJE

„Gospodin nam svojom blagonaklonošću pokazuje stazu života.“ (Sv. Benedikt)

„Zahvalan sam Onome koji mi dade snagu - Kristu Isusu, Gospodinu našemu - jer me smatrao vrijednim povjerenja, kad u službu postavi mene“ koji sam samo čovjek, slab i grješan, potreban Božje milosti, pomoći i utjehe. (usp. 1 Tim 1,12)

Zahvaljujem papi Franji i poglavarima Svetе Stolice na povjerenju koje su mi iskazali povjeravajući mi službu Mostarsko-duvanjskog biskupa i apostolskog upravitelja Trebinjsko-mrkanske biskupije.

Naš Bog je Bog iznenađenja, a papa Franjo, pa i ovim imenovanjima danas, redovito demantira novinske napise, osobito „dobrih poznavatelja“ unutar crkvenog života. Dok sam poput Blažene Djevice Marije, zbumen i smeten nakon vijesti koju mi je priopćio apostolski nuncij mons. Giorgio Lingua da mi je papa Franjo odlučio povjeriti novu službu, prebjao u svom srcu što bi to trebalo značiti, pokušavao sam dokučiti zašto baš mene i zašto baš tamo?!

U Hvarskoj biskupiji sam tek dvije godine i 2 mjeseca. U vrijeme korone, u karanteni, propitkivao sam sebe što moram učiniti bolje u svojoj službi i odrediti prioritete. Sa svojim suradnicima u Biskupskom ordinarijatu hrabro smo se uhvatili u koštac s rješavanjem administracije, ekonomskih pitanja, imovinsko-pravnih i građevinskih poslova. Trasirali smo put kojim je potrebno ići u odgovornosti, transparentnosti i suradnji. Uz obveze u Zagrebu, radovao me je svaki pastoralni pohod župama i susret sa svećenicima i vjernicima na sva tri otoka Hvarske biskupije.

Kad sam prije malo više od dvije godine imenovan hvarskim biskupom, pokušavao sam u svome životu naći poveznice i naslutiti Božje planove. Pronašao sam ih u hvarskom biskupu Fulgenciju Carevu, nekada skopskom nadbiskupu i fra Antunu Maroeviću, koji je svoj život ostavio navješćujući Evandželje i boreći se za potlačene na Kosovu.

Ukoliko je, po Božjem promisu, bilo potrebno da radi njih dvojice, po godinu dana za svakoga od njih provedem u Hvarskoj biskupiji, onda sam očito ovdje izvršio svoje poslanje.

Papa me sada šalje i povjerava mi pastirsku službu u Bosni i Hercegovini. Krajem 19. stoljeća u Janjevu je kao župnik pastoralno djelovao fra Franjo Brkić, redovnik, franjevac podrijetlom iz Rasna, kraj Širokoga Brijega, u Hercegovini. Ostavio je duboke tragove u Janjevu na području kulture, školstva i općenito na području vjerskog života. U Janjevu je i preminuo, a pokopan je u župnoj crkvi. I danas, među starijim Janjevcima i onima koji poznaju povijest Hrvata na tom području, još živi uspomena na njega. Duhovna baština iz koje sam nikao sigurno počiva na djelu i poslanju fra Franje Brkića, biskupa Careva i fra Antuna Maroevića, kao i mnogih drugih svetih i ustrajnih Božjih pastira.

Riječi zahvale upućujem mons. Slobodanu Štambuku, biskupu hvarskom u miru, svim svećenicima, redovnicima i redovnicama u Hvarskoj biskupiji, kao i svim vjernicima laicima. U ovo kratko, ali intenzivno provedeno vrijeme u ovoj biskupiji, doživio sam ljepote, ali i izazove ove biskupije, njezinih ljudi, sa svim onim što ona jest i ima. Braći svećenicima i vjernicima zahvaljujem za svaki susret i liturgijsko slavlje u župnim zajednicama. Pozivam vas da i dalje idemo naprijed s povjerenjem u Gospodina, poslušni Njegovoj Riječi i vjerno izvršavajući poslanje koje nam Krist daje. Potičem vas, također, na ustrajnu molitvu da Gospodin providi dobrog pastira ovoj dragoj mi biskupiji.

Osjećajima iskrenog i dubokog poštovanja pozdravljam i zahvaljujem biskupu Ratku Periću na svemu što je u ovih 28 godina, otkad je na čelu Hercegovačkih biskupija, učinio za širenje Kraljevstva Božjega i za očuvanje identiteta i zaštitu prava hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini. Nije bilo lako.

Hvala mu na ustrajnosti, jasnoći u stavovima i hrabrom svjedočenju vjernosti Bogu, Papi i Crkvi! Želim i molim da dobri Bog nagradi svako njegovo dobro djelo i želim mu dobro zdravlje i blagoslovljene umirovljeničke dane.

Misao mi ovoga trenutka ide i svim svećenicima, dijecezanskim i redovničkim, redovnicama i vjernicima laicima u mojim novim biskupijama. Kao svećenik Dubrovačke biskupije, kroz razne prigodne susrete, imao sam prigodu upoznati mnoge svećenike i redovnike, kao i vjernike laike podrijetlom iz tih biskupija. Poznat mi je povijesni hod našega naroda u Hercegovini i sve njegove kušnje. Ali, poznata mi je i stamena i čvrsta vjera, upravo poput hercegovačkoga krša, koja i dalje živi, odolijevajući svim kušnjama i izazovima.

Draga braćo svećenici, redovnici i redovnice, dragi vjernici Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije!

Gospodin Isus, prije nego će podnijeti muku i smrt na križu za naše spasenje, molio je Oca nebeskoga za svoje učenike i za one koji će povjerovati na njihovu riječ, da budu jedno. (usp. Iv 17, 20-21) Biti jedno ne znači uvijek isto misliti, ali znači imati pred očima jasan cilj i ostvarivati ga, u suradnji i otvorenosti, oslonjeni jedni na druge, ali prije svega na Gospodina.

Kao vaš budući pastir sve ču svoje snage i sposobnosti staviti na raspolažanje Crkvi Mostarsko-duvanjskoj i Trebinjsko-mrkanskoj kako bi se Božja Riječ širila, izgrađivalo Kristovo kraljevstvo i učvršćivao se „put istinskog jedinstva“ (papa Franjo).

Zahvaljujem na suradnji civilnim vlastima na državnoj, kao i onima na lokalnoj razini u Republici Hrvatskoj. Nadam se da će naša suradnja biti još intenzivnija, osobito u očuvanju identiteta i zaštiti prava Hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini.

Biskupima Hrvatske biskupske konferencije, na čelu s predsjednikom mons. Želimirom Puljićem, zahvaljujem na svekolikoj podršci i suradnji tijekom moje službe generalnoga tajnika, a radujem se suradnji s braćom u episkopatu u Biskupskoj konferenciji Bosne i Hercegovine.

Čestitam na imenovanju i bratu u biskupstvu mons. Draženu Kutleši. Žao mi je što nećemo imati prigodu surađivati, on kao budući metropolita, a ja kao sufragan, ali sam uvjeren da će se povezanost i suradnja nastaviti na drugi način.

Zahvaljujem suradnicima i djelatnicima u Tajništvu, kao i u uredima i ustanovama Hrvatske biskupske konferencije. Osobito im želim zahvaliti na strpljivosti koju su pokazivali na početku moje službe generalnog tajnika, u otklanjanju nedostataka i poteškoća u funkcioniranju. Ponosan sam na činjenicu da smo, zauzetošću i suradnjom mnogih, jedni druge susretali u duhu otvorenosti i iskrenosti i ostvarili želju biskupa da preseljenjem Hrvatskog katoličkog radija na Ksaver svi uredi i ustanove HBK budu pod istim krovom. Vjerujem i nadam se da će i moj nasljednik u Tajništvu, kome biskupi Hrvatske biskupske konferencije odluče povjeriti službu, nastaviti ono dobro i pozitivno što smo započeli.

Zahvaljujem ujedno svima na molitvi i izrazima podrške i ispričavam se što mnogima neću moći osobno odgovoriti. Sve uključujem u svoje molitve!

Kristu Gospodinu, vrhovnom i vječnom svećeniku i pastiru duša, po zagovoru Bl. Djevice Marije, sv. Josipa, sv. Mihovila, sv. Benedikta, sv. Stjepana i sv. Prošpera, te sv. Vlaha povjeravamo naše nove korake!

Na Tvoju riječ, Gospodine!

U Hvaru, 11. srpnja 2020.
Na blagdan sv. Benedikta, zaštitnika Europe

✠ Petar Palić
hvarski biskup
imenovani Mostarsko-duvanjski biskup
i Apostolski upravitelj Trebinjsko-mrkanski

GLASONOŠE RADOSTI

Božićna poruka biskupa Petra Palića

Svake godine na Božićnoj danjoj misi odjekuju isti odlomci Božje Riječi: „*Kako su ljupke po gorama noge glasonoše radosti koji navješćuje mir, oglašuje sreću, navješćuje spasenje...*“ (Iz 53,7).

Noge onih, koji žure po gorama, sve su drugo, samo ne ljupke. One su prljave i prašnjave, jer su ljudi bili bosi ili u sandalama. Te su noge pune rana, s pokojim trnom, a ipak prorok Izajja govori o ljupkim nogama. Međutim, u središtu promišljanja je glasonoša i poruka koju on nosi. A ta poruka hrabri srce, čini dušu radosnom i izaziva sjaj u očima. Poruka koju glasonoša nosi je poruka mira, utjehe i spasenja. Nekoliko stoljeća kasnije bit će to poruka anđela pastirima: „Ne bojte se! Evo, javljam vam blagovijest, veliku radost za sav narod! Danas vam se u gradu Davidovu rodio spasitelj - Krist Gospodin! I evo vam znaka: naći ćete novorođenče povijeno gdje leži u jaslama.“ (Lk 2, 10-12)

I ove ćemo godine taj prošli događaj na novi način navijestiti i o njemu slušati. Stajat ćemo pred jaslicama i promatrati novorođenče. Vjerljivo se negdje uopće neće moći slaviti božićna polnočka i neće biti ubičajeno raspjevana. Različiti sadržaji po gradovima, kojima je ovaj blagdan bio zaognut i koji su odvlačili naš pogled od glavnog sadržaja ovoga blagdana, izostat će. U poznatoj priči „Carevo novo ruho“ jedino je dijete u svojoj iskrenosti i nevinosti imalo hrabrosti i reklo istinu: „Car je gol!“

Božić je gol! Pandemija je pomogla da Božićno otajstvo bude oslobođeno mnogih usputnih sadržaja, koji zadnjih godina svojim blještavilom zamračuju njegovu bit i odvlače pozornost od bitnog. Ostaje nam zaustaviti se pred Riječu koja je Tijelom postala u Isusu iz Nazareta i vjerom ispovjediti da je to novorođeno dijete naš Spasitelj - Krist Gospodin.

Nisu ove godine samo uvjeti i okolnosti slavlja drukčiji. Ljudi, naša braća i sestre trebali su proći i proživjeti toliko toga: brige, strahovi, možda čak i smrt rođaka ili prijatelja. Svi smo se našli ogoljeni. I upravo u toj ogoljenosti, bespomoćnosti, strahu odjekuje poruka anđela: Ne bojte se! Spasitelj vam se rodio!

Maleno Dijete u jaslama sa svojim djetinjim, nemoćnim pogledom naš je Bog i izvor je naše nove snage i radosti. Prepoznajmo i posvjedočimo bližnjima pravoga Boga u Božiću.

Sretan Božić i Božjim blagoslovom ispunjena nova 2021. godina!

✠ Petar Palić

VI. IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

- Dekretom br. 365/2020 od 7. srpnja 2020. godine don Mili Plenković razriješen je službe vršitelja dužnosti dekana Hvarskoga dekanata.
- Dekretom br. 366/2020 od 7. srpnja 2020. godine don Toni Plenković imenovan je dekanom Hvarskoga dekanata.
- Dekretom br. 367/2020 od 7. srpnja 2020. godine don Andro Ursić razriješen je službe župnika Župe Gospe Karmelske u Selcima i umirovljen je.
- Dekretom br. 368/2020 od 7. srpnja 2020. godine don Ivica Babić imenovan je župnikom Župe Gospe Karmelske u Selcima.
- Dekretom br. 382/2020 od 14. srpnja 2020. godine don Stanko Jerčić imenovan je delegatom s ovlastima generalnog vikara.
- Dekretom br. 383/2020 od 14. srpnja 2020. godine don Ivica Huljev imenovan je delegatom s ovlastima biskupskog vikara za otok Brač.
- Dekretom br. 406/2020 od 3. kolovoza 2020. godine o. Mirko Jagnjić, OP razriješen je službi župnika Župe sv. Ivana Krstitelja u Bolu i upravitelja Župe sv. Nikole u Gornjem Humcu i Župe Bezgrešnog začeća BDM u Murvici.
- Dekretom br. 404/2020 od 3. kolovoza 2020. godine o. Mihael Mario Tolj, OP imenovan je župnikom Župe sv. Ivana Krstitelja, upraviteljem Župe sv. Nikole u Gornjem Humcu i Župe Bezgrešnog začeća BDM u Murvici.
- Dekretom br. 405/2020 od 3. kolovoza 2020. godine o. Reginald Biklić, OP imenovan je župnim vikarom Župe sv. Ivana Krstitelja, Župe sv. Nikole u Gornjem Humcu i Župe Bezgrešnog začeća BDM u Murvici.
- Dekretom 455/2020 od 4. rujna 2020. godine don Ivan Jurin imenovan je biskupijskom povjerenikom za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba.

VII. IZ ŽIVOTA HVARSKE BISKUPIJE

---

30. 5. 2020.

Blagdan Pohoda Blažene Djevice Marije

Vjernici Hvara, Milne i Velog Grabljia proslavili su blagdan Pohoda Blažene Djevice Marije. Euharistijsko slavlje u Zaraču na otoku Hvaru predvodio je hvarska biskup Petar Palić u zajedništvu s don Milijem Plenkovićem, župnikom Vrbanja i Svirača, don Tonijem Plenkovićem, katedralnim župnikom iz Hvara i don Ivanom Jurinom, kancelarom Hvarske biskupije i župnikom Brusja i Grabljia.

Sve vjernike je na početku slavlja pozdravio biskup Palić, spomenuvši kako se na ovom mjestu od 16. stoljeća okuplja vjernički puk ovoga kraja i moli zagovor i pomoć Blažene Djevice Marije. „Iako je kalendarski ovaj blagdan u nedjelju 31. svibnja, budući da je u tu nedjelju svetkovina Duhova, mi taj blagdan slavimo danas. Kao što je Marija došla u pohod Elizabeti, tako smo i mi danas došli u pohod svojoj Nebeskoj majci, moleći od nje pomoći i zagovor“, rekao je biskup Palić. Pozvao je sve nazočne da na Dan državnosti u svoje molitve uključe i domovinu Hrvatsku i osobito mole za njezin mir, slogu i napredak.

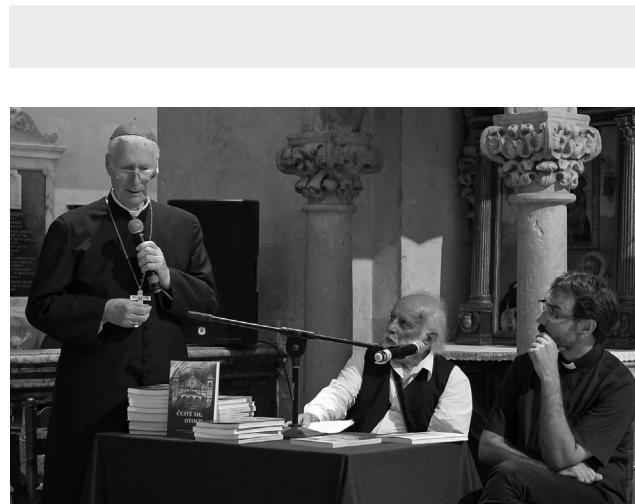

30. 6. 2020.

Predstavljena knjiga biskupa Štambuka »Čujte me, otoci!«

U hvarskoj katedrali knjigu umirovljenoga hvarskega biskupa Slobodana Štambuka predstavili su književnik, pjesnik i pisac Augustin Tin Kolumbić i hvarska župnik don Toni Plenković.

U glazbenom dijelu nastupala je klapa „Bodulke“, uz harmonijsku pratnju prof. Tomija Domančića. Voditeljica programa predstavljanja bila je Dorotea Čaleta.

11. 7. 2020.

Objava imenovanja mons. Petra Palića mostarsko-duvanjskim biskupom i apostolskim upraviteljem Trebinjsko-mrkanske biskupije

U podne, u subotu 11. srpnja u Rimu i Hrvatskoj objavljena vijest o imenovanju hvarskega biskupa Petra Palića mostarsko-duvanjskim biskupom i apostolskim upraviteljem Trebinjsko-mrkanske biskupije.

16. 7. 2020.

Proslava Gospe Karmelske u Bogomolju i Postirima

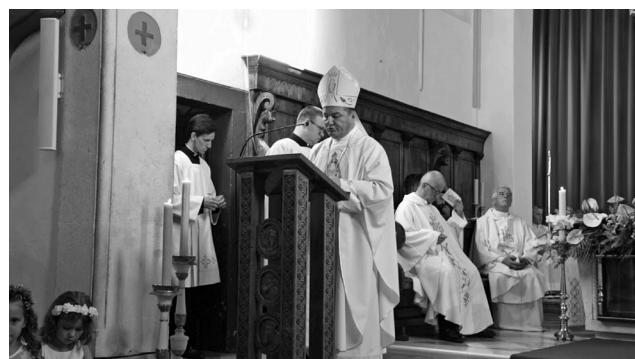
U župi Bogomolje na otoku Hvaru svečano je proslavljenata svetkovina župne zaštitnice Gospe Karmelske. Svečano misno slavlje predvodio je biskup Petar Palić, a koncelebrirao je dekan Hvarskoga dekanata i hvarska župnik don Toni Plenković, župnik župe Sućuraj fra Stipo Marčinković i župni vikar u Bugojnu u BiH fra Ivica Pavlović te župnik Gdinja i upravitelj župe Bogomolje fra Mario Divković. Pri oltaru je posluživao bogoslov iz Tuzle u BiH fra Dario Matanović, a liturgijsko pjevanje predvodio je orguljaš i voditelj zbora mlađih u Tuzli u BiH prof. Zlatko Špoljarević.

Između ostalog, biskup je u propovijedi naglasio: „Brdo Karmel je i mjesto nade, ponovnog rođenja, to je mjesto na kojem je Ilijia vidio kako dolazi oblak; bilo je to vrijeme kada je Bog zatvorio nebo: tri godine je vladala suša, jer su ljudi bili nevjerni, otišli su od Boga, nisu marili za Boga. Kad smo od Boga daleko i u našem je srcu suša, ali kad se vratimo, vraća se i oblak koji kaže da se vraća kiša, koji govori da se rađa nada, koji kaže da nas Bog ne napušta, čak i ako se čini da smo sami“.

U popodnevnim satima biskup Palić predvodio je slavlje Gospe Karmelske u župi Postira na otoku Braču. Uz biskupa Palića u liturgijskom slavlju koncelebrirali su brački dekan Ivica

Huljev, župnik u Supetu Pavao Gospodnetić i nekoliko pristiglih svećenika, dok je asistirao postirski župnik Jure Martinić.

Osvrnuvši se na starozavjetnoga proroka Iliju, koji se na brdu Karmelu borio protiv lažnih kanaanskih božanstava i branio vjeru u pravoga Boga, biskup se u propovijedi upitao „u kojega to boga vjerujemo, te vjerujemo li u Boga Oca Isusa Krista?“ istaknuvši kako „nije jednostavno vjerovati u živoga i istinskoga Boga kojega nam je Isus Krist objavio. Bog u kojega vjerujemo i kojemu se molimo nije samo čuvare svemira, sudac koji osuđuje, nije svemogući koji stvara i uređuje svijet po vlastitoj i jedino po vlastitoj volji. Bog u kojega vjerujemo je Bog Isusa Krista, Bog koji prašta, daruje život, otvara horizonte nade. I zato je sv. Ivan definirao pravu Božju bit rekavši kako je Bog ljubav“, istaknuo je mons. Palić.

14. 8. 2020.

Nuncij Eterović blagoslovio novu crkvu u Postirima

Papinski nuncij u Njemačkoj nadbiskup Nikola Eterović predvodio je misno slavlje i blagoslovio novu crkvu Uzvišenja svetoga Križa Krista Kralja u Župi sv. Ivana Krstitelja u Postirima na otoku Braču.

U propovijedi je nadbiskup Eterović između ostalog istaknuo: „Bog i čovjek, Isus Krist, uveo je u ovaj svijet izvornu ljepotu. U pashalnom otajstvu ta je Božja ljepota još ljepša, blistavija te dublja od one prve, Božjega stvaranja”, rekao je mons. Eterović. Osrvnuvši se na prikaz križa iza oltara, nadbiskup je podsjetio da je križ put svakoga kršćanina. „Taj križ vodi nas do pobjede, do uskrsne ljepote. Zato je križ u kršćanstvu slavlje, a ne poraz. On je prijelaz preko smrti u život. Prijelaz i preobraženje u ljepotu novoga života”.

Nova crkva modernoga umjetničkoga izraza smještena je usred maloga maslinika iznad mjesta, a podigao ju je i rodnoj župi sv. Ivana Krstitelja darovao liječnik dr. Darko Jelinčić iz Postira. Zamisao dr. Jelinčića osmislio je arhitekt Hrvoje Marinović, dok su umjetnički doprinos crkvi - vitraji i mozaici - rad hrvatskoga slikara Josipa Botterija Dinija. U središtu je ambon i oltar, rad mladoga umjetnika Duje Botterija. Mozaici i vitraji nose bogatu i snažnu poruku o pobjedi Raspetoga na križu i Božjoj ljubavi prema svijetu.

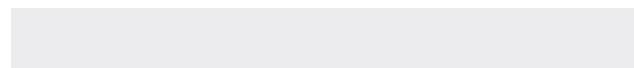
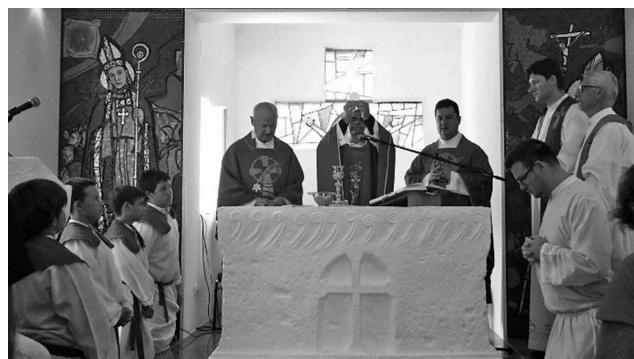
18.-19. 8. 2020.

Proslava 80. obljetnice Euharistijskog kongresa u Starom Gradu

Ove godine se navršila 80. obljetnica Euharistijskog kongresa Hvarske biskupije u Starom Gradu, na kojem se 18. kolovoza 1940. godine okupilo oko deset tisuća vjernika sa Hvara, Brača i Visa. Kongres je, na poziv hvarskega biskupa mons. Mihovila Pušića, predvodio zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac. Bio je to zadnji veliki Euharistijski kongres u Hrvatskoj, jer je uskoro i našu zemlju zahvatio II. svjetski rat.

Ova obljetnica je svečano proslavljenia u župi sv. Stjepana I., pape i mučenika u Starom Gradu. Osim što su tiskane majice i pripremljena knjižica u spomen na ovaj događaj, u župnoj crkvi je

18. kolovoza prof. dr. Tonči Matulić održao predavanje „Blaženi Alojzije Stepinac - svjedok čiste savjesti” (puni tekst predavanja u rubrici *Prilog*), a 19. kolovoza je svečano euharistijsko slavlje predvodio biskup Petar Palić u zajedništvu sa svećenicima Hvarske dekanata.

30. 8. 2020.

Posveta oltara u Starom Gradu

U župi sv. Stjepana I., pape i mučenika u Starom Gradu posvećen je novi oltar, te blagoslovljeni nova krstionica i ambon, rad akademskog kipara Lovre Jakšića, izrađeni od bračkog kamena.

Slavlje posvete i blagoslova je predvodio biskup Petar Palić uz koncelebraciju župnika don Ljubomira Galova i priora dominikanskog samostana o. Marija Marinova. U propovijedi je biskup istaknuo važnost okupljanja zajednice na slavlje euharistije, kada je Uskrsnuli Gospodin prisutan u našoj sredini i kad nam kao nekad svojim učenicima otvara Pisma i lomi kruh, te je potaknuo okupljene vjernike zajednice Staroga Grada da ne budu oni koji ruše, nego izgrađuju njegov hram kao svjedoci novoga života koji započinje krštenjem i hrani se živim kruhom, koji će se neprestano lomiti na ovom novom oltaru.

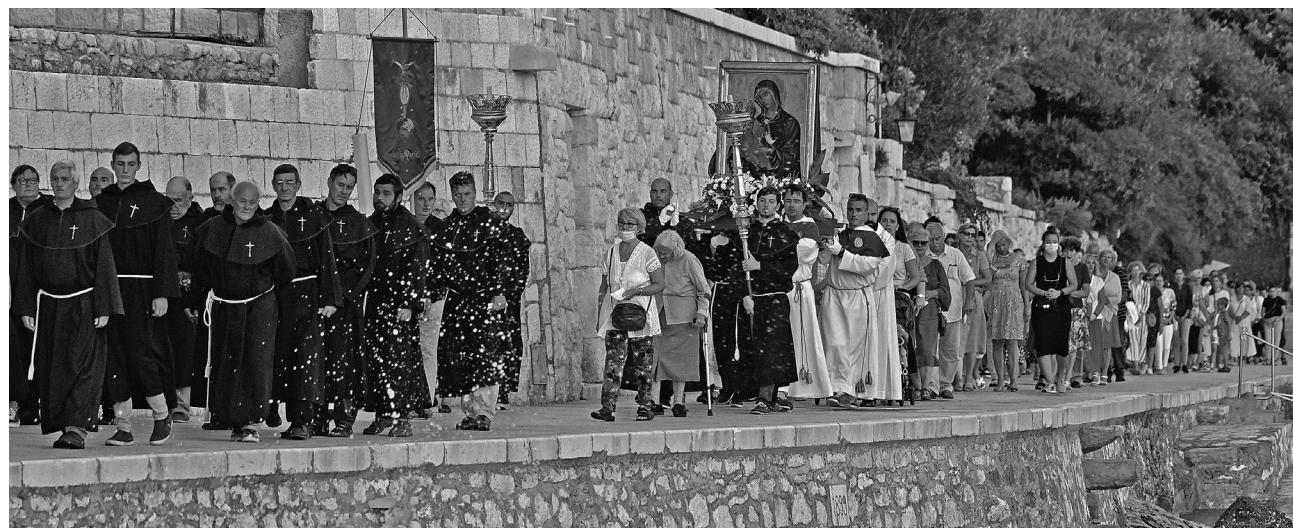

8. 9. 2020.

Zavjetna procesija u Hvaru

Ovogodišnja proslava Rođenja Blažene Djevice Marije bila je u znaku zavjetne pobožnosti Gospi Anuncijati čija se slika inače nalazi u istoimenoj crkvi u Hvaru, a koja je na početku trodnevnice svetkovine Uznesenja Blažene Djevice Marije, 12. kolovoza, prenesena u hvarsку katedralu i izložena vjernicima na molitvu. Svakoga dana u katedrali se pred likom Gospe Anuncijate molilo za prestanak pandemije koronavirusa, a zavjetnom procesijom na blagdan Male Gospe zaključena je pobožnost.

Nakon hvarske katedrale slika Gospe Anuncijate bila je izložena u crkvi hvarskega benediktinka poslije jutarnje mise u katedrali. Nakon pobožnosti krunice zavjetna procesija s Marijinim likom krenula je kroz Burak do franjevačkoga samostana, gdje je slavljena euharistija. Uz biskupa Štambuka suslavili su katedralni župnik Toni Plenković, kancelar Hvarske biskupije Ivan Jurin i franjevci iz tamošnjega samostana. Poslije misnoga slavlja održana je procesija do hvarske katedrale.

9. 9. 2020.

Misa za pokojnog fra Augustina Tomasa

Mjesec dana nakon smrti pokojnog bosanskog franjevca Augustina Tomasa, koji je 9. kolovoza preminuo u Domu za stare i nemoćne „Sv. Kristofor“ u Novoj Biloj u Bosni i Hercegovini, u župi Sućuraj na otoku Hvaru okupili su se svećenici Hvarske biskupije i proslavili misu zadušnicu koju je predslavio generalni vikar Hvarske biskupije i župnik Jelse don Stanko Jerčić.

10. 9. 2020.

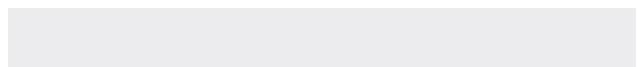
Izložba »350 godina sa svetim Prošperom«

U župi sv. Stjepana I., pape i mučenika u Hvaru se bogatim duhovnim i kulturnim programom obilježava Godina sv. Prošpera, 350. obljetnica dolaska svećevih relikvija u Hvar. Svakog desetog u mjesecu pripremljen je poseban program, a u rujnu je Godina obilježena otvaranjem izložbe „350 godina sa svetim Prošperom“ u crkvi Anuncijati. Izložba kronološki prati dolazak svećevih relikvija u Hvar, uređenja rake i oltara, čuda i milosti zadobivene svećevim zagovorom, te brojne proslave do naših dana. Organizatori su nastojali pronaći što više o štovanju ili spomenu svetog Prošpera u gradu Hvaru, a predstavljeni su i ostali sveci tog imena u Europi, najviše u Italiji. Program je vodila Zorana Miličić, izložbu otvorio župnik don Toni Plenković, a u glazbenom dijelu programa maestro Tomi Domančić, Ivo Tudor-Broje i Željko Novak-Šegi izveli su skladbu Šandora Bosiljevca „Slavom si i čašcu“, dok je Katarina Novak odsvirala na flauti skladbu „Prošperina“ Alda Banfichija. Izložbu su pripremili Zorka Bibić i don Toni Plenković sa suradnicima, grafičko oblikovanje izveo je Grandedizajn i moći će se razgledati tijekom cijele obljetničke godine.

14. 9. 2020.

Mons. Petar Palić preuzeo službu mostarsko-duvanjskog biskupa i trajnog upravitelja trebinjsko-mrkanskog

Na blagdan Uzvišenja svetog Križa biskup Palić preuzeo je službu mostarsko-duvanjskog biskupa i trajnog upravitelja trebinjsko-mrkanskog. Svečano preuzimanje službe bilo je u tijeku euharistijskog slavlja ispred mostarske

katedrale Marije Majke Crkve u koncelebraciji biskupa dviju biskupske konferencije (BK BiH i HBK), apostolskog nuncija u BiH, brojnih svećenika, redovnika, redovnica, predstavnika drugih vjerskih zajednica te najviših dužnosnika civilnih vlasti Hrvatske i BiH.

Nakon preuzimanja službe ordinarija u Mostaru, mons. Palić ostaje apostolski upravitelj Hvarske biskupije koju je kao ordinarij vodio od kraja travnja 2018. godine. Kongregacija za biskupe postavila je mons. Petra Palića apostolskim upraviteljem „sede vacante“ Hvarske biskupije „od današnjega dana i dok izabrani biskup ne uđe u kanonski posjed biskupije“. Prema tom dekretu, mons. Palić u Hvarskoj biskupiji ima prava, ovlasti i obveze koje pripadaju dijecezanskim biskupima.

1. 10. 2020.

Don Ante Mežnar primio nagradu Grada Hvara

Na svečanoj sjednici Gradskog vijeća Grada Hvara dodijeljena su javna priznanja Grada Hvara za 2020. godinu koje je dodijelilo Gradsko vijeće, a uručili su ih gradonačelnik Rikardo Novak i predsjednik Gradskog vijeća Jurica Miličić.

Javno priznanje u obliku Zlatne plakete Grada Hvara dodijeljeno je, na prijedlog Mjesnog odbora Svetе Nedije, posthumno don Anti Mežnaru (1913-1994), dugogodišnjem župniku Svetе Nedije, za dugogodišnji pastoralni rad, te doprinos razvoju turizma i unaprjeđenju mesta Sveti Nedija u poslijeratnom razdoblju. Nagradu je u ime Hvarske biskupije preuzeo generalni vikar don Stanko Jerčić.

1.-2. 10. 2020.

Proslava sv. Stjepana I., pape i mučenika

Proslava je započela u četvrtak, 1. listopada u katedrali pjevanjem svećane večernje, koje su izvodili članovi crkvenih zborova: hvarske katedralne zborove i zbor sv. Cecilije iz Jelse. U toj prigodi izložene su moći sv. Stjepana, a homiliju je održao kancelar Hvarske biskupije, don Ivan Jurin koji je u propovijedi naglasio kako Crkva koja utjehu nalazi u vlasti, moći i idealiziranoj prošlosti živi »svjetovnu duhovnost« koja je paralizira i zato ne može ići naprijed. No, istaknuo je don Ivan, sveti Stjepan je živio

Detalj spomenika don Ante Mežnaru u Svetoj Nediji

Crkvu milosrđa koja je, svjetovno najkrhkija i evanđeoski najmoćnija, vječni znak da nas ništa neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu. Na kraju je zaključio kako samo u takvoj Crkvi, u pratinji sv. Stjepana želimo širom otvoriti vrata, izići iz sebe i žurno ići naprijed hodajući između progona svijeta i utjeha Božjih, navješćujući križ i muku Gospodnju, sve dok on ne dođe.

Pred završetak svečane večernje, biskup Palić je objavio imenovanje don Stanka Jerčića kapelanom Njegove Svetosti, s naslovom monsinjor.

Na svetkovinu sv. Stjepana I. je u hvarskoj katedrali slavljenja je svečana misa, koju je predvodio splitsko-makarski nadbiskup koadjutor Dražen Kutleša s kojim su koncelebrirali mostarsko-duvanjski biskup i apostolski upravitelj Trebinjsko-mrkanske i Hvarske biskupije Petar Palić, umirovljeni hvarske biskup Slobodan Štambuk, dubrovački biskup Mate Uzinić, šibenski biskup Tomislav Rogić, generalni vikar Hvarske biskupije mons. don Stanko Jerčić, hvarske župnik don Toni Plenković i nekoliko redovnika i svećenika Hvarske biskupije. U propovijedi nadbiskup Kutleša govorio je o smislu mučeništva, odnosno zašto Crkva na poseban način štuje mučenike. Odmah na početku propovijedi odgovorio je vrlo jednostavno: štuje ih zato jer su bili spremni za Isusa Krista dati najvrjednije što imaju – svoj život.

Progonili su ih stoga jer su bili drukčiji, i to ne samo zato što nisu slavili „službene“ bogove, nego i stoga što nisu poštivali svjetovne i

materijalne vrijednosti, već su im na prvom mjestu bile duhovne i ljudske vrednote. Upravo je tu činjenicu mons. Kutleša povezao s ljudima našeg vremena naglasivši da se kod nas pojedini ljudi, koji se smatraju kršćanima, boje javno biti „drukčiji“ i to stoga da ih se ne bi proglašilo konzervativnima i nazadnima. Nadbiskup Kutleša je istaknuo da su svi mučenici za nas veliki, jer su se odrekli sebe radi Krista, međutim kršćani u svakodnevnom životu ne moraju ostvarivati velika djela da bi bili veliki, jer se i u „malim“ stvarima može ostvarivati svetost ako se djeluje iskreno iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Osobito je važno da u svemu što radimo svjedočimo svoju vjeru imajući na umu da svojim dobrim djelima budućim naraštajima u nasljeđe ostavljamo istinske kršćanske i ljudske vrednote. Nažalost mnogi naši suvremenici čitav život provedu u stjecanju materijalnog bogatstva zanemarujući temeljni smisao i svrhu života – spas svoje duše, naglasio je splitsko-makarski nadbiskup koadjutor. Zaključujući propovijed mons. Kutleša je istaknuo „da se ne smijemo bojati ako nas progone, jer je kroz čitavu povijest kršćanstva posvjedočeno da se Crkvu progonilo uvijek kad je dobro radila“. Na kraju je preporučio „da slijedimo primjer sv. Stjepana koji je životom i smrću ukazao na istinski smisao i svrhu života i zato ga i danas slavimo“. Liturgijsko pjevanje izvodili su članovi crkvenih zborova Hvara i Jelse, kojima su ravnali maestra Klara Milatić i maestro Slavko Reljić uz glazbenu pratnju maestra Tomija Domančića.

VIII. IN MEMORIAM

FRA AUGUSTIN TOMAS

Fra Augustin Tomas, član Provincije Bosne Srebrenе, preminuo je u nedjelju 9. kolovoza 2020. godine, u domu za stare i nemoćne „Sv. Kristofor” u Novoj Biloj u BiH u 81. godini života i 55. godini svećeništva.

Fra Augustin je rođen 23. listopada 1939. godine u mjestu Lug, župa Bugojno, u obitelji Stjepana i Sofije r. Zelić koji su imali četrnaestero djece, od kojih su dva sina postali svećenici, fra Vinko Vice i fra Augustin. Osnovnu školu pohađao je u rodnom Bugojnu (1947-1955), Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom (1955-1959), a Teološki fakultet u Sarajevu (1960-1966).

Redovničko odijelo sv. Franje obukao je 14. srpnja 1959. u Kraljevoj Sutjesci gdje je 15. srpnja sljedeće godine položio prve redovničke zavjete. Tu je i svečano zavjetovan 16. srpnja 1965. godine. Red đakonata primio je 25. ožujka 1966. u Sarajevu u kojem je zaređen za svećenika 10. srpnja 1966. po rukama nadbiskupa mons. Marka Alaupovića.

U svećeničkom i redovničkom životu obavljao je različite službe; bio je župni vikar u Gučoj Gori (1967) i u Vitezu (1967-1973). Potom je obavljao službu župnika u župi Ovčarevo (1973-1979) i u župi Livno (1979-1981). Nakon toga bio je župni vikar u župi Lepenica (1981-1982), a onda župnik u župama Dolac (1982-1985) i u Busovači (1985-1991) te u ratno vrijeme župnik u župi Uskoplje (1991-1994). Potom postaje župnik u župi Sućuraj na otoku Hvaru (1994-2000). Od 1996. župnik je i Bogomolja te konačno i župnik Gdinja (2001-2019).

Nakon teške operacije srca u kliničkoj bolnici Magdalena u Krapinskim Toplicama te kraćeg boravka u KBC-u Firule u Splitu 2019. godine odlazi u Dom za stare i nemoćne „Sv. Kristofor” u Novoj Biloj, gdje ga je smrt zadesila kao jednog od osam članova matičnog samostana Duha Svetoga u Fojnici.

Posljednji ispraćaj pokojnoga fra Augustina bio je 10. kolovoza u njegovoj rodnoj

župi Bugojno. Misu zadušnicu u župnoj crkvi sv. Ante Padovanskoga predslavio je vrhbosanski nadbiskup i metropolit kardinal Vinko Puljić koji je u kratkoj propovijedi, između ostalog, istaknuo svoju duboku zahvalnost fra Augustinu za sve ono što je kao istinski svećenik i redovnik učinio za Crkvu u Hrvata i hrvatski narod.

Fojnički gvardijan fra Mirko Majdandžić pročitao je sućut hvarskega biskupa Petra Palića provincijalu Marinčiću, obitelji fra Augustina i cijeloj franjevačkoj provinciji Bosne Srebrenе: „Svjesni smo, smrt uvijek u sebi nosi bol rastanka koju je nemoguće izbjegći. No, kao kršćani vjerujemo kako smrt nema posljednju riječ. Ona je pobijeđena smrću i uskrsnućem našega Spasitelja Isusa Krista.

Zato duboko vjerujem da je i pokojni fra Augustin, naš fra Gušte, preminuo u toj vjeri. Njemu, franjevcu, dobro su bile poznate riječi svetoga Franje: ‘Kad mi je Gospodin dao braću, nitko mi nije pokazao što mi valja činiti, nego mi je sam Svevišnji objavio da moram živjeti po načinu svetoga Evandželja’. Živjeti po načinu svetog Evandželja. U tim je jednostavnim riječima asiškog Siromaška sadržano ono što je pokojni fra Augustin nastojao ostvariti u svojem životu.

Danas Bogu zahvaljujemo što je velik dio

tog svoga nastojanja ostvario i u našoj Hvarskoj biskupiji. Živeći 25 godina u samostanu u Sućurju, pastoralno je djelovao u župama Sućuraj, Gdinj i Bogomolje, prepoznat kao čovjek iskrene radosti i čvrstog priateljstva sa svim svojim župljanima i svećenicima ove biskupije.

Kao biskup želim u ovome trenutku i na ovaj način reći fra Augustinu HVALA za sve što je učinio za ovu našu hvarsку Crkvu”, poručio je biskup Palić.

U ime fra Augustinovih kolega govorio je fra Gabrijel Mioč, a u ime obitelji fra Augustinov zet Tomo Zlojić iz Metkovića.

Na kraju je provincijal fra Jozo Marinčić između ostalog rekao: „Dragi fra Augustine, odlučio si se u svojoj mladosti sa svojim bratom, pokojnim fra Vinkom Vicom biti svećenik

franjevac i u našoj franjevačkoj zajednici živjeti po Evanđelju Isusa Krista. Odlučujući se za Krista i Boga, opredijelio si se za Život, za konačni Smisao ljudskog bića, zapravo za Puninu Života. Jer, Krist je došao da ljudi imaju Život i da ga imaju u izobilju. Oni koji su te poznavali, makar izdaljega, mogli su u tebi prepoznati upravo taj životni stav; a to je otvorenost, radost, neizmjernu ljudsku širinu, ljubav prema čovjeku, prema dobroti i predanost svom svećeničkom i redovničkom pozivu. Slijedeći logiku Evanđelja, znao si da ta ljubav uvijek treba biti konkretna; ljubav prema bližnjemu, prema čovjeku. Hvala Ti, dragi fra Augustine, što si nastojao svim silama, znanjem i strpljenjem, svima oko sebe ponuditi taj put, kao jedini vrijedan nasljedovanja”.

fra Stipo Marčinković

IX. PRILOG

BLAŽENI ALOJZIJE STEPINAC - SVJEDOK ČISTE SAVJESTI

Prof. dr. sc. don Tonči Matulić

Predavanje održano 18. kolovoza 2020. u Starom Gradu, u prigodi 80. obljetnice Euharistijskog kongresa Hvarske biskupije u Starome Gradu, 17.-18. kolovoza 1940. godine.

U subotu 17. kolovoza 1940. godine u Stari Grad je svečano dočekan Alojzije Stepinac, zagrebački nadbiskup i tada se isticalo hrvatski metropolita. Dan poslije, dotično 18. kolovoza 1940. u starogradskome parku Vorba, dupkom ispunjenom, predvodio je svečano euharistijsko slavlje i propovijedao prigodom održavanja Euharistijskoga kongresa Hvarske biskupije.

Dobro nam je poznato da je već danas sveti Ivan Pavao II., prigodom svoga drugog apostolskog pohoda Crkvi u Hrvatskoj proglašio blaženim Alojzija Stepinca u nacionalnome marijanskem svetištu u Mariji Bistrici 3. listopada 1998. godine. Ta činjenica već sama od sebe puno govori, a kad je povežemo s činjenicom da je Blaženik koračao tlom Staroga Grada i naše Hvarske biskupije onda se u vjerničkoj duši bude posebni osjećaji zahvalnosti, divljenja i ponosa, a misao vjere doziva u pamet njegovo živo i hrabro svjedočanstvo za Krista i Crkvu u teškim i bremenitim vremenima.

Valja pritom spomenuti da danas rado odlazimo na daleka i skupa hodočašća kako bismo posjetili svetišta i napose mjesta rođenja, života, mučeništva i posljednjega počinka tolikih blaženika i svetaca koji su ostavili divan primjer vjere i postali trajni uzori, nadahnuća i uresi putujuće Crkve. U tom smislu držimo da bi bio zbilja veliki propust ne spomenuti se i na vjernički način obilježiti Blaženikov boravak u Starome Gradu kada su ga ondašnji domaći vjernici, kao i brojni vjernici iz cijele Hvarske biskupije na čelu s tadašnjim biskupom Mihom Pušićem, dočekali s velikim oduševljenjem i poštovanjem.

Ovo predavanje pod naslovom „Blaženi Alojzije Stepinac - svjedok čiste savjesti“ želi donekle predstaviti i rasvijetliti prepoznatu i od Crkve priznatu karizmu blaženoga Alojzija Stepinca, ali nipošto ne sveobuhvatno, jer to

nije ni moguće odjednom, nego one aspekte Stepinčeve karizme koji nam pomažu otkriti istinski smisao i značenje Blaženika u životu i poslanju Crkve i, posljedično, u životu svakoga katoličkog vjernika, podjednako onda i danas.

Budući da je za proslavu 80. obljetnice boravka nadbiskupa Stepinca u Starome Gradu pripremljen letak u kojemu je predstavljen kratki životopis blaženoga Alojzija Stepinca, onda ćemo u ovome predavanju detaljan prikaz njegove biografije ispustiti, a usredotočit ćemo se, kako rekosmo, na njegovu osobnu karizmu kao pastira Crkve i kao blaženika u redu mučenika. Zanimaju nas dakle posebne značajke i izvanredni darovi zbog kojih blaženi Alojzije Stepinac izaziva danas našu vjerničku pozornost, pobuđuje u nama duboko poštovanje i zahvalnost te doziva u pamet silna djela što ih je Bog Otac Gospodina našega Isusa Krista učinio u njegovom životu i po njegovom životu u Crkvi i za Crkvu koja je u Hrvatskoj.

U ovome kontekstu je sasvim dovoljno prisjetiti se da je Stepinac rođen 8. svibnja 1898. godine u selu Brezarić u župi Krašić, a umro je mučeničkom smrću 10. veljače 1960. godine u župnoj kući u Krašiću u kojoj je od 1951. godine odsluživao ostatak zatvorske kazne u kućnome pritvoru. U njegovom životu sve se nekako odvijalo ubrzano, naime u 26. godini života se odazvao svećeničkom pozivu, u 33. godini života je doktorirao teologiju i zaredio se za svećenika, u 34. godini života je imenovan nadbiskupom-koadjutorom, u 36. godini života je postao zagrebački nadbiskup, a u 54. godini ga je papa Pio XII. učinio kardinalom Svetе Rimske Crkve. Nadbiskup Alojzije Stepinac je bio u 42. godini života kad je 1940. godine posjetio Stari Grad i Hvarsku biskupiju. Biološki se može reći da je bio mlad, ali ljudski, teološki i crkveno je bio

zrela i formirana osoba s istančanim osjećajem odgovornosti. Njegova osobna karizma to jasno i nedvosmisleno potvrđuje. U nastavku upravo to želimo podrobnije teološki i eklezijalno rasvijetliti.

Biblijsko-teološki temelji čiste savjesti

Sintagmu „čista savjest“ ili u istome značenju „dobru savjest“ nalazimo već u Novome zavjetu. Tako pisac Prve Petrove poslanice savjetuje svakom Kristovom vjerniku: „Nego, morali i trpjeli zbog svoje pravednosti, blago vama! No ne bojte se njihova zastrašivanja i ne plašite se! Naprotiv, Gospodin – Krist neka vam bude svet, u srcima vašim, te budite uvijek spremni na odgovor svakomu koji od vas zatraži obrazloženje nade koja je u vama, ali blago i s poštovanjem, dobre savjesti da oni koji ozloglašuju vaš dobar život u Kristu, upravo onim budu postiđeni za što vas potvaraju. Ta uspješnije je trpjeli, ako je to Božja volja, čineći dobro, nego čineći зло“ (1 Pt 3, 14-17).

Dobra ili čista savjest u ovome kontekstu uključuje i prepostavlja određenu ljudsku i moralnu zrelost, a na koju se onda oslanja kršćanska zrelost koja se očituje u spremnosti i odvažnosti na svjedočenje za Krista u okolnostima koje uzrokuju trpljenje i ozloglašavanje zbog vjere u Krista. To pisac naziva blaženstvom. Štoviše, smatra da je uspješnije, a trebamo shvatiti da je djelotvornije trpjeli i činiti dobro, nego nanositi patnju i činiti зло, odnosno uzvraćati, jer ako je posrijedi Božja volja, a u životu vjernika Božja volja je neizostavna, tada da bi Isus Krist ostao svet u životu vjernika, vjernik treba prihvati progonstvo, trpljenje i ozloglašavanje iz ljubavi i vjernosti prema Kristu Gospodinu.

Apostol Pavao u Drugoj poslanici Korinćanima piše: „A ovo je naša slava: svjedočanstvo naše savjesti da smo u svijetu živjeli – osobito prema vama – u svetosti i iskrenosti Božjoj, ne u mudrosti tjelesnoj, nego u Božjoj milosti“ (1 Kor 1, 12). Slava o kojoj Pavao govori slava je Kristove pobjede nad grijehom i smrću u muci, smrti u slavnome uskršnju. To je eminentno slava Boga Oca koji se proslavlja u Sinu Isusu Kristu. Ta slava posredovanjem Duha Svetoga postaje slava Kristovih vjernika. Zato

Pavao u nastavku ističe da to svjedoči upravo njegova savjest, naime da je živio u svetosti i iskrenosti Božjoj, ali ne po ljudsku, ne snagom neke ljudske mudrosti, nego isključivo snagom Duha Svetoga, posredovanjem Božje milosti koja mu je dana u Isusu Kristu.

Ova će činjenica na osobit način doći do punoga izražaja u Poslanici Rimljanim, ali ovaj put izričitim isticanjem prisutnosti i pomoći Duha Svetoga. Apostol Pavao, naime piše: „Istinu govorim u Kristu, ne lažem; susvјedok mi je savjest moja u Duhu Svetom: silna mi je tuga i neprekidna bol u srcu“ (Rim 9, 1-2). Svjedočanstvo savjesti ovdje garantira da je ono što Pavao govorи čista istina, a istina je zato, jer njegova savjest iznosi svjedočanstvo u Duhu Svetome. Posrijedi nisu čisto ljudska naklapanja, niti je posrijedi neka puka ljudska umotvorina, nego sama istina Isusa Krista Sina Božjega raspetoga i uskrsloga koja u srce vjernika ulazi i nastanjuje se ulijevanjem i pomazanjem Duha Svetoga. Koliku snagu uvjerljivosti i vjerodostojnosti ima svjedočanstvo Pavlove savjesti najbolje potvrđuje njegova izjava u Poslanici Galaćanima: „Što vam pišem, Bog mi je svjedok, ne lažem“ (Gal 1, 29). Pavlovo uvjeravanje Galaćana, koje polazi od njegove čiste i dobre savjesti, kao živoga svjedoka Gospodinove prisutnosti u Duhu Svetome, ima za svjedoka samoga Boga. U tom smislu davanje osobnoga svjedočanstva je zapravo davanje Božjega svjedočanstva pred ljudima. Slikovito govoreći, Bog ne okreće glavu od onoga što njegov sluga govori i čini, nego se sa svojim slugom posve poistovjećuje, jer njegovo svjedočanstvo pred ljudima je uistinu Božje svjedočanstvo. Ovu činjenicu lako zamjećujemo u Svetome pismu, jer nam je samorazumljivo da nam Sveti pismo posreduje po izabranim ljudima živu Božju riječ i živo Božje svjedočanstvo. Na temelju istoga uvjerenja vjere ne samo da smijemo, nego i trebamo prepoznavati u konkretnim osobama izvan biblijskoga svijeta živo Božje svjedočanstvo. Takvo živo svjedočanstvo prepoznajemo u karizmi blaženoga Alojzija Stepinca.

Budući da je istina utemeljena u Kristu, jer se jedino u Isusu Kristu objavljuje konačna i apsolutna Božja istina o čovjeku i svijetu, onda apostol Pavao za nju nalazi potvrdu upravo u

svojoj savjesti koju u ovome kontekstu smijemo i trebamo shvatiti jednoznačno kao teološki i eklezijalno, dotično kršćanski odgojenu i formiranu savjest. Apostol Pavao, naime, iznosi svjedočanstvo svoje savjesti u Duhu Svetome i stoga nipošto ne grijesi, jer ga Duh Sveti čuva u istini. Duh Sveti ga istovremeno čuva od zablude. Apostol Pavao u Duhu Svetome daje Božje svjedočanstvo pred ljudima. Stoga apostol Pavao iznosi samo ono što je od Boga, što je eminentno Božje, dakle primljenu istinu u Isusu Kristu kojoj se bezuvjetno predao i tako sve do svoga mučeništva. Zbog toga je apostol Pavao vjerodostojni primatelj i prenositelj Božje objave, dotično istine koju jedino Bog može i hoće prenijeti ljudima.

Nasuprot „dobroj savjesti“ ili „savjesti u Duhu Svetome“ ili „savjesti koja iznosi Božje svjedočanstvo“ nalazimo kod apostola Pavla također „nejaku savjest“ ili „slabu savjest“. Tako u Prvoj poslanici Korinćanima apostol Pavao piše: „Ali nemaju svi toga znanja. Neki, navikli na idole, još jedu meso kao idolima žrtvovano i njihova se savjest kalja jer je nejaka“ (1 Kor 8, 7). Nejaka savjest je takva jer joj nedostaje znanje, a to je znanje i poznavanje Božjih otajstava u Isusu Kristu snagom Duha Svetoga. Iako bi svi kršćani trebali imati takvo znanje, nažalost svi ga nemaju, jer kao ljudska bića nalazimo se na različitim stupnjevima zrelosti i razumijevanja te smo često uvjetovani raznim nutarnjim i vanjskim čimbenicima koji nas sputavaju i ograničavaju u primjerenoj spoznaji vjerskih svari. Ta činjenica nije nikakva nedaća za vjeru, osim ako osobna ograničenja ne namećemo sebi i drugima kao istinito mjerilo i pravilo vjere.

U tom je kontekstu apostol Pavao zaokupljen time da kršćanin pomno vodi računa da njegovo djelovanje ne uzrokuje sablazan ili pak da ne navede bližnjega na grijeh. Budući da je Isus Krist umro za sve ljude, dakle i za jake i nejake, učene i neučene, onda se u nekakvom umišljenom i nedovoljno obazrivom prema drugima djelovanju po savjesti izlažemo opasnosti da grijesimo protiv samoga Krista, ako pritom razborito ne vodimo računa upravo o stanju savjesti nejakih, to jest onih koji još nemaju potpunoga znanja o idolima, s jedne, i o svim aspektima ostvarenoga Božjeg nauma u

Isus Kristu, s druge strane.

Ukratko, kršćanski smisao „dobre savjesti“ ili „čiste savjesti“ otkrivamo u smislu savjesti koja s punim pouzdanjem može gajiti uvjerenje da ima samoga Boga za svjedoka, dakle savjesti koja nije samo otvorena Duhu Svetome, nego je ispunjena Duhom Svetim koji je čisti i u nju ulijeva svjetlo nadnaravnoga znanja i govora i opravdanja koji su od Boga. Jedan aspekt smisla toga posreduju Gospodinove riječi u evanđelju: „Čuvajte se ljudi, jer će vas predavati vijećima i po svojim će vas sinagogama bičevati. Pred upravitelje i kraljeve vodit će vas poradi mene, za svjedočanstvo njima i pogonima. Kad vas predadu, ne budite zabrinuti kako ili što ćete govoriti. Dat će vam se u onaj čas što ćete govoriti. Ta ne govorite to vi, nego Duh Oca vašega govoriti u vama!“ (Mt 10,17-20). Prema tome, kršćanin koji u progonstvima i poniženjima ostaje vjeran Bogu, uvijek može računati na pomoć Duha Svetoga. Nadbiskup Stepinac je tijekom svoga suđenja doista mogao računati jedino na pomoć Duha Svetoga. Ta mu pomoć nije bila uskraćena. Zato je i mogao dati pred ljudima, svojim tužiteljima, ali i svekolikim mnoštvom od onda do danas, odvažno i vjerodostojno svjedočanstvo za Krista i njegovu Crkvu.

Drugi vatikanski koncil je u Pastoralnoj konstituciji Gaudium et spes o Crkvi u suvremenom svijetu izjavio: „Čovjek u dubini savjesti otkriva zakon koji on sam sebi ne daje, ali kojemu se mora pokoravati i čiji glas – pozivajući ga da ljubi i čini dobro, a izbjegava zlo – kad zatreba, odzvanja u ušima srca: ovo čini, ono izbjegavaj“ (Gaudium et spes, 16). Prema tome, savjest u čovjeku, dakako u svakome čovjeku bez razlike na pripadnost, jest moralni zakon što ga je sam Bog upisao u čovjekovo srce. Čovjekovo dostojanstvo se istovremeno potvrđuje i pokazuje u poslušnosti tom zakonu koji se svakom čovjeku u savjesti javlja kao glas, upravo kao glas savjesti. Kršćanski odgojeni vjernik za glas savjesti će s pravom reći da je to glas Božji u njemu i to upravo u smislu i značenju kako smo to ranije upoznali kod apostola Pavla. Drugim riječima, glas savjesti kao glas Božji je glas istine koju u vjernika ulijeva i podržava Duh Sveti. Imati za svjedoka samoga Boga u savjesti, dati svjedočanstvo savjesti u Duhu Svetome

prepostavlja osluškivanje Božjega glasa u nutrini i intimi savjesti da bi mogla donijeti ispravan i istinit sud utemeljen na istini.

Budući da je prema nauku Koncila „savjest najsckrovitija jezgra i svetište čovjeka, u kojemu je on sam s Bogom, čiji mu glas odjekuje u nutrini“ (Gaudium et spes, 16), onda u prvi plan izbjiga sva ozbiljnost i neodgovost upravo formiranja i odgoja savjesti da bi savjest mogla ispravno i istinito prosuđivati te na temelju toga pomno razlikovati dobro i zlo, istinu i laž. Upravo to je najvažnija i najsudbonosnija pomoć koju savjest prima od vjere. Kršćanin upravo svjetлом vjere, dotično darom nadnaravne spoznaje obnavlja svoju pamet i svoje srce da može po Božju razlikovati dobro i zlo, istinu i laž. Na taj način savjest biva sposobljena nadnaravnim svjetлом vjere za donošenje ispravnih i istinitih sudova u savjesti o konkretnom ljudskom djelovanju i ponašanju. U tom se smislu onda glas savjesti poistovjećuje sa smislom glasa Božjega u vjerniku. Prema tome, svaki čovjek tijekom svoga sazrijevanja i odrastanja otkriva glas u sebi, već tamo negdje od 7. godine života kad se savjest počne buditi, a taj mu se glas javlja upravo na način osobnoga intimnog sudišta, jer čuje pohvalu kad učini dobro po savjesti, a pokudu kad učini zlo protivno svojoj savjesti. Formirati i odgajati savjest potrebno je cijelograživota, jer se ljudi, događaji, okolnosti i izazovi svakodnevno mijenjaju i zahtijevaju stalnu budnost, promišljenost i prisebnost da bi ih se pravilno kritički prosuđivalo i donosilo ispravne i istinite sudove u savjesti. Savjest nikada ne gubi smisao osobne, dotično subjektivne i individualne savjesti, čak ni u okolnostima kad je posrijedi pogrešna savjest, ali je silno važno, upravo sudbonosno važno u procesu odgoja osobne savjesti ukazivati na njezinu neraskidivu povezanost s objektivnom istinom, jer jedino po njoj subjektivna savjest može postati i ostati dobra i čista savjest, to jest imati samoga Boga za svjedoka odnosno skandirati vjerodostojnost Božjega glasa.

Za kršćanina je savjest doista mjesto susreta s Bogom, razgovora s Bogom, svetišta u kojemu on i Bog druguju, upravo onako kako nas to apostol Pavao poučava da naša kršćanska savjest u svakom trenutku treba imati samoga

Boga za svjedoka, da naša kršćanska savjest treba biti nastanjena Duhom Svetim, da bude u Duhu Svetome. Naša kršćanska savjest treba biti „dobra savjest“ ili, kako je to izjavio blaženi Alojzije Stepinac, treba biti „čista savjest“ i „mirna savjest“. Kršćanska čista savjest je samo ona koju je Duh Sveti očistio i ulio u nju znanje o Božjim otajstvima u Isusu Kristu raspetome i uskrslome. Kršćanska mirna savjest je samo ona koja je pred samim Bogom mirna, jer njezin mir nije ništa drugo doli mir što nam ga je ostavio i dao Isus Krist. Kršćanska dobra savjest je odjek glasa koji se ne protivi Božjemu glasu u savjesti, nego upravo suprotno, glas savjesti odjekuje kao da je sami Božji glas. To je glas Istine koja oslobađa, a svjedočanstvo slobode za koju nas je Krist oslobođio.

U tom smislu, Crkva naučava da je čovjek uvijek dužan slijediti sigurni i ispravni sud osobne savjesti i da nikada ne smije djelovati protiv njega, jer bi u protivnom osudio samoga sebe. Retorički se možemo zapitati ima li što gorega od grizodušja? Ima li što gorega od nečiste savjesti? Doista, grizodušje i nečista savjest dokazani su čovjekovi neprijatelji, jer mu ne dopuštaju ni da mirno spava niti da istinoljubivo prosuđuje i postupa. Nečista savjest je, figurativno govoreći, poput kamenčića u cipeli koji čovjeka stalno bode i ne dopušta mu normalan hod.

Nadbiskup Stepinac je bio žrtva upravo grizodušja i nečiste savjesti onih koji su ga progonili, uhapsili, nevina osudili, zatvorili, ponižavali, svakovrsne laži protiv njega sricali i na kraju, a pošto su ga na montiranome sudskom procesu nevina osudili, pod prijetnjama zabranjivali da mu se u javnosti ime spominje, da mu narod Božji slobodno i bez ikakvih ograničenja iskazuje štovanje i zahvalnost. Svjedočanstvo nadbiskupa Stepinca zorno potvrđuje kako su sudbine „čiste savjesti“ i „nečiste savjesti“ dijametralno suprotne, kao što je suprotna sudbina onih o kojima Isus govori u Matejevom evanđelju u 25. glavi, dakle sudbina pravednih s desne i sudbina nepravednih s lijeve strane. Prvima je namijenjeno Očevo kraljevstvo pripravljeno od početka, a drugima tama, plač i škrgut zuba.

Stepinčevi svjedočanstvo čiste savjesti

Dosadašnja promišljanja o smislu i značenju „čiste“, „dobre“ i „mirne“ savjesti omogućavaju nam bolje razumijevanje Stepinčevog priziva na savjest nakon što je bio suočen s optužbama protiv sebe, ali i nakon što je na kraju montiranoga komunističkog sudskog procesa saslušao osuđujuću presudu po točkama optužnice. Nadbiskup se Stepinac cijelo vrijeme trajanja montiranoga procesa držao dostoјanstveno i pribrano, njegujući život svijest pastira Crkve, dobro znajući da su oči svih pravednika uprte u njega, duboko vjerujući u istinu, uključujući i onu povijesnu, koja je jedina kadra donijeti čovjeku istinsku slobodu i koja jedina na kraju ostaje. Ideologije odlaze u ropotarnicu povijesti, a istina nastavlja živjeti i nadahnjivati. O tomu je živo svjedočanstvo dao upravo blaženi Alojzije Stepinac.

Imajući pred očima Stepinčevu mučeničku karizmu, nipošto ne pretjerujemo kada kažemo da se cijelo vrijeme pritisaka i difamiranja, a naročito sudskoga procesa držao uspravno i strpljivo, činilo se kao da je „janje među vukovima“, držao se „bezazlen kao golub, a mudar kao zmija“, štoviše, svoje neprijatelje nije prezirao ni mrzio, nego je za njih molio, ali od njih milost ni ikakvi drugi ustupak nije tražio. Takvo držanje je vlastito samo onome tko ima mirnu i čistu savjest.

Budući da je nadbiskup Stepinac pao u nemilost komunističkoga režima već u svibnju 1945. godine, dakle odmah nakon, valja to otvoreno reći, takozvanoga oslobođenja Zagreba, a razlog tomu je bio između ostaloga što se nije poinuo i pristao na ultimativni komunistički zahtjev za odvajanjem naše mjesne Crkve u hrvatskome narodu od Svetе Stolice i Rimskoga Prvosvećenika, odmah su uslijedili zastrašivanja, privođenja, saslušanja, prisluškivanja i poniženja. Kad se saznalo za zločinačka partizanska postupanja protiv razoružanih i demobiliziranih postrojbi, protiv civila, a naročito protiv crkvenih službenika i bogoslova, katolički biskupi Jugoslavije su na čelu s nadbiskupom Stepincom objavili 20. rujna 1945. godine pastirske pismo vjernicima u kojemu su, s jedne strane, pozvali vjernike na

zajedništvo Crkve i vjere te na mir i razboritost, a s druge strane, ukazali na zločine, napose protiv crkvenih službenika, kao i na sva druga zastranjenja komunističkoga režima na području slobodnoga ispovijedanja i prakticiranja vjere, katoličkoga školstva i odgoja, katoličkih medija, katoličke ženidbe, a napisljetu i otuđivanja crkvene imovine.

Odmazdu radi otvorenoga govora Crkve nije trebalo dugo čekati. Opet je glavna meta, od sada još žešće, bio nadbiskup Stepinac. On je već 17. prosinca 1945. godine protiv režimskih lažnih i podmuklih optužbi na račun svoga crkvenoga držanja i pastirskoga djelovanja izjavio: „Na sve optužbe, koje su izravno ili neizravno upravljene na nas, možemo u cijelosti kazati: nemamo si što predbacivati. Savjest nam je čista i mirna pred Bogom, koji je najvjerniji svjedok i pravedni sudac svih naših koraka. Savjest nam je čista i mirna pred Svetom Stolicom, koja će jednom na temelju izvornih dokumenata ocjenjivati sve naše djelovanje. Savjest nam je čista i mirna pred katolicima ove države, koji mirno i trijezno prosuđuju događaje. Savjest nam je konačno čista i mirna pred hrvatskim narodom, kome krvnim vezama voljom Božjom pripadamo, pa mu po svom položaju svom dušom služimo bez obzira na razna politička gledanja i političke stranke. Savjest mi je čista! Savjest mi ništa ne predbacuje! Ako mi vi ne dadnete pravo, dat će mi pravo povijest!“ Stepinčevi odvažno svjedočanstvo čiste i mirne savjesti otkriva njegovu nepokolebljivu vjernost Kristu i njegovoj Crkvi. Njegovo držanje pred tužiteljima nije bilo oslonjeno na mudrosti tjelesnoj, nego na Božjoj milosti, otkrivajući im se u svetosti i iskrenosti Božjoj. Nadbiskup Stepinac je vjerom znao da u svojoj savjesti ima za susvjetoka Duha Svetoga i da će na koncu njegovo svjedočanstvo pobijediti i ostati, a osuda i sramota pasti na njegove tužitelje. Nažalost, hrvatsko društvo se nakon demokratskih promjena nije pokazalo dovoljno zrelim i doraslim da otvoreno i jednoznačno osudi zločine, laži i obmane komunističkoga režima, pa i one učinjene i izrečene protiv samoga Stepinca. Zbog toga je nadbiskup Stepinac i nakon beatifikacije u nekim hrvatskim glavama te u nekim dobro poznatim stranim krugovima ostao „znam sporan“. Ta nas činjenica nimalo

ne iznenađuje, budući da je za mnoge još uvijek kao mjerodavna jedina istina ostala ona komunističkoga režima. U tomese zornopokazuje kako se pod krinkom istine sakrila i uporno podvaljuje notorna laž. Međutim, iznenađuje nas činjenica da se to može i smije događati nakon što je zloglasna komunistička ideologija otpravljena u ropotarnicu povijesti, nakon što su na vidjelo dana izišli svi njezini zločini i nakon tolikih patnji, progona, zastrašivanja i grubih povreda ljudskoga dostojanstva nebrojenoga mnoštva ljudi.

Budući da sva nagovaranja, svi postupci ponižavanja, zastrašivanja i javnoga difamiranja nisu dali želenoga rezultata, komunistički režim je nadbiskupa Stepinca 18. rujna 1946. godine rano ujutro u 5.30 sati uhapsio i uz policijsku pratnju priveo u istražni zatvor, a istoga je dana izveden pred sud koji je nakon strelovitoga montiranoga i, dakako, nepravednoga sudskog procesa već 11. listopada iste godine donio osuđujuću presudu po svim točkama optužnice s kaznom od 16 godina robije i prisilnoga rada s petogodišnjim gubitkom svih građanskih prava i sloboda. Nadbiskup Stepinac je iz čistih ideoloških pobuda bio uhapšen. Zbog toga mu je neminovno bio uskraćen pravedni i pošteni sudski postupak. Za vrijeme cijelog trajanja suđenja bio je izložen navijačkim povicima, uvredama i porugama nazočnih. Na našu veliku radost i ponos nadbiskup Stepinac je svima njima kratko i jednostavno odgovorio: „Na sve optužbe koje su ovdje protiv mene iznesene odgovaram da je moja savjest mirna. Sada se ne kanim braniti niti apelirati protiv osude. Ja sam za svoje uvjerenje sposoban podnijeti ne samo ismjehanje, prezir i poniženje, nego jer mi je savjest čista, pripravan sam svaki čas i umrijeti. A što se tiče mene i moga suđenja, ja ne trebam milost, jer savjest mi je mirna.“ Ovo je svjedočanstvo proročkoga govora. Ovo je svjedočanstvo vjernika koji se ne boji silnika, jer zna da mu je život skriven s Kristom u Bogu. Ovo je svjedočanstvo pastira koji radi vjernosti Kristu i njegovoj Crkvi spremno prihvaća poniženje, patnju i progon.

Nadbiskup Stepinac je odslužio pet godina zatvorske kazne u Lepoglavi, a onda je 5. prosinca 1951. godine premješten u kućni

pritvor u Krašić, u kojem je ostao do svoje mučeničke smrti 10. veljače 1960. godine. Danas već sveti papa Ivan Pavao II. o 100. obljetnici rođenja nadbiskupa Stepinca proglašio ga je blaženim 3. listopada 1998. godine. Papa je nadbiskupa Stepinca u činu proglašenja blaženim uvrstio u red mučenika. Hrvatska riječ mučenik na starogrčkome jeziku se kaže martys, a znači upravo svjedok. U kršćanskoj literaturi, polazeći već od Novoga zavjeta, smatralo se najprije apostole svjedocima. Oni su svojim propovijedanjem i životom svjedočili pred ljudima Isusa Krista, njegov život i njegovo pashalno otajstvo muke, smrti i uskrsnuća. Ubrzo se svjedocima smatralo također i druge kršćane koji su životom svjedočili Isusa Krista, a naročito pred sudovima. Tako je sv. Stjepan đakon prema svjedočanstvu Djela apostolskih prvomučenik, jer je prvi pred židovskim sudištem osuđen na smrt i ubijen kamenovanjem radi vjernosti i ljubavi prema Isusu Kristu. Kršćanin koji nikada nije video povijesnoga Isusa, ali vjeruje u njegovo bogosinovstvo i njegovu poruku, nasljeđuje ga u životu, ljubeći ga više od prolaznoga života, s pravom se naziva svjedok. On/ona daje divno svjedočanstvo za Isusa Krista Sina Božjega u svijetu.

Pošto su nastupili progoni kršćana, a onda i njihove pojedinačne i masovne likvidacije, u Crkvi se ustalilo nazivati mučenicima isključivo one koji su vlastitim životom posvjedočili vjernost i ljubav prema Isusu Kristu. Tako je upravo mučeništvo postalo najviše svjedočanstvo za istinu vjere, dotično svjedočanstvo sve do fizičke smrti. Mučenik je utoliko svjedok ukoliko vlastitim životom zapečaćuje vjernost i ljubav prema Isusu Kristu koji je umro i uskrsnuo iz ljubavi prema nama ljudima i radi našega spasenja. Veza između mučenika odnosno svjedoka i Isusa Krista je veza savršenstva, a to je ljubav koja je u srca naša razlivena po Duhu Svetom koji nam je dan (usp. Rim 5, 5). Zbog toga je najizvrsnije i najuvjerljivije svjedočanstvo vjernosti i ljubavi prema Isusu Kristu i njegovoj Crkvi upravo mučeništvo, odricanje od prolaznoga i propadljivog života da bi se zadobio neprolazni i vječni život. Posrijedi nije neko umišljeno samouništenje radi nekog uzvišenog prolaznog idealja, nego je posrijedi

uzvišeno svjedočanstvo za konačnu i neopozivu Istinu – za Isusa Krista Sina Božjega. Pritom uvijek vrijedi samo jedno i to ono evanđeosko i kristovsko pravilo. Naime, mučenik je osoba koja obespravljena i bespomoćna dragovoljno iz ljubavi prema Kristu umire s molitvom na ustima, opraštajući svojim progoniteljima i mučiteljima, kako je to učinio prvi i jedini „nevini Jaganjac“ - Isus Krist u svojoj otkupiteljskoj muci.

Zasigurno je sada lakše dohvatići smisao naslova našega predavanja: „Blaženi Alojzije Stepinac – svjedok čiste savjesti“. Posrijedi nije tautologija, budući da Stepinčevo blaženstvo Crkva prepoznaje upravo u mučeništvu, kao onom krajnjem svjedočanstvu za Krista i njegovu Crkvu. Slijedom toga smijemo zaključiti da je Stepinac upravo mučenik čiste savjesti koja je ljubila Gospodina te vjerno i beskompromisno čuvala i sačuvala jedinstvo Crkve, budući da pred ultimativnim režimskim komunističkim zahtjevom za razbijanjem jedinstva Crkve nije uzmaknuo. Radije je prihvatio progonstvo, poniženje, robiju i smrt, negoli povrijedio ljubav prema Gospodinu i izdao njegovu evanđeosku zapovijed: „I slavu koju si ti dao meni ja dadoh njima: da budu jedno kao što smo mi jedno - ja u njima i ti u meni, da tako budu savršeno jedno da svijet upozna da si me ti poslao i ljubio njih kao što si mene ljubio“ (Iv 17, 22-23).

Stepinčevo svjedočanstvo čiste savjesti nije neko puko antropološko, bilo socijalno ili humanitarno svjedočenje, nego se doista radi o onom krajnjem, dakle najizvrsnijem i najuvjerljivijem svjedočenju vjernosti i ljubavi prema Isusu Kristu i njegovoj Zaručnici Crkvi. Posrijedi je istinsko mučeništvo. Zbog toga danas možemo još jasnije vidjeti da je sam Duh Sveti susvjedok Stepinčevoj čistoj savjesti, da Stepinac za svoju mirnu savjest ima za svjedoka samoga Boga. Danas još bolje uočavamo da sila i snaga kojom je nadbiskup Stepinac bio ispunjen i s kojima se mirno i dostojanstveno suprotstavio svojim tužiteljima nije bila ljudska niti je dolazila od ljudi, nego je to bila sila i snaga odozgo, od Duha Svetoga.

Danas nam je očito kako u svjedočenju čiste savjesti blaženoga Alojzija Stepinca blago vjere i evanđelja „imamo u glinenim posudama da izvanredna ona snaga bude očito Božja, a

ne od nas“ (2 Kor 4, 7). Za nas, stoga, blaženi Alojzije Stepinac nije narodni heroj, nego blaženik i mučenik. A razlika između njih je bitna. Naime, dok narodni heroj ima oružje u rukama i želi nadvladati i uništiti neprijatelja, dотле je blaženik i mučenik goloruk i moli Boga da oprosti njegovim neprijateljima.

Danas sa zahvalnošću primamo Stepinčevu slavu, ali koja ne dolazi najprije iz njegova osobnog savršenstva i nepogrešivosti, nego iz njegova svjedočanstva čiste savjesti po kojoj je on mogao u zlim i naopakim vremenima dosljedno živjeti i postojano služiti kao pastir Crkve u svetosti i iskrenosti Božjoj, a nipošto ne u ljudskoj mudrosti i prolaznoj slavi.

Danas nam je lako, zahvaljujući upravo svjetlu vjere, u Stepinčevom svjedočanstvu čiste savjesti prepoznati stvarno svjedočanstvo žive i čvrste vjere koja je samo ljubavlju djelotvorna (usp. Gal 5, 6). Naime, dobro znamo da je upravo Caritas, to najizvrsnije ime za kršćansku ljubav, bio Stepinčeva prva i posljednja preokupacija i prije Drugoga svjetskog rata, za vrijeme njega, ali i poslije kada je upravo iz ljubavi i radi ljubavi prema Kristu i njegovu Crkvi prihvatio trpljenje, poniženje, progon i robiju.

Danas se blaženi Alojzije Stepinac preporučuje i našoj savjesti pred Bogom s porukom da samo vjera i pouzdanje u Gospodina ne postiđuju, nego omogućuju da svatko od nas, kad je zgodno i nezgodno, u svome životu može pružiti svjedočanstvo čiste savjesti. U riječima apostola Pavla Korinčanima: „Zato, budući da po milosrđu imamo ovu službu, ne malakšemo. Ali odrekosmo se sramotnoga prikrivanja: ne nastupamo lukavo niti izopačujemo riječ Božju, nego se objavljuvajem istine preporučujemo svakoj savjesti ljudskoj pred Bogom.“ (2 Kor 4, 1-2), prepoznajemo sažetak Stepinčevog života i nadahnuće što nam ga svjedočanstvo njegova života posreduje.

Po Božjem milosrđu iskazanome u Isusu Kristu blaženi Stepinac je primio službu pastira Crkve u Zagrebačkoj nadbiskupiji. Iako mu se u 34. godini života učinilo da je to prevelik teret za njegova krhka i mlada leđa, prihvativši je, nije malaksao, nego upravo suprotno. Od samoga početka se odrekao svakog sramotnog prikrivanja, svakog trulog kompromisa, svakog

uzmicanja, svake prijetvornosti, jer nije postupao lukavo da bi sačuvao svoj život, da bi dobio nešto tašte i prolazne slave svijeta niti je u jednom jedinom trenutku izopao Božju riječ, nego je sve do mučeničke smrti ostao poslušan autoritetu Božje riječi. U njegovom pastirskom životu i djelovanju s kristalom jasnoćom se prepoznaju vjernost i služenje Istini. Upravo se s time blaženi Stepinac danas preporučuje i našim savjestima pred Bogom. Pozvani smo biti svjedoci čiste savjesti po primjeru i uzoru blaženoga Alojzija Stepinca.

Nadamo se da iz svega do sada razmatranoga jasno na svjetlo izlazi Blaženikova karizma, njegov izvanredni dar po kojemu je prepoznatljiv te i danas snažno privlači našu vjerničku pozornost. Tko bi na kraju konstatirao da je blaženi Alojzije Stepinac zapravo svetac nipošto ne bi pogriješio. Blaženi Alojzije Stepinac jest svet u srcima istinskih hrvatskih katolika, ali i brojnih drugih. Službenu potvrdu toga od Crkve još nemamo, jer je postupak kanonizacije ili proglašenja svetim još uvijek u tijeku. Naime, iz službenih crkvenih krugova se čulo govoriti da Stepinčeva kanonizacija još samo čeka na konačnu Papinu odluku.

Nesporazumi oko Stepinčeve kanonizacije

Kod nas hrvatskih katolika kad je u pitanju Stepinčeva kanonizacija, razumljivo, ima ponešto nestrpljenja, a čini se da je nestrpljenje naročito hipertrofiralo od trenutka kad je kardinal Angelo Amato, tadašnji prefekt Kongregacije za proglašenje svetih, prigodom proslave Stepinčeva 2014. godine u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima u Rimu izjavio da bi se iduće godine mogla dogoditi kanonizacija jer je liječnička ekspertna skupina potvrdila jedno izvanredno izlječenje, dakle čudo kao potvrdu neba Stepinčeve svetosti. Valja reći da nije uobičajeno da kardinal prefekt nadležne Kongregacije daje ovakve izjave i suvišno raspiruje duhove. Sasvim je razumljivo da je njegova izjava među nama hrvatskim katolicima snažno odjeknula. Dočekana je s velikim oduševljenjem. Nekako smo svi umislili potom da smo svi pozvani od tog trenutka dozivati papu Franju i tražiti od

njega što hitniju Stepinčevu kanonizaciju. Kao da Stepinac već nije blaženik i uvršten u red mučenika. Držimo da je takvo ophođenje prema papi Franji bilo i ostalo neprimjereno ponašanje pa makar dolazilo i od hrvatskih katolika i makar se radilo o Stepinčevoj kanonizaciji. Valjda papa Franjo najbolje zna što i kako treba učiniti.

Na vijest o skoroj kanonizaciji Stepinca nadovezala se jedna druga šokantna vijest. Nama hrvatskim katolicima nije nikakvo iznenadenje da je vijest o Stepinčevoj kanonizaciji odjeknula i u Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi. No, malo je reći da nas je neugodno iznenadila vijest, a koju smo zapravo saznali tek iz svjetovnih medija, da je patrijarh Srpske Pravoslavne Crkve (SPC) Irinej, odmah nakon izjave kardinala Amata, dakle već 2014. uputio prvo, a onda 2015. godine i drugo pismo papi Franji u kojima izražava negodovanje, odnosno zabrinutost zbog najave skore Stepinčeve kanonizacije, zahtijevajući da se to ne dogodi.

Kao i naše nestrpljenje i navaljivanje na papu Franju da kanonizira Stepinca, tako i ova korespondencija patrijarha Irineja s papom Franjom nije baš uobičajena, ali i ne samo radi toga što su postupci beatifikacije i kanonizacije čista unutarcrkvena pitanja i ne podliježu nikakvim međucrkvenim odnosno ekumenskim sudovima, nego i radi toga što spomenuti patrijarh nikada, absolutno nikada nije zatražio razgovor o Stepincu s našim hrvatskim biskupima, a dobro nam je poznato da o blaženom Stepincu misli slično ili isto kao i cijela jugokomunistička historiografija koja vrvi lažima, jednostranostima i falsifikatima protiv nadbiskupa Stepinca.

Kako bilo, papa Franjo, koji je u više navrata mnogima izjavio da osobno smatra da je Stepinac svet, a to je među ostalim javno potvrdio da mu je papa Franjo osobno rekao zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić u propovijedi na Trsatu iznad Rijeke 30. kolovoza 2015. godine, prigodom proslave 300. obljetnice krunjenja čudotvorne slike Majke Božje Trsatske, dakle papa Franjo je odlučio osnovati mješovitu katoličko-pravoslavnu komisiju kojoj nipošto nije povjerio zadaću za preispitivanje Stepinčeve svetosti niti odluke o proglašenju svetim blaženoga Alojzija Stepinca, nego samo

zadaću da dodatno rasvijetli povijesne okolnosti i događaje tijekom kojih je blaženi Alojzije Stepinac djelovao kao zagrebački nadbiskup, a na temelju isključivo vjerodostojnih i autentičnih povijesnih dokumenata. Proučavanje te povijesti podijeljeno je bilo na tri vremenska perioda: prije Drugoga svjetskog rata u Kraljevini Jugoslaviji, za vrijeme Drugoga svjetskog rata u NDH-a i nakon Drugoga svjetskog rata u SFRJ-u. Na čelu mješovite komisije imenovan je pater Bernard Ardura, predsjednik Papinskoga povjerenstva za povijesne znanosti, a članovi s katoličke strane su bili: zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, požeški biskup Antun Škvorčević i mostarsko-duvanjski biskup Ratko Perić te povjesničari iz Hrvatskoga instituta za povijest dr. Jure Krišto i dr. Mario Jareb; članovi s pravoslavne strane su bili: mitropolit zagrebačko-ljubljanski Porfirije Perić, mitropolit crnogorsko-primorski Amfilohije Radović, episkop novosadski i bački Irinej Bulović, episkop pakračko-slavonski Jovan Čulibrk te dr. Darko Tanasković, stalni predstavnik Republike Srbije pri UNESCO-u.

Na posljednjem, šestom susretu spomenute mješovite komisije, održanom 12.-13. srpnja 2017. u Vatikanu, donijeta je zajednička izjava koju možemo sažeti u tvrdnju: složili su se da se ne slažu kad su u pitanju događaji, držanje i djelovanje nadbiskupa Stepinca s posebnim naglaskom na razdoblje Drugoga svjetskog rata.

Ništa spektakularno novoga se nije čulo, a da se to već od ranije nije čulo od strane SPC-a o blaženom Alojziju Stepincu. Nijedan novi relevantni dokument ili dokaz nije podaštrt s pravoslavne strane koji bi bacio neku do sada nepoznatu sjenu ili koji bi ozbiljno uprljao svetački lik i djelo blaženoga Alojzija Stepinca. Prema tome, pravoslavni u blaženome Alojziju Stepincu vide samo problem, a njihov se problem sastoji u tome što na Stepinca gledaju na sličan ili isti način kako je na njega gledala i gleda jugokomunistička historiografija. Ukratko, on je bio sljedbenik i suradnik ustaškoga režima.

Budući da osim, ipak, neuobičajene izjave kardinala Amata 2014. godine koja je u nama potaknula hipertrofiju očekivanja kanonizacije blaženoga Alojzija Stepinca, nemamo nijedan razlog za razočaranost ili, ne daj Bože, za ljutnju

na bilo koga, a najmanje na papu Franju, jer službene objave Stepinčeve kanonizacije nije bilo, pa prema tome nije moglo biti ni službenoga opoziva. S pravom se može zapitati zašto sveti papa Ivan Pavao II., koji je duboko bio uvjeren u Stepinčevu karizmu mučeništva i svetost, nije kanonizirao Stepinca za vrijeme svoga trećeg apostolskog pohoda Hrvatskoj 2004. godine? Ili zašto to nije učinio papa Benedikt XVI., koji je također duboko uvjeren u ispravan Stepinčev život i smatra ga neslomljivim braniteljem Boga i čovjeka na zemlji, a za vrijeme svoga apostolskog pohoda Hrvatskoj 2009. godine? Odgovor je jednostavan, a glasi: zato jer Crkva ne postupa po našim željama ili očekivanjima, nego prema vlastitim kanonima i procedurama te na temelju dobro odvagnutoga mjerodavnog suda koji, kao takav, prelazi na kraju u isključivu nadležnost odnosno odluku Pape.

Izražavamo duboko žaljenje te držimo neprimjerenim i neopravdanim nabacivanje blata na papu Franju, podjednako javno i po kuloarima, nazivajući ga pritom čak i pogrdnim imenima, od strane nekih hrvatskih katolika, jer on navodno ne želi kanonizirati blaženoga Alojzija Stepinca. Međutim, crkveni kanoni uopće ne zahtijevaju da Papa pita za mišljenje hrvatske katolike o činovima beatifikacije i kanonizacije. Daleko bi veća korist, podjednako duhovna i crkvena, bila da se svi zajedno zagledamo u mučeničku karizmu blaženoga Alojzija Stepinca i iz nje učimo kako samo snagom čiste savjesti možemo graditi pravu budućnost Crkve i našega hrvatskog naroda, izbjegavajući pritom razornu logiku naslijedenoga grizodušja i nečiste savjesti koji nas bacaju u kaljužu nedovršene povijesti, u glavama mnogih podržavaju rat propalih nepomirljivih ideologija, a u javnim nastupima redovito raspaljuju među ljudima duboke vrijednosne podjele. Umjesto da nam Stepinčeva karizma bude izvor i nadahnuće za istinsko pomirenje i izgradnju pravednoga društva utemeljenoga na istini, mnogi se upravo radi nečiste i nemirne savjesti i dalje vode logikom podjela, prozivanja i uvreda.

Trebamo učiniti sve da se karizma i bitne poruke za nas danas blaženoga Alojzija Stepinca ne kaljaju ili, još tragičnije, da služe za raspirivanje unutarcrkvenih podjela, a onda i

međuvjerske i međunacionalne netrpeljivosti. Karizma i bitne poruke blaženoga Alojzija Stepinca imaju snagu pomirenja i praštanja, znajući da se međusobno mogu pomiriti samo ljudi, a ne ideologije koje ih zaglupljuju i dijele, znajući također da se oprštati drugima može samo ako se priznaje vlastita krivnja. Ako, uvjetno govoreći, problem s kanonizacijom blaženoga Alojzija Stepinca promotrimo u strogo teološkoj i eshatološkoj perspektivi, onda bi se moglo reći da njegov zagovor s neba upućuje našu Crkvu, a usuđujemo se reći i naš hrvatski narod, na čišćenje pamćenja od zlopamćenja, na bezuvjetno poštivanje žrtve bez ikakve razlike, na proces pomirenja i na zacjeljivanje rana od posljedica djelovanja totalitarnih ideologija. To ima univerzalnu – upravo katoličku – vrijednost.

Već smo naglasili i ponovno naglašavamo da je blaženi Alojzije Stepinac u srcu svakoga iskrenog hrvatskog katolika svet, jer dobro poznaće njegovu svetost koji se očituju u njegovoj žrtvi, trpljenju, poniženju i neumornom služenju, kao i u njegovoj mučeničkoj smrti iz ljubavi prema Isusu Kristu i njegovoj Crkvi. Hrvatski katolik s pravom očekuje da istina o Stepincu bude uzdignuta na jednu još višu razinu upravo putem kanonizacije tako da svi vjernici jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve diljem svijeta mogu upoznati njegovu karizmu svetosti i mučeništva te mu upravljati svoje zaufane molitve za zagovor i zaštitu.

Desetljetno difamiranje, falsificiranje i laganje o blaženome Alojziju Stepincu zaslužuju svaku osudu, a zaslužuju je već u ime jedne zdrave humane etike, budući da grubo vrijedaju

njegovo nepovredivo ljudsko dostojanstvo i oduzimaju mu neotuđivo pravo na čast i dobar glas, a onda naročito to zaslužuju u ime svake kršćanske etike koja apsolutno bezuvjetno zabranjuje difamaciju, falsifikaciju i laž i koja svakog vjernika obvezuje na traženje istine i pristajanje uz istinu.

S posebnim osjećajima zahvalnosti i ponosa proslavili smo 80. obljetnicu posjete i boravka blaženoga Alojzija Stepinca u Starome Gradu i koračanja ulicama ovoga, kako se to rado ističe, najstarijega hrvatskog grada. Ta nas činjenica raduje, ali ona i obvezuje. Obveza mami iz naših usta molitvu upravljenju Blaženiku:

Blaženi Alojzije Stepinče, neustrašivi svjedoče čiste i mirne savjesti, kojemu Crkva javno priznaje slavu mučeništva, moli za nas i zagovaraj nas kod Gospodina da neumorno radimo na odgoju i izgradnji dobre i čiste savjesti. Ti si nam ostavio primjer svjedočanstva za Boga u Duhu Svetome. Molimo te stoga da nam pomognes svojim zagovorom kod Boga da nam udijeli potrebnu milost da možemo u ovo naše vrijeme u svemu naslijedovati njegovog Sina Isusa Krista, ali i tvoj primjer čiste i mirne savjesti. Pomogni nam da po tvome primjeru uzmognemo vjerovati u Boga i ljubiti ga svim svojim bićem; naslijedovati Božjega Sina Isusa Krista i živjeti prema njegovom evanđelju; neustrašivo čuvati jedinstvo Crkve na čelu s Petrovim naslijednikom i njegovati crkveno jedinstvo i zajedništvo; neumorno tražiti istinu i dobro; oprštati našim neprijateljima; moliti za naše progonitelje; neumorno promicati dobrobit svih ljudi bez razlike na njihovu pripadnost; spremno se zauzimati za one koji se nalaze u potrebi ili pogibelji. Po Kristu Gospodinu našemu, amen!

X. STATISTIKA HVARSKE BISKUPIJE

		2018.	2019.
1.	Broj stanovnika u biskupiji	24.408	24.326
	a) otok Hvar	9.525	9.521
	b) otok Brač	12.277	12.209
	c) otok Vis	2.606	2.596
2.	Broj katolika u biskupiji	21.385	21.716
	a) otok Hvar	7.975	8.033
	b) otok Brač	11.476	11.713
	c) otok Vis	1.934	1.970
3.	Broj župa	46	46
	a) koje vode dijecezanski svećenici	34	34
	b) koje vode redovnički svećenici	12	12
4.	Broj dijecezanskih svećenika u biskupiji	28	25
	a) borave u biskupiji	22	21
	b) borave u drugim biskupijama	4	2
	c) borave u inozemstvu	2	3
5.	Inkardiniranih svećenika	0	0
6.	Eskardiniranih svećenika	0	0
7.	Broj svećenika koji su napustili službu	0	0
8.	Svećenici drugih biskupija prisutni u biskupiji	1	1
9.	Broj umrlih svećenika	1	2
10.	Bogoslovi	2	2
11.	Broj novozaređenih svećenika	1	0
12.	Redovnici nazočni u biskupiji	16	15
	a) redovnički svećenici	16	15
	b) braća pomoćnici	0	0
13.	Redovnice	55	49
14.	Ukupan broj krštenja	242	266
	a) kršteni u prvoj godini života	227	230
	b) kršteni nakon prve godine života	15	36
15.	Broj krizmanika	181	209

16.	Broj prvopričesnika	252	224
17.	Ukupan broj sklopljenih brakova	106	100
	a) između dvoje katolika	92	88
	b) između katolika i nekatolika	14	12
18.	Broj crkveno pokopanih katolika	430	362
	a) od tog umrli neproviđeni	207	183
19.	Vjeroučitelji s mandatom	24	22
	u osnovnim školama	18	17
	u srednjim školama	6	5

XI. KLER HVARSKE BISKUPIJE

PREZIME I IME	DATUM ROĐENJA	DATUM REĐENJA	IMENDAN	MJESTO BORAVKA
PALIĆ Petar, apostolski upravitelj	Priština, 3. VII. 1972.	Hvar, 30. IV. 2018.	29. VI.	MOSTAR
ŠTAMBUK Slobodan, biskup u miru	Selca (Brač), 1. III. 1941.	Hvar, 30. IV. 1989.	20. XII.	HVAR

AKTIVNI SVEĆENICI

MARDEŠIĆ Ivo	Komiža, 24. IX. 1945.	Komiža, 29. VI. 1970.	27. XII.	KOMIŽA
JERČIĆ Stanko	Pražnica, 11. X. 1949.	Pražnica, 29. VI. 1973.	13. XI.	JELSA
FRANULIĆ Josip	Nerežića, 4. II. 1951.	Split, 26. VI. 1977.	19. III.	ZASTRAŽIŠĆE
KUSANOVIĆ Ante	Pražnica, 17. IX. 1951.	Split, 26. VI. 1977.	17. I.	MILNA (Brač)
RUBINIĆ Jakša	Vrisnik, 9. VII. 1955.	Vrisnik, 29. VI. 1981.	25. VII.	SUTIVAN
PLENKOVIĆ Mili	Svirče, 17. VII. 1956.	Svirče, 29. VI. 1982.	29. IX.	VRBANJ
BABIĆ Ivica	Vlaka, 10. VIII. 1967.	Vlaka, 17. VII. 1993.	27. XII.	SELCA (Brač)
ORŠOLIĆ Antun	Tolisa, 11. XII. 1960.	Hvar, 14. VIII. 1993.	13. VI.	VRBOSKA
GALOV Ljubomir	Vidonje, 3. IV. 1969.	Supetar, 26. VI. 1994.	31. III.	STARÍ GRAD
HULJEV Ivica	Vrboska, 20. II. 1977.	Vrboska, 22. VI. 2002.	24. VI.	PUČIŠĆA
PLENKOVIĆ Toni	Svirče, 16. VII. 1983.	Svirče, 5. VII. 2008.	17. I.	HVAR
GOSPODNETIĆ Pavao	Postira, 30. VI. 1982.	Postira, 27. VI. 2009.	29. VI.	SUPETAR
PLANČIĆ Marko	Stari Grad, 14. IV. 1986.	Stari Grad, 2. VII. 2011.	25. IV.	NEREŽIŠĆA
MARTINIĆ Jure	Pučišća, 19.V. 1987.	Supetar, 11. VII. 2013.	23. IV.	POSTIRA
JURIN Ivan	Milna (Brač), 13. IV. 1989.	Hvar, 20. VI. 2015.	24. VI.	HVAR
ŠARIĆ Milan	Hvar, 21. IX. 1990.	Hvar, 20. VI. 2015.	29. IX.	VIS
AVIANI Toni	Stari Grad, 14. III. 1978.	Stari Grad, 16. VI. 2018.	13. VI.	KOMIŽA

NA SLUŽBI IZVAN BISKUPIJE

BIŽACA Mate	Postira, 26. XI. 1947.	Pražnica, 29. VI. 1973.	21. IX.	SAD
MATULIĆ Tonči	Postira, 26. X. 1966.	Postira, 25. IV. 1992.	13. VI.	ZAGREB

UMIROVLJENI SVEĆENICI

ETEROVIĆ Ivan	Pučišća, 26. XII. 1931.	Pučišća, 30. VI. 1957.	27. XII.	SUPETAR
JELINČIĆ Ante	Postira, 13. VI. 1935.	Postira, 30. VII. 1961.	13. VI.	POSTIRA
MARINOVIĆ Branimir	Milna (Brač), 14. II. 1939.	Đakovo, 29. VI. 1963.	1. XI.	SPLIT
ZELANOVIĆ Mario	Sumartin, 20. VIII. 1946.	Stari Grad, 27. VI. 1971.	12. IX.	SUPETAR
URSIĆ Andrija	Selca (Brač), 7. X. 1949.	K. Lukšić, 22. VI. 1975.	13. XI.	SELCA
BIŽACA Nikša	Postira, 22. XII. 1949.	Hvar, 7. IV. 1977.	6. XII.	STARÍ GRAD

PREZIME I IME	DATUM ROĐENJA	DATUM REĐENJA	IMENDAN	MJESTO BORAVKA
SVEĆENICI REDOVNICI U PASTORALU				
MARČINKOVIĆ Stipo, OFM	Kotor Varoš, 29. V. 1946.	Sarajevo, 3. II. 1974.	26. XII.	SUĆURAJ
GREGOV Joakim, OFM	Pašman, 3. IX. 1952.	Split, 29. VI. 1980.	26. VII	HVAR
NORAC-KEVO Luka, OFM	Otok, 7. XI. 1964.	Split, 24. VI. 1990.	18. X.	SUMARTIN
PRCELA fra Jakov, OFM	Trilj, 25. IX. 1963	Split, 24. VI. 1990.	25. VII.	SUMARTIN
DIVKOVIĆ Marijo, OFM	Tuzla, 3. IV. 1981.	Tuzla, 4. 12. 2005.	19. I.	SUĆURAJ
TOLJ Mihael Mario, OP	Orebić, 24. II. 1975.	Korčula, 8. IX. 2007.	29. IX.	BOL
BARTOSZEK Robert, CSSp	Bydgoszcz, 4. 10. 1985.	Bydgoszcz, 9. VI. 2012.	17. IV.	VRISNIK
BIKLIC Reginald, OP	Zagreb, 7. III. 1994.	M. Bistrica, 20. VI. 2020.	12. II.	BOL
IZ DRUGIH NAD/BISKUPIJA				
DOLJANIN Petar (Zadarska)	Hrvace, 11. IV. 1934.	Hrvace, 5. VI. 1964.	29. VI.	SUTIVAN
BOGOSLOVI				
BRSTILO Ivan	Split, 22. IV. 1994.		24. VI.	ZAGREB
PRUGO Tonči	Supetar, 20. I. 1983.		13. VI.	SPLIT

GODINA SV. PROŠPERA

**350. OBLJETNICA DOLASKA RELIKVIJA U HVAR
10. svibnja 2020. – 10. svibnja 2021.**

*Gospodine Isuse Kriste,
već 350 godina u liku svetog Prošpera
ljudi ovog grada, svatko u svom vremenu,
zagledani su u vječnu istinu
da čovjek, ozdravljen tvojom dobrotom,
može poput tebe proći zemljom
čineći dobro i ozdravljati sve;
ljude, odnose i zajednice.*

*Zahvalni za dar zagovornika
koji nas i danas usmjerava prema tebi,
mi u vremenu sve izraženijeg zaborava Boga
i životljenja u uskim okvirima sebičnosti
molimo te da nas učiniš tražiteljima i graditeljima
istinskog prosperiteta duha,
darivateljima dobrote i nade,
te ozdraviteljima zajedništva u ovom gradu.
Oživljeni tvojim Duhom,
daj da poput mučenika Prošpera,
čineći dobro i zauzimajući se za opće dobro,
svjedočimo da je naš Bog ljubav.*

*Oslobodi nas napasti da, zagledani samo u prošlost,
robujemo principu "uvijek se tako činilo"
i pokušavamo samo oživljavati religiozne prakse
negdašnjeg svijeta koji je nepovratno nestao,
već daj da svaki član ove župne zajednice otkrije
životnu силу evanđelja
koje u svakom vremenu traži i nalazi nove načine
kojima će otkriti svijetu Boga koji sve čini novo
i u svakom vremenu podiže one koji slijede tebe,
prolaze svijetom čineći dobro i ozdravljajući sve,
svjesni naše jedine snage:
ti si s nama u sve dane – do svršetka svijeta. Amen.*

VHB | BR. 2 | GODINA I | HVAR

I S S N 2 7 1 8 4 2 5 0